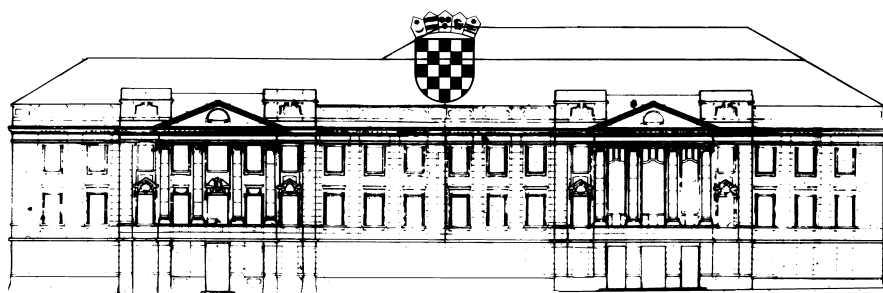

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 396

ZAGREB, 24. IX. 2004.

7. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

O POLITIČKIM STRANKAMA

HTV-ovo praćenje aktivnosti predsjednika Sabora

U emisiji OTV-a predsjednik Hrvatskog sabora iznio je prigovor medijima, posebice HTV-u, zbog slabog praćenja njegovih aktivnosti. Prozvani su žustro reagirali nazvavši prigovor "nedopuštenim pritiskom na slobodu medija."

Pitanje je razmatrano na sjednici Predsjedništva Sabora pa je zaključeno da se izvještavanje HRT-a treba temeljiti na profesionalnosti i objavljivanju informacija koje su od javnog interesa, sukladno Zakonu o HRT-u, da rad Hrvatskoga sabora treba dobiti primjereno mjesto sukladno ustavnom položaju Sabora.

Čelnici HRT-a su opovrgavali marginalizaciju Hrvatskog sabora, ali i priznali "da je u nekim slučajevima bilo pogrešnih procjena ili izvedbi."

Povodom ovog slučaja provedeno je istraživanje "Media neta" koje je potvrdilo utemeljenost prigovora predsjednika Šeksa. Utvrđeno je da je u 30 dnevnika predsjednik Mesić dobio 11 minuta, a predsjednik Šeks 3 minute i 47 sekundi. Premijer Sanader imao je 7 minuta i 42 sekunde. Dakle, predsjednik RH bio je čak tri puta više na Dnevniku od predsjednika Hrvatskog sabora.

Zanimljivo je da se nakon svega predsjednik Vladimir Šeks puno češće pojavljuje u Dnevniku nego što je to bilo ranije, pa i ta činjenica pokazuje da je njegov prigovor bio posve opravdan.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od zaštiti od požara	3
- Prijedlog zakona o zaštiti pacijenata	10
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	21
- Prijedlog zakona o jednokratnom porezu na imovinu	28
- Prijedlog zakona o političkim strankama	33
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti; Prijedlog zakona o dopuni Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (predlagateljica: zastupnica Đurđa Adlešić)	38

PRIKAZ RADA:

- 7. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 26. I 27. SVIBNJA, 2, 3, 4, 16, 17, 18. I 30. LIPNJA TE 1. I 2. SRPNJA 2004.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI OD POŽARA

Pooštravanje kazni za izazivanje požara

Na 7. sjednici Hrvatskog sabora zastupnici su raspravljali o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od požara koji je podnijela Vlada Republike Hrvatske te ga prihvatila u prvom čitanju.

O PRIJEDLOGU

U uvodnom obrazloženju državni tajnik Ministarstva unutarnjih poslova **Ivica Buconjić** istaknuo je kako su promjene postojećeg Zakona o zaštiti od požara uvjetovane usklađivanjem sa Zakonom o gradnji, te pooštravanjem sankcija za nepoštivanje protupožarnih mjera i izazivanje požara. Jedan od ciljeva ovog prijedloga, napominje Buconjić, jest pojednostavljenje postupka izdavanja građevinskih dozvola u kojem bi od sada obvezno trebalo sudjelovati Ministarstvo unutarnjih poslova. Ministarstvo bi utvrđivalo ispunjenje kriterija protupožarne zaštite prilikom izdavanja dozvola, te u određenim slučajevima kada se radi o objektima u povijesnim jezgrama ili nedostupnim mjestima, moglo odrediti zamjenske mjere za ispunjenje tih kriterija. Jedna od novina u Zakonu bit će podjela građevina i objekata u dvije skupine radi izdavanja suglasnosti MUP-a o ispunjavanju kriterija zaštite od požara. Suglasnost MUP-a neće biti potrebna za prvu skupinu građevina u koje spadaju obiteljske kuće, te jednostavne ili manje zahtjevne građevine, dok u drugu skupinu za koju je obvezno pribaviti suglasnost MUP-a

spadaju zahtjevne građevine. Radi efikasnosti i brzine cijelog postupka Zakonom bi bio propisan rok od 30 dana za izdavanje suglasnosti. Ukoliko se nadležno tijelo, policijska uprava ili Ministarstvo u tom roku ne očituje, smatra se da je dana suglasnost. Prijedlog zakona definira i vjerodostojnost podataka o predviđenim mjerama zaštite od požara i tehnoloških eksplozija, koji se moraju temeljiti na elaboratu zaštite od požara. Taj elaborat, koji se izrađuje samo za građevine druge skupine mora izraditi ovlašteni inženjer za zaštitu od požara. Radi lakše provedbe Zakona ovim se Prijedlogom proširuju ovlasti inspektora zaštite od požara i inspektora zaštite prirode, istovremeno pooštravajući kazne za fizičke ili pravne osobe koje onemogućavaju inspektore u provođenju propisanih mjera. Pooštravaju se i kazne za izazivanje požara, a koje će biti od sada izražene u kunama, a ne u njemačkim markama. Za provedbu ovog Zakona u državnom proračunu nije potrebno osigurati posebna novčana sredstva.

RADNA TIJELA

Prijedlog zakona su u cijelosti podržali **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost**, te **Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša**. **Odbor za zakonodavstvo** također je podržao Prijedlog, uz primjedbu kako se ovlast za utvrđivanje popisa stranih propisa treba dodijeliti Vladi Republike Hrvatske, a ne nadležnom ministru, te kako je potrebno

preispitati odredbe glede usklađenosti sa Zakonom o gradnji.

RASPRAVA

Veće ovlasti inspektora zaštite od požara

U ime Kluba zastupnika HDZ-a riječ je dobio **Živko Nenadić**, naglasivši pritom kako će njegov Klub podržati Prijedlog zakona jer ga smatra bitnim za očuvanje prirodnih bogatstava, ljudskih života i materijalnih dobara, te istovremeno doprinosi osnovnoj nakani Zakona, a to je smanjenje štete i rizika od požara. U svom izlaganju Nenadić je upozorio na odredbe Prijedloga kojima se propisuje obveza MUP-a za davanje suglasnosti u roku od 30 dana. Nenadić je mišljenja kako bi trebalo propisati kazne i za odgovorne osobe u MUP-u ukoliko se taj rok ne ispoštuje jer bi po principu zastare suglasnost tako mogle dobiti i građevine bez propisanih mjera zaštite od požara. Ističući činjenicu kako Hrvatska ima velik broj nacionalnih parkova i parkova prirode, Nenadić je pozdravio povećanje ovlasti inspektora zaštite prirode jer je zbog mogućih nesagledivih katastrofa nužno pooštriti nadzor nad njima.

Zastupnik **Josip Vresk** u ime Kluba zastupnika HSS-a također je podržao Prijedlog zakona pritom naglasivši kako je trebalo izraditi cijeli Zakon, a ne samo izmjene i dopune, te kako se nada da će

predlagatelj popraviti zakonski tekst do drugog čitanja. Ovim se izmjenama, napominje Vresk, željelo postojeci Zakon o zaštiti od požara uskladiti sa Zakonom o prekršajima, Zakonom o gradnji, te povećati ovlasti inspektorima zaštite od požara. Zastupnik je mišljenja

U Hrvatskoj je 2002. godine bilo zabilježeno 2627 požara na građevinama, a 2003. godine čak 3076 ukupne štete od 100 milijuna kuna.

kako je postojeći Zakon trebalo uskladiti i sa Zakonom o policiji jer se postavlja pitanje statusa inspektora za koje nije jasno jesu li policijski službenici i služi li njima značka samo za identifikaciju. Ukoliko značka predstavlja i ovlaštenje potrebno je, smatra Vresk, njihove ovlasti urediti samim Zakonom. U nastavku izlaganja zastupnik se osvrnuo i na neke odredbe koje su, po njegovom mišljenju, nejasno napisane ili loše stilizirane. Tako, primjerice, u članku 4. Prijedloga zakona nije dovoljno jasno definirano koje su to mjere, odnosno na temelju kojih propisa MUP može odrediti zamjenske mjere za objekte ili građevine koje zbog prostornih, tehničkih ili tehnoloških razloga ne mogu zadovoljiti redovite kriterije zaštite od požara. Isto tako nije jasno, ističe Vresk, u članku 5. Prijedloga propisuje se da ministar donosi propis kojim se građevine svrstavaju u skupine, a nije precizirano o kakvom se propisu radi. Je li riječ o pravilniku, pita se zastupnik. U članku 9. Prijedloga, nastavlja zastupnik, također se krije nejasnoća u dijelu kojim se definira kako se službenom iskaznicom i značkom dokazuju ovlasti. Vresk je ponovio kako se ovlasti ne crpe iz sadržaja iskaznice već se stječu ili propisuju zakonom ili podzakonskim aktima. Članak 18. određuje kako će popis stranih propisa koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj donijeti ministar unutarnjih poslova. Zastupnik smatra kako se umjesto popisa propisa treba definirati

pravilnikom ili ukoliko se radi o tehničkim normama, uvrstiti u hrvatske propise. Svoje izlaganje Vresk je zaključio mišljenjem kako bi sve inspeksijske poslove trebalo objediniti u jednom tijelu državne uprave što je propisano novim ustrojtstvom državne uprave iz siječnja ove godine, a ne za poslove zaštite od požara ostaviti isključivo MUP-u.

Zakon kao preventiva

Željko Pavlic u uvodnom je dijelu svog izlaganja istaknuo kako će Klub zastupnika LIBRE podržati Prijedlog zakona u prvom čitanju jer se njegovim donošenjem naglašava preventiva kao osnovni oblik zaštite od požara. Najbolja preventiva u zaštiti od požara različitih građevina, nastavlja zastupnik, upravo je njihova gradnja uz zadovoljenje svih Zakonom propisanih uvjeta projektiranja i građenja. Pavlic je podsjetio kako je u Hrvatskoj 2002. godine bilo zabilježeno 2627 požara na građevinama, a 2003. godine čak 3076 ukupne štete od 100 milijuna kuna. Iz tog razloga Klub LIBRE podržava uvođenje obveznog elaborata za zahtjevne građevine koje će smjeti izrađivati samo ovlašteni inženjer za zaštitu od požara. Isto tako Pavlic je podržao izmjene koje se odnose na prekršaje osobama koje namjerno ili nenamjerno nisu vodile računa o mogućem požaru. Zastupnik ističe kako je u Republici Hrvatskoj više od 70% požara izazvano ljudskom nepažnjom. Konkretno 2003. godine čak 7677 ili 71% požara uzrokovano je nepažnjom dok je zabilježeno 275 namjerno izazvanih požara. Da bi se ti negativni trendovi usporili, dodao je Pavlic, uz pooštavanje kazni potrebno je razvijati svijest o očuvanju prirode. U zaključku svog izlaganja Pavlic je skrenuo pozornost na vatrogasne zajednice koje bi morale biti uključene u proces izdavanja suglasnosti radi uvida u elaborat iz čisto praktičnih razloga, odnosno zbog krucijalnih informacija važnih za gašenje eventualnih požara. Klub LIBRE podržao je Prijedlog u prvom čitanju, ali uz napomenu kako je potrebno što skorije donijeti cjelovit Zakon o zaštiti od požara kako bi

se otklonile uočene teškoće u funkcioniranju sustava zaštite od požara.

Zastupnik **Mate Brletić** podržao je Prijedlog zakona u ime Kluba zastupnika DC/HSLA-a ističući kako se radi o dobrom zakonu jer se prvi put propisuju sankcije prema osobama koje izazivaju požar, te olakšavaju obavljanje inspeksijskih nadzora. Prijedlog zakona usmjeren je na prevenciju i represiju, smatra zastupnik i dodaje kako prevencija predstavlja temelj rada za poboljšanje sustava zaštite od požara. Zastupnik je posebno pozornost usmjerio na inspektore koji obavljaju iste poslove u provedbi Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima, Zakona o eksplozivnim tvarima za gospodarsku uporabu, Zakona o prijevozu opasnih tvari i niza drugih tehničkih propisa i normi. Zaključno Brletić je dodao kako u Republici Hrvatskoj radi oko stotinjak inspektora zaštite od požara te kako bi nakon usvajanja novog Zakona bilo potrebno istim osigurati bolju računalnu opremu, motorna vozila, te općenito povećati operativno tehničke uvjete kako bi se povećala njihova efikasnost.

Kanadski sustav predviđanja požara

U ime Kluba zastupnika HSP-a zastupnica **Ruža Tomašić** svoje je izlaganje počela ocjenom kako su prošlogodišnji požari na Hvaru i Korčuli rezultat loše organiziranosti i koordinacije protupožarne zaštite. Isto tako, dodala je zastupnica, dio tih požara organizirano je podmetnut i za pretpostaviti je kako će se to ponavljati i idućih godina, a država nije ništa učinila da popravi nedostatke protupožarne zaštite. Jedan od razloga neorganiziranosti je nedostatak financijskih sredstava lokalne samouprave, a u proračunu nisu predviđeni posebni izvori prihoda za tu namjenu.

Drugi razlog neorganiziranosti je nedostatak zapovjednog lanca i svojevrsnog stožera koji bi odgovarao za obuzdavanje požara, te imao mandat zapovijedanja na terenu, usmjeravanja kanadera, airtraktora i svih vatrogasnih postrojbi. Jedan od problema jest i činjenica kako su pro-

tupožarni putovi i osmatračnice zapuštene, a Hrvatske šume nemaju sredstava za izradu protupožarnih usjeka. Nadalje, hrvatska obala nema nikakav sustav obavješćivanja ili uzbunjivanja, kao ni zbornog mjesta za pomoć ili dobivanje informacije. Štoviše, nema čak niti organiziranog prijevoza na mjesto požara. S obzirom na to kako je jedno od najvažnijih zadataka čuvanje ruba požara kako se ne bi proširio, potrebno je povećati lokalne postrojbe ili uvesti jednu veću mobilnu profesionalnu sezonsku postrojbu, a ne samo dovoditi pojačanje iz sjeverne Hrvatske. Tomašić je istaknula kako je ključno uvesti ljetni vatrogasni dodatak vatrogasnim postrojbama. Vlada bi, smatra zastupnica, na prvoj jesenskoj sjednici morala podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o ovogodišnjim požarima. HSP predlaže da Hrvatska adaptira kanadski način upravljanja protupožarnim sustavom, odnosno centralizaciju sustava kojim bi na cijelom području odgovornosti upravljao mali broj ljudi. Kako bi taj sustav zaživio potrebno je kompjuterizirati potporu u prikupljanju i obradi podataka. Glavnu bazu podataka čine podaci o vremenu i klimi, o požarima, o gorivom materijalu, pristupu zemljištu, podaci o požarima uzrokovanim ljudskom aktivnošću. Svi ti podaci u proteklih deset godina uklopljeni u jedan informatički sustav čine model predviđanja s ciljem određivanja područja visokog rizika i time pojačanog nadzora. Čak i za požare uzrokovane munjama računalo na osnovi tih podataka kao i podataka o požarima te vrste proteklih godina, predviđa mjesta izbijanja požara. Ističući kako u Hrvatskoj ne postoji jedinstveni zapovjedni sustav, Tomašić je istaknula nužnost formiranja nacionalnog centra za krizna stanja koji će putem svojih ispostava po županijama preuzimati jedinstveno zapovjedništvo kod ovakvih elementarnih nepogoda. Drugi prijedlog HSP-a odnosi se na potrebu osiguravanja 30% prihoda od boravišne pristojbe za potrebe vatrogastva. Isto tako, dodaje zastupnica, za uspješni protupožarni sustav i brzu reakciju kod požara, potrebno je duž obale stvoriti mrežu letjelišta za male protupožarne zrakoplove tipa Airtraktor koji su

puno jeftiniji od novih modela kanadera i koje bi lokalne samouprave uz pomoć Ministarstva obnove i kredita HBOR-a mogle osigurati za svoje područje. Država se mora uključiti i putem Ministarstva poljoprivrede radi potpore opožarenim poljoprivrednicima, a koje je izdvojilo 400 milijuna kuna za naknadu štete na poljima pšenice od suše. Potrebno je poticati poljoprivrednike na uplate osiguranja od požara, a što je, smatra Ruža Tomašić, razlog zašto Croatia osiguranje mora ostati bar 25% u vlasništvu države. U zaključku izlaganja zastupnica je podsjetila i na problem posade u kanaderima, a koji po kanadskim standardima smiju letjeti samo 6 sati dnevno uz tjedni odmor, dok naši piloti imaju 12 satno vrijeme i nisu dovoljno plaćeni. Na kraju zastupnica Tomašić je najavila kako će Klub zastupnika HSP-a podržati Prijedlog zakona jer je to, nažalost, jedini zakon koji za sada imamo.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Šime Lučin (SDP)** istaknuvši kako Hrvatska ima jedinstveni sustav vatrogasnog zapovijedanja, te kako MUP ima 5 mobilnih jedinica na Jadranu. Lučin je dodao kako nije točno da protupožarnu zaštitu financiraju samo jedinice lokalne samouprave.

Netočan navod ispravio je i zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** istaknuvši kako nije točno da ne postoji sustav financiranja vatrogastva u Hrvatskoj jer da postoje sredstva jedinica lokalne samouprave koje su dužne izdvajati 5% izvornih prihoda za financiranje vatrogastva. Drugi ispravak se odnosio na podatak da je izdvojeno 400 milijuna kuna za nadoknadu štete od suše za pšenicu. Korenika je naglasio kako se taj iznos odnosi na ukupnu poljoprivredu, a ne samo za pšenicu.

Pero Kovačević je pozivajući se na povredu Poslovnika izjavio kako su prethodna dva govornika samo iznijela mišljenje jer da je istina što oni govore ne bi bilo ovakve situacije s požarima.

Decentralizacija ovlasti

Srećko Ferenčak u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a ocijenio je kako se

ovim izmjenama samo mali dio Zakona o zaštiti od požara usuglašava s europskom tehničkom regulativom, a koja je bila podloga za donošenje Zakona o građenju. Dosadašnja iskustva investitora i projekatana pokazuju da se za projekte čekalo dva i više mjeseci čime se usporavalo gospodarsku aktivnost. Razlog tih dugih rokova posljedica su, smatra zastupnik, preopterećenost inspekcija zaštite od požara koje obavljaju i druge poslove. Stoga bi osnovni zadaci inspekcije morali biti u području nadzora gotovih objekata, a obavljanje kontrole projekata u državnoj inspekciji treba biti stvar prošlosti. Iz tog razloga Klub zastupnika

Prošlogodišnji požari na Hvaru i Korčuli rezultat loše organiziranosti i koordinacije protupožarne zaštite.

HNS/PGS-a smatra kako bi se na tom području trebala izvršiti decentralizacija postupka na način prenošenja ovlasti kontrole projekata iz državnih institucija na ovlaštene fizičke ili pravne osobe. Takva bi decentralizacija bila učinkovita jer bi ovlaštene osobe bile puno brže od nadležnog inspektorata. U prilog ovoj procjeni Ferenčak je naveo primjer javnih bilježnika i sudskih vještaka, a što se u praksi pokazalo funkcionalno i dobro. Uvođenje ovlaštenih projekatana iz područja zaštite od požara pod nadzorom MUP-a, smatra Ferenčak, korektan je, ali premali pomak u smjeru decentralizacije. Razmatrajući Zakon o zaštiti od požara u cijelosti, zastupnik ga je ocijenio neadekvatnim i nefunkcionalnim jer je na temelju takvog zakona nemoguće uspostaviti djelotvoran sustav zaštite od požara. Klub zastupnika HNS/PGS-a podržat će Prijedlog zakona jer se izmjenama u malom segmentu ipak modernizira postojeći sustav, no problem zaštite od požara, zaključuje Ferenčak, dugoročno i sustavno treba riješiti novim zakonom koji bi se u potpunosti uskladio s europskim zakonodavstvom i omogućio efikasnu i sustavnu zaštitu od požara.

Nedjelotvoran rad inspekcija

Istupajući u ime Kluba zastupnika IDS-a **Valter Drandić** ocijenio je vatrogastvo kao jednom od onih djelatnosti koje je dosta uspješno provelo decentralizaciju, te kako je vatrogastvo u Hrvatskoj danas jedan od najorganiziranijih sustava u sklopu budućeg sustava zaštite i spašavanja čiji bi ono trebalo biti nositelj. S obzirom na opremljenost, Drandić je konstatirao kako se požari u Hrvatskoj ne gase toliko tehnikom i opremom već prvenstveno požrtvovnošću, hrabrošću, srcem i znanjem naših vatrogasaca. Stoga je potrebno, dodaje zastupnik, bolje tehnički i tehnološki opremiti vatrogasce kako bi im olakšali taj težak posao. Drandić je istaknuo kako će Klub zastupnika IDS-a podržati Prijedlog zakona u prvom čitanju, ali smatra kako bi bilo potrebno objediniti raspravu o izmjenama Zakona o zaštiti i spašavanju, Zakona o zaštiti od požara, te Zakona o vatrogastvu jer ta tri zakona čine jednu cjelinu i omogućuju meritornu raspravu o cjelokupnom stanju u sustavu protupožarne zaštite, ali i u samom vatrogastvu. Klub zastupnika IDS-a podržava uvođenje oštrijih kazni za izazivače požara i za neprovođenje mjera protupožarne zaštite, ali isto tako skreće pozornost na nedjelotvoran rad inspekcija na terenu. Kako tvrdi Drandić, inspektori se puno više bave ima li neki zapovjednik dobrovoljnog vatrogasnog društva odgovarajuću stručnu spremu, nego što se brinu za one koji ne ispunjavaju svoje obveze prema vatrogascima, a to su osiguravajuća društva. Potrebno je dakle, usmjeriti inspekcije da rade u pravcu podizanja efikasnosti vatrogastva i kvalitetnije preventive. Drandić se osvrnuo i na problem financiranja sustava koje se odvija na teret jedinica lokalne samouprave dok država putem poreza na dohodak osigurava tek plaćanje redovnih djelatnosti vatrogasnih postrojbi poput plaća i materijalnih troškova. Problem je i veći ukoliko se uzme u obzir da dobrovoljna vatrogasna društva funkcioniraju u potpunosti na teret lokalne samouprave iako su značajna karika u sustavu vatrogastva.

Zastupnik smatra kako bi ljudima zaposlenim u tim društvima trebalo osigurati jednak status kao i vatrogascima koji su zaposleni u javnim vatrogasnim postrojbama. U nastavku izlaganja zastupnik je iznio primjedbu na Prijedlog zakona, a koja se odnosi na dokumente prostornog uređenja. Naime, prema ovom Prijedlogu zakona, za izradu i donošenje dokumenata prostornog uređenja, za utvrđivanje uvjeta građenja u postupku izdavanja lokacijske dozvole nadležna je mjesta policijska uprava koja još i sudjeluje u radu povjerenstva za tehnički pregled građevine. Drandić ističe kako to ne bi bio problem da u nadležnoj policijskoj upravi još djeluju vatrogasaci koji su danas raspoređeni u javnim vatrogasnim postrojbama ili dobrovoljnim vatrogasnim društvima. Zastupnik smatra kako bi u navedene postupke morali biti uključeni i vatrogasni zapovjednici kao vatrogasni operativci koji će u budućnosti intervenirati i odgovarati za te građevine. Izrazivši nadu kako će predlagatelj uvažiti navedene primjedbe, te dodavši kako će IDS podržati Prijedlog, Valter Drandić je zaključio svoju raspravu.

Potrebne sveobuhvatnije promjene

Naglasivši kako oko ovako bitne teme ne bi trebalo politizirati niti iznositi paušalne ocjene, Saboru se obratio u ime Kluba zastupnika SDP-a **Šime Lučin**. Pritom je podsjetio zastupnike na prošlogodišnje požare diljem Europe i Amerike, naglasivši da u komparaciji s kvadraturom koja je izgorjela na tim područjima, s brzinom intervencija, brojem žrtava, brojem stanovnika, možemo u danim okolnostima biti zadovoljni situacijom u Hrvatskoj i to ponajprije zahvaljujući vatrogascima i ljudima koji su u toj branši dali veliki doprinos. Iako će SDP podržati Prijedlog zakona, Lučin je ustvrdio kako nije bilo nužno žuriti s ovim izmjenama jer one neće imati bitne implikacije na ovu ljetnu sezonu, te kako se moglo u sklopu ove teme raspravljati i o Zakonu o civilnoj zaštiti, kao i o planu i programu za ovu godinu glede stanja opreme. Lučin je podsjetio

zastupnike da će ove godine vatrogasne postrojbe biti bogatije za desetak automobila, a u narednom periodu i nekoliko stotina koji se proizvode u hrvatskim tvornicama. Isto tako, zastupnik je skrenuo pozornost na odredbe koje se tiču kažnjavanja osoba koje izazovu požar smatrajući kako problem nije u visini kazne već u realizaciji kazne na temelju prijave. Kažnjavati ne treba samo one koji izazovu požar, dodaje zastupnik, već i jedinice lokalne samouprave, nadležna državna tijela, javna poduzeća i sve one koji ne ispunjavaju zakonske uvjete vezane uz zaštitu od požara. Lučin je pozdravio kategorizaciju objekata dodajući kako bi se moglo odrediti i tri skupine, ali da je potrebno ostaviti prostor Zakonu o gradnji da preciznije definira skupine kako bi se u ovom dijelu još više rasteretio inspektorski posao. Glede pozicije inspektora Lučin smatra kako podržava vraćanje značke i iskaznice ukoliko se radi o vraćanju beneficija i povećanju plaća, ali nikako ukoliko se radi o vraćanju policijskih ovlasti. U zaključku izlaganja Lučin je ponovio kako će Klub zastupnika SDP-a podržati ove izmjene jer predstavljaju poboljšanje u odnosu na postojeće stanje, ali kako se nada skorim i sveobuhvatnijim izmjenama u paketu s ostalim zakonima iz područja protupožarne zaštite.

Nedorečenost Prijedloga zakona

U pojedinačnoj raspravi za riječ se javio mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** istaknuvši potrebu izmjena postojećeg Zakona o zaštiti od požara, ali isto tako postavivši pitanje njihovog opsega i sadržaja. Vlada je naime, dodaje, naložila izradu Nacrta prijedloga s namjerom za povećanje sankcija za osobe koje izazovu požar, a ove izmjene su otišle i korak dalje proširujući ovlasti Ministarstva unutarnjih poslova u izradi elaborata, pripremi građevinske i lokacijske dozvole. Do sada je prikaz mjera zaštite od požara bio sadržan u elaboratu glavnog projekta a koji su pregledavala tri inspektora utvrđujući usklađenost kompletnog projekta. Prema Prijedlogu sada

se uvodi poseban elaborat koji, smatra Arlović, djeluje poput namještanja posla jednom zvanju koje se ne može naučiti samo kroz stručni ispit ili bez uvida u kompletan projekt. Na taj se način stvara mogućnost beskonačnog ispravljanja glavnog projekta ako inspektori utvrde nedostatak posebnog elaborata. Arlović je skrenuo pozornost i na neke nedorečenosti zakonskog prijedloga. Prva primjedba se odnosi na zamjenske mjere koje propisuje ministar pomoću kojih se mogu pobliže ispuniti uvjeti koje neka građevina zbog tehničkih i tehnoloških razloga ne može zadovoljiti. Zastupnik ističe da se zamjenske mjere ne mogu odnositi na ispunjavanje uvjeta već na propisivanje novih uvjeta koji su adekvatni onima koji se ne mogu iz opravdanih razloga ispuniti. Isto tako zamjenske mjere moraju biti objavljene u Narodnim novinama, kao i propis kojim ministar određuje koje to građevine ne moraju imati poseban elaborat. Prema mišljenju zastupnika taj bi propis morao biti objavljen kao svojevrsni pravilnik, kao i pravilnik o kategorizaciji građevina koji mora biti usklađen sa Zakonom o gradnji. Potrebno je, ističe Arlović, definirati koji su to zakonski uvjeti i kriteriji koji se moraju steći i ispuniti da bi se posebnim propisom od strane ministra nadležna osoba mogla osloboditi od polaganja stručnog ispita. Zastupnik je upozorio i na predloženu sankciju za izazivanje požara od 60 dana i novčane kazne od 3 do 10 tisuća kuna. Predloženu je odredbu potrebno razmotriti jer se u svakom slučaju određuje kazna od 60 dana dok u isto vrijeme novčana kazna može varirati. Zastupnik predlaže propisivanje zatvorske kazne od 30 do 60 dana. Posebnu pozornost zastupnik je skrenuo na odredbu kojom se određuje objavljivanje popisa stranih propisa koji će se pravila tehničke prakse u području zaštite od požara primjenjivati. Prema Ustavu Republike Hrvatske, naglasio je Arlović, moraju se objaviti svi propisi u svom sadržaju, a ne samo popis naslova akata. U zaključku izlaganja ocijenio je kako bi uz uvažavanje ovih primjedbi Prijedlog zakona u drugom čitanju mogao biti kvalitetan, no kako bi treba-

lo što prije razmotriti mogućnost izrade novog Zakona o zaštiti od požara koji bi bio usklađen s najavljenim izmjenama Zakona o gradnji.

Kvalitetniji građevinski projekti

U završnom obraćanju u ime predlagatelja državni tajnik **Ivan Buconjić** je pojasnio kako je usklađenost glavnog projekta sa svim zahtjevima zaštite od požara do sada jamčio glavni projektant, te se zbog toga nebrojeno puta odugovlačilo u izdavanju građevinske dozvole jer mjere predviđene u projektu nisu bile usklađene s mjerama propisanim u Zakonu. Prema novom prijedlogu građevinsku dozvolu neće biti moguće dobiti ukoliko ovlaštenu inženjer zaštite od požara unaprijed u prethodnom postupku nije izradio poseban elaborat, a što će u konačnici prisiliti projektante da kvalitetno naprave projekte. Glede inspektora zaštite od požara, Buconjić je istaknuo kako oni neće imati policijska ovlaštenja, ali kako će imati određene ovlasti jer nailaze na određene otpore kod fizičkih ili pravnih osoba gdje provode nadzor jer nemaju dokument za legitimiranje. Na kraju svog izlaganja Buconjić je naglasio kako cilj ovog Prijedloga nije da se uvede 100-tinjak inženjera koji će imati monopol u izradi projekata, već da se prisili projektante da koriste usluge ljudi koji su stručni i kvalificirani, te da se izbjegnju sva odugovlačenja u izdavanju građevinske dozvole jer glavni projekti nisu bili usklađeni s mjerama iz Zakona o zaštiti od požara.

Za repliku se javio **Pero Kovačević (HSP)** istaknuvši kako se slaže s kolegom Arlovićem u pogledu činjenice kako ovlaštenu inženjer ima ovlasti jer u ime države obavlja neke poslove, ali se ne slaže da bi trebala postojati mogućnost da se inspektori oslobode obveze polaganja državnog stručnog ispita. Prema sadašnjim propisima, podsjetio je Kovačević, prema Zakonu o državnom inspektoratu, inspektori moraju položiti stručni ispit jer time dokazuju da znaju kako obavljati inspektorski posao, kako

napraviti zapisnik, napisati rješenje, podnijeti prekršajnu prijavu. Ukoliko su tako osposobljeni bit će malo slučajeva da zahtjevi na Prekršajnom sudu budu odbijeni. Kovačević se osvrnuo i na pitanje inspektora, komentirajući smiješnim raspravu o nužnosti proširivanja ovlasti, propisivanju značke i iskaznice. Kakvi su to inspektori bez ovlasti i iskaznice, zapitao se Kovačević. Imamo li ili nemamo inspektore.

Mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** osvrnuo se na repliku kolege Kovačevića, rekavši da u članku 15 a, stavku 6. piše da će ministar unutarnjih poslova propisati način, postupak, polaganje i program stručnog ispita iz stavka 4. ovoga članka, te uvjete za oslobađanje od polaganja stručnog ispita. Dakle, zakonom se moraju utvrditi uvjeti kada i kako je moguće doći do oslobađanja polaganja stručnog ispita, "a ne ovako da samovoljno ministar to određuje svojom voljom".

Što se tiče službene značke, Arlović ističe da ni na jednoj službenoj znački ne pišu ovlasti, nego službena značka podrazumijeva da njen držatelj te ovlasti ima. "Ne možete značkom dokazivati koje ovlasti imate, nego značka presu-mira da ako imate te ovlasti ćete dobiti značku". Napominje da se zakonom utvrđuju ovlasti koje inspektor ima, a ne značkom. Značka samo pretpostavlja da se netko može legitimirati i potvrditi svoj identitet da je on ta osoba o kojoj se govori.

Dragutin Lesar (HNS) rekao je da su ga iz vatrogasne zajednice Međimurske županije zamolili da upozori predlagatelja na dvije stvari. Prvo, vatrogasne postrojbe ne dobivaju nacрте projekata, glavne projekte niti plan zaštite od požara, kao ni bilo koje druge informacije o procjeni ugroženosti za građevine iz skupine 2. članka 5. gdje su nužne posebne mjere zaštite od požara, tako da se ne mogu adekvatno pripremiti i napraviti plan intervencije za slučaj da do požara dođe. Zbog toga oni predlažu da se ili u članku 5. ili u članku 7. izmjena i dopuna predvidi obveza mjesno nadležne policijske uprave ili MUP-a davanja glavnog projekta za građevine iz skupine 2, za novoizgrađene, adaptirane,

događene ili renovirane građevine, kao i procjenu ugroženosti i plan zaštite od požara središnjoj vatrogasnoj postrojbi ili nadležnom vatrogasnom zapovjedniku. Njima će to pak omogućiti da svoj plan intervencije za svaku takvu građevinu prilagode.

Druga zamolba odnosi se na dodjelu novih specijaliziranih vatrogasnih vozila. Naime, kriterij za dodjelu je 15 km udaljenosti od središnje ili najbliže javno vatrogasne postrojbe i najmanje 2 zaposlena vatrogasca u stalnom radnom odnosu. Zastupnik napominje da je stanje na terenu takvo da s obzirom da su vatrogasci upravo željeli biti racionalni i štedjeti novac, nisu zaposlili profesionalne vatrogasce, a što je sada uvjet da dobivanje vozila i opreme. Napominje da su ovi kriteriji previše isključivi i da po njima ni jedno vozilo neće moći doći na područje Međimurske županije.

Izlaganje je zaključio upućujući zamolbu predlagatelju da još jednom razmisli i omogući profesionalcima i dobrovoljnim vatrogascima da budu na vrijeme upoznati sa svim objektima iz skupine 2. i planovima zaštite od požara, jer sada nisu uključeni ni u prorađivanje glavnog projekta niti u tehnički prijem.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) podržava ove izmjene iako očekuje u budućnosti sustavnije promjene na dobrobit vatrogastva. Kako dolazi iz županije sjeverozapadne Hrvatske gdje je gašenje požara i spašavanje bazirano na dobrovoljnoj bazi, predložila je da se u članku 5. doda stavak kojim se regulira da se i dobrovoljnim vatrogasnim društvima ili vatrogasnoj zajednici dostavlja jedan primjerak elaborata za iznimno važne građevine na području lokalne zajednice iz skupine 2.

Jagoda Martić (SDP) osvrnula se na odnos profesionalnih vatrogasaca i dobrovoljnih vatrogasnih društava, odnosno uopće status ovih potonjih. "Zapravo smo decentralizacijom sredstava došli u situaciju da pojedine sredine, naročito male siromašne općine jednostavno nisu u stanju održavati ni ljudstvo ni opremu, koji bi trebali brinuti o zaštiti od požara".

Zastupnica se dotakla i problematike inspektora zaštite od požara. Novim ustrojem MUP-a inspektori zaštite od požara svoje poslove obavljaju prema Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, odnosno izgubili su status ovlaštene službene osobe.

Ovlasti inspektora

Zbog toga su inspektori u obavljanju svojih poslova prisiljeni u cilju zakonitog postupanja tražiti asistenciju policijskih službenika, pri obavljanju preventivnih pregleda, inspekcijskog nadzora ili postupanja po zahtjevu stranaka. Navedeni način postupanja koji se mora provoditi u cilju ispoštivanja zakonskih propisa uvelike usložnjava rad inspektora na terenu, a ujedno znatno uvećava i materijalne i druge troškove, jer zapravo tamo gdje treba posao obavljati jedna osoba sada ga obavljaju dvije.

Predloženim zakonom se predviđa da se to na neki način premosti izdavanjem službenih iskaznica i značaka čiju formu bi propisivao ministar. Zastupnica drži da je to ipak samo rješavanje jednog dijela problema, jer značka, iskaznica daju samo fasadu, a zakonom bi trebalo regulirati koju su točno ovlasti inspektora po novom ustroju.

Presudna preventiva

Ante Markov (HSS) ustvrdio je da su požari zasigurno od svih elementarnih nepogoda i u svom kontinuitetu i u snazi najznačajniji i s njima se najteže suočavati. Prema tome preventiva i ukupno djelovanje je ono što je od presudne važnosti. Intenzitet požara govori da on ima sezonski karakter, a najviše je na udaru obala, otoci, priobalje. "Radi se o vrlo ozbiljnom društvenom izazovu kojeg treba sustavno rješavati". Markov je rekao da u svakom slučaju postoji suglasje da se kroz ove izmjene i dopune pokuša ova materija sistematizirati i dati zakonski okvir za bolje djelovanje.

Zastupnik drži da je jedan od čimbenika sve učestalijeg javljanja požara to što je došlo do promjene krajolika na hrvatskim otocima, do novih kultura koje nisu tradicionalne na tim prostorima.

Ističe činjenicu da je prije stotinjak godina na prostoru Dalmacije i otoka bilo, prema mišljenju stručnjaka, više od 30 milijuna stabala masline, da su preko polovine tog prostora pokrivali vinogradi, a danas imamo svega četiri ili pet milijuna stabala maslina, broj vinograda je značajno smanjen i taj ukupan prostor zamijenila je druga vrsta kulture, alepski bor, "koji naprosto izaziva vatru, požare".

Kako se radi o prostorima na kojima se odvijaju djelatnosti koje su strateške za našu zemlju, kao turizam, promet, trgovina, ovom problemu treba planski pristupiti. "Kod rješavanja ovog problema nužno je imati jedan cjeloviti plan koji treba podrazumijevati više čimbenika, razne aspekte borbe, da bi se prije svega ovaj atraktivni krajolik priveo onom načinu odnosa prema prirodi, baštini i krajoliku koji je u interesu ljudima, a koji će biti ne aktivan prema požarima, nego pasivan prema njima". Dodaje da je obrađeni maslinik vrlo teško zapaliti, kao što je to i kod nekih drugih kultura. U ovom trenutku imamo na prostorima obale, otoka, priobalja, gotovo 30% opožarenih područja, opožarenih prošlogodišnjim požarom ili onim prije njega, za koje društvo, zajednica nije našla adekvatan odgovor.

Markov podržava ove izmjene i dopune Zakona, ali isto tako smatra da je došlo vrijeme da se Vlada u potpunosti pokuša usredotočiti na cjelovito rješavanje ovog problema.

Pooštravanje sankcija

Jozo Topić (HDZ) pridružuje se svima onima koji podržavaju ovaj Prijedlog izmjena i dopuna. Rekao je da se ovim izmjenama i dopunama želi uskladiti Zakon o zaštiti od požara sa Zakonom o građenju, u onom dijelu koji se odnosi na postupak vezan uz prostorno uređenje i građenje, tj. uz dobivanje potrebne dokumentacije, odnosno lokacijskih i građevinskih dozvola. Nada se da će se ovim izmjenama i dopunama pojednostaviti i ubrzati postupak pribavljanja određene dokumentacije.

Drži važnim pooštravanje sankcija za one koji svojom nepažnjom i nepridrža-

vanjem protupožarnih mjera izazivaju požare.

Uz donošenje ovoga Zakona potrebno je što skorije donijeti sve podzakonske akte, tako da bi se ovaj Zakon mogao vrlo brzo početi primjenjivati. Također, potrebna je uskladba sa Zakonom o građenju, kako bi se konačno uveo red u segmentu građenja i zaštite okoliša. "U segmentu građenja je bilo, a nažalost još uvijek ima puno nepreciznih zakonskih odredbi, koje otežavaju postupak ishođenja potrebne dokumentacije, raznih dozvola i suglasnosti, a tome još treba dodati i često nekoordiniranost državne uprave i inspeksijskih službi".

Danas imamo takvu situaciju u kojoj su u Hrvatsku vatrogasnu zajednicu udružena dobrovoljna vatrogasna društva i javne vatrogasne postrojbe, a operativno zapovjedništvo nad njima djeluje u sklopu Odjela za vatrogastvo MUP-a.

Educirati stanovništvo

Anton Peruško (SDP) rekao je da će njegov Klub zastupnika podržati ovaj Prijedlog, stoga što nudi neka poboljšanja u odnosu na postojeći zakon. Zastupnik smatra potrebito da se intervenira i u Zakon o hrvatskim šumama, te da se iznađe mogućnost da se opožarene površine zasade mediteranskim kulturama, prvenstveno tu misli na kulture maslina.

U eliminiranju negativnih posljedica koje nastaju zbog požara najefikasnije mjere postižu se ukoliko se kontinuirano provode mjere protupožarne naobrazbe svekolikog građanstva i provođenje mjera protupožarne preventive.

Pero Kovačević (HSP) napominje da se mora formirati Državna uprava za sustav zaštite i spašavanja. U zadnjoj noveli Zakona o ustrojstvu ministarstava i državnih upravnih organizacija uvrštena je i odredba o osnivanju Državne uprave za sustav zaštite i spašavanja koja bi trebala početi s radom početkom slijedeće godine. No, da bi ona počela s radom, potrebno je donijeti skupinu propisa. Prva je varijanta da sve bude u jedinstvenom zakonu, recimo Zakonu o sustavu zaštite i spašavanja, a druga je mogućnost da imamo četiri posebna zakona.

Ističe da je potrebno uspostaviti pravi sustav vođenja i zapovijedanja, te da bar do iduće sezone imamo ustrojen sustav zaštite i spašavanja, kako pravno, normativno, tako i organizacijski i djelotvorno.

Pitanje pograničnih područja

Frano Matušić (HDZ) drži da je potrebno prije svega revidirati planove zaštite od požara lokalnih jedinica samouprave, jer ti planovi nažalost ne odgovaraju stvarnosti.

"Izuzetno je bitno i hitno revidirati planove zaštite od požara lokalnih jedinica i utvrditi stvarno koliki je potreban broj profesionalnog kadra koji zna baratati s oruđem koje mu je na raspolaganju, ali i koji zna reagirati na vrijeme".

Potrebno je vrlo brzo riješiti i pitanje izlazaka naših vatrogasaca na teren u pograničnim područjima, kod pojave požara na teritoriju susjedne države, gdje se požar vrlo često proširi i na hrvatski teritorij.

Zastarjela oprema

Miroslav Korenika (SDP) smatra da što prije treba donijeti niz zakona koji bi regulirali ovo područje oko rješavanja kriznih situacija, kao Zakon o spašavanju, te Zakon o civilnoj zaštiti. Ne slaže se s onima koji tvrde da u Hrvatskoj ne postoji sustav vatrogastva. Drži da sustav vatrogastva postoji, iako je on u kontinentalnom dijelu Hrvatske daleko razvijeniji nego što je na obali, posebno u sustavu dobrovoljnih vatrogasnih društava. "Ne možemo očekivati da će samo država putem javnih vatrogasnih postrojbi, znači putem profesionalaca rješavati problem zaštite od požara".

Korenika podržava povišenje kazni za one koji izazivaju požare, ali je mišljenja da sama represija neće donijeti bolju i kvalitetniju protupožarnu zaštitu. U prvom redu tu je problem nedostatne opreme, a ona postojeća je zastarjela.

Naglasio je značaj dobrovoljnih vatrogasnih društava, koja imaju dugu tradiciju posebice u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Kad plane požar prvi akti-

vnost na požarištu trebaju imati upravo dobrovoljna vatrogasna društva.

Napominje da u protupožarnoj zaštiti ne možemo očekivati da jedino država obavlja protupožarnu zaštitu, "puno više nego što do sada moraju činiti lokalne zajednice".

U završnoj riječi u ime Kluba zastupnika LIBRE javio se **Vilim Herman (LIBRA)**. Pozdravljaju ovaj Prijedlog, iako drže da njime nije zahvaćeno sve što je trebalo. "Osobito mislimo da je važno da se u cjelini ova materija raspravlja u više zakona, dapače i u okvirima tematske rasprave". Riječ je o Zakonu o zaštiti i spašavanju, Zakonu o civilnoj zaštiti i Zaštiti o vatrogastvu.

Za riječ se javio predstavnik predlagatelja, državni tajnik, **Ivan Buconjić**. Rekao je da bi ovaj zakon na neki način trebao biti prevencija kojom se propisuje niz mjera kojima bi se trebalo preventivno spriječiti uopće nastajanje požara. "Osnovni smisao ovoga zakona je da se upravo prevencija učini efikasnijom i jednostavnijom i da se s druge strane ljudima, fizičkim i pravnim osobama koje grade, omogući jednostavnije građenje, ali uz poštovanje svih onih najviših standarda primjene protupožarnih mjera".

Ivan Buconjić rekao je da će vrlo brzo u saborsku proceduru biti upućen i Zakon o zaštiti i spašavanju, koji treba praktično operativno razraditi način djelovanja Državne uprave za zaštitu i spašavanje. U pripremi je i Zakon o civilnoj zaštiti, kao i niz drugih mjera koje sve zajedno trebaju pridonijeti boljem stanju na ovom izuzetno značajnom području. Zahvalio je zastupnicima na konstruktivnom doprinosu, rekavši da će predlagatelj uzeti sve rasprave na razmatranje, uvažiti one prijedloge koje drži opravdanim i ugraditi ih u drugo čitanje.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su jednoglasno, sa 117 glasova "za" prihvatili Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od požara. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

H.S; S.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI PACIJENATA

Zakonski urediti odnos pacijenata i liječnika

Prijedlogom zakona (predlagatelj Vlada RH) se regulira odnos između pacijenta i liječnika, a između ostalog predviđa osnivanje Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata u svakoj jedinici područne (regionalne) samouprave, o čijim izvješćima raspravlja Povjerenstvo za zaštitu i promicanje prava pacijenata ministarstva nadležnog za zdravstvo. Tijekom rasprave čulo se i to da je bolje imati i nepotpun zakon nego nemati nikakav, te da se zakonom ne rješava ključni problem pacijenata – dugotrajno čekanje na specijalističke preglede i problemi oko lijekova. Dio zastupnika primijetio je da zakonom nisu predviđene sankcije za kršenje njegovih odredbi, a neki su ocijenili da je potrebno donijeti ovaj zakon kao vrlo važan u "paketu" zakona kojim se u praksi provodi reforma sustava zdravstva. Na kraju zastupnici su prihvatili Prijedlog zakona o zaštiti prava pacijenata, a primjedbe, prijedloge i mišljenja uputili predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

U hrvatskom zakonodavstvu do sada nije donesen poseban zakon kojim bi se cjelovito reguliralo pitanje prava pacijenata, ali je njegovo donošenje utvrđeno Nacionalnim programom za pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, uvodno je objasnio državni tajnik u Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, dr.sc. **Velimir Božikov**. Vladino je opredjeljenje da se jednim posebnim zakonom cjelovito uredi pitanje zaštite prava pacijenata uključujući sveobuhvatno navođe-

nje pojedinih prava pacijenata, pa tako i prava koja dosad nisu bila određena propisima na području zdravstvenog zakonodavstva npr. informirani pristanak. Donošenjem predloženog zakona, u hrvatsko zakonodavstvo uvela bi se načela promicanja prava pacijenata primjenom kojih bi se poboljšala kvaliteta zdravstvene skrbi i omogućilo što cjelovitije ostvarivanje prava pacijenata. Prava pacijenata koja će se promicati navedenim Zakonom su ljudska prava i vrijednosti u zdravstvu, kao što je pravo pacijenta kao ljudsko biće, pravo na suodlučivanje, pravo na fizički i mentalni integritet i zaštitu svoje osobnosti te pravo na poštivanje moralnih, kulturnih i vjerskih uvjerenja. Navedenim zakonom omogućit će se pacijentima bolje ostvarivanje prava na informiranje o zdravstvenim uslugama, vlastitom zdravstvenom stanju, potencijalnim rizicima, pogodnostima svakog postupka, alternativama predloženim postupcima, dijagnozi, prognozi i napretku liječenja te mogućnosti dobivanja drugog mišljenja. Unutar prava na bolju obaviještenost i suglasnost promicat će se pravo pacijenta da odbije ili prekine medicinski zahvat i pravo na odbijanje znanstvenih istraživanja. Zakonom o zaštiti prava pacijenata promicat će se pravo na povjerljivost i privatnost informacija o pacijentovom zdravstvenom stanju, medicinskom statusu, prognozi i liječenju te svim drugim informacijama osobne prirode koje moraju ostati povjerljive.

Zakonom se predviđa osnivanje Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata u cilju ostvarivanja i promicanja prava pacijenata u svakoj jedinici područne (regionalne) samouprave, nastavio je Vladin predstavnik. Objasnio je pritom da bi to Povje-

renstvo djelovalo pri upravnom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave nadležnom za poslove zdravstva. Povjerenstvo bi imalo tri člana, koje imenuje skupština jedinice područne (regionalne) samouprave iz redova pacijenata, nevladinih udruga i stručnjaka na području zaštite prava pacijenata koji bi obavljali svoj rad bez naknade, a sredstva za pokriće troškova vezanih uz rad Povjerenstva osiguravala bi jedinica područne (regionalne) samouprave.

Zakonski prijedlog ne sadrži odredbe vezane uz presađivanje organa i tkiva ljudskog porijekla, niti odredbe vezane uz vrstu, sadržaj, način vođenja, čuvanja i prikupljanja i raspolaganja medicinskom dokumentacijom.

Nadalje, zakonskim prijedlogom određen je djelokrug Povjerenstva koje je između ostaloga ovlašteno upozoravati, predlagati i davati preporuke vezano uz područje svoga rada te predlagati nadležnim tijelima državne uprave, tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnim i fizičkim osobama poduzimanje mjera za sprječavanje štetnih djelovanja koja ugrožavaju prava i interese pacijenata i zahtijevaju izvješće o poduzetim mjerama. Isto tako Povjerenstvo bi imalo pravo pristupa u prostorije u kojim se sukladno posebnome zakonu obavlja zdravstvena djelatnost te pravo na uvid u način ostvarivanja prava. O obavljenom uvidu Povjerenstvo bi dosta-

vljalo izvješće tijelu koje obavlja nadzor nad radom osoba koje obavljaju zdravstvenu djelatnost. U slučaju osnovane sumnje u počinjenje prekršajnog i kaznenog djela Povjerenstvo će moći pokretati postupke prekršajne i kaznene odgovornosti. U cilju ostvarivanja društvene skrbi za zaštitu prava pacijenata, u okviru prava i obveza Republike Hrvatske, ministar nadležan za zdravstvo osniva i imenuje Povjerenstvo za zaštitu i promicanje prava pacijenata ministarstva nadležnog za zdravstvo. Navedeno Povjerenstvo prati provedbu ostvarivanja prava pacijenata, raspravlja o izvješćima Povjerenstva jedinica područne (regionalne) samouprave, daje mišljenja, preporuke i prijedloge nadležnim tijelima o utvrđenom stanju na području djelokruga rada Povjerenstva i surađuje s međunarodnim i domaćim tijelima i organizacijama na području zaštite i promicanja prava pacijenata. Donošenjem predloženog Zakona, pacijentima će se omogućiti lakše ostvarivanje prava na kontinuiranu njegu te dostojanstveno postupanje s pacijentom. Posebno se ističe da ovaj zakonski prijedlog ne sadrži odredbe vezane uz presađivanje organa i tkiva ljudskog porijekla, kao ni odredbe vezane uz vrstu, sadržaj, način vođenja, čuvanja, prikupljanja i raspolaganja medicinskom dokumentacijom jer će navedena pitanja biti predmet uređivanja posebnih zakona. Gospodin Božikov naglašava da provedba ovoga Zakona neće zahtijevati dodatna sredstva u državnom proračunu, međutim, u proračunima jedinica područne (regionalne) samouprave trebat će osigurati sredstva za troškove vezane uz rada Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata koji rade u tim jedinicama područne (regionalne) samouprave (prostor, troškovi administrativnih poslova). Sredstva za pokriće materijalnih troškova vezanih uz rad Povjerenstva za zaštitu i promicanje prava pacijenata ministarstva nadležnog za zdravstvo osigurat će se u okviru sredstava iz državnog proračuna namijenjenih za troškove administrativnih poslova Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Zaključujući uvodni istup Vladin je predstavnik ustvrdio

da će ovaj Zakon predstavljati jedan kvalitetan pomak u partnerskim odnosima između bolesnika i liječnika, i sigurno će pridonijeti boljem razumijevanju i komuniciranju liječnika i pacijenata na dobrobit zdravlja naroda u cjelini, a napose pacijenata u liječenju i njezi.

RADNA TIJELA

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Prijedlog zakona kao matično radno tijelo i u opširnoj raspravi podržao potrebu donošenja zakona kao vrlo značajnog u "paketu" zakona kojim se u praksi provodi reforma sustava zdravstva. I pored pojedinih odredbi Ustava, Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojima se u određenoj mjeri normira položaj pacijenata, nužno je posebnim zakonom propisati načela i postupak za promicanje prava pacijenata, čija će primjena prvenstveno poboljšati kvalitetu zdravstvene skrbi u cjelini, i omogućiti cjelovitije ostvarivanje prava pacijenata. Odnos pacijenta i liječnika temelji se na povjerenju, istaknuto je, a zadatak ovoga zakonskog prijedloga je da institucionalno zaštititi to povjerenje. Za kvalitetnu provedbu, međutim, treba i dodatno educirati liječnike i medicinske sestre za uspostavljanje kvalitetnog partnerstva u zdravstvu, što je i preporuka Vijeća Europe. Uz ovaj Zakon, za značajan pomak u podizanju svijesti o pravima pacijenata, potreban je i opći pomak u svim zdravstvenim ustanovama, čemu će pridonijeti uvrštavanje ovih etičkih principa u obrazovni program liječnika i medicinskih sestara.

Iznijete su i brojne konkretne primjedbe i prijedlozi na tekst Prijedloga zakona. Predstavnik Liječnike komore predložio je da se pacijentovo pravo na kvalitetnu i kontinuiranu zdravstvenu zaštitu učini ovisnim o financijskim mogućnostima društva. Istaknuo je da cijeli tekst Zakona govori o pravu pacijenata, a ne i o dužnostima te da bi svakako trebalo predvidjeti i obveze pacijenata, jer nije rijedak slučaj da pacijenti svjesno ugrožavaju svoj život i neprihvatanjem optimalnog liječenja bolesti

izazivaju dodatne zdravstvene komplikacije s težim posljedicama i dugotrajnijim liječenjem.

Predstavnik Udruge sindikata je mišljenja da je naziv Zakona neodgovarajući, jer se u tekstu Zakona govori gotovo isključivo o pravima pacijenata, a vrlo malo o zaštiti tih prava te da je teško očekivati kvalitetan rad povjerenstva budući da je on isključivo volonterski pa otuda prijedlog da se razmotri mogućnost osiguranja sredstava za rad članova povjerenstva. Zakonski tekst treba dopuniti odredbama o sankcijama za nepridržavanje Zakona. Predstavnik Zbora liječnika uz ostalo je istaknuo potrebu utvrđivanja obveze čuvanja profesionalne tajne svih sudionika u postupku liječenja, neograničavajući tu obvezu samo na liječnike.

Temeljem odredbi prijedloga zakona povjerenstvo nema pravo odlučivati o pritužbi pacijenta i svojom odlukom obvezati ustanovu da postupi sukladno odredbi zakona, te je po mišljenju nekih članova Odbora upitna mogućnost ostvarivanja propisanih prava. Predlaže se stoga dati povjerenstvima veće ovlasti, i tako osigurati da pacijent u što kraćem roku ostvari svoje pravo. U smislu jačanja uloge povjerenstva je i prijedlog pojedinih članova Odbora da jedan član povjerenstva, kojeg bi se imenovalo kao zastupnika pacijenta, bude ujedno i tajnik povjerenstva, koji prima naknadu za svoj rad. Također je predložena dopuna članka 34. u kojem se govori o pravima povjerenstva, na način da povjerenstvo prethodno najavi svoj dolazak u prostorije gdje se obavlja zdravstvena djelatnost i gdje će napraviti uvid u način ostvarivanja prava pacijenata. Vezano uz pravo pacijenta na dobivanje drugog stručnog mišljenja, koje je na zahtjev pacijenta obavezan dati zdravstveni djelatnik, potrebno je utvrditi i obvezu davanja cjelovite dodatne dokumentacije.

Uz određene primjedbe načelne naravi **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona. Ukazano je tako da su pojedine odredbe opće naravi i određeno pitanje samo načelno riješeno. Tome u prilog je i činjenica da nisu predviđene sankcije za kršenje odredaba

ovoga Zakona niti je osigurana sudska zaštita. Nužno je također doraditi zakonske odredbe posebno glede usklađivanja sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, odnosno Zakonom o zdravstvenom osiguranju, a glede pojedinih pravnih instituta i izričaja s Ustavom i drugim posebnim zakonima, npr. Obiteljskim zakonom. Posebno je nužno razraditi pitanje pristanka na određeno liječenje te redosljed ovlaštenih osoba koje umjesto bolesne osobe mogu taj pristanak dati, odnosno kada sam bolesnik ima takve mane, bolesti ili manjkavosti da nije u stanju napisati ili potpisati svoju izjavu. Također, ukazuje se nužnim preispitati davanje suglasnosti na Poslovnik Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata na nižoj i višoj razini.

Ocjena je **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** da je donošenje ovog zakona izuzetno važan korak u oblikovanju cjelovitog sustava zaštite ljudskih prava u našem pravnom sustavu. Zakonsko uređivanje zaštite prava pacijenata bitna je pretpostavka ostvarivanja Ustavom zajamčenog prava na zdravstvenu zaštitu. Tijekom rasprave na sjednici Odbora iznesena su određena mišljenja, primjedbe i prijedlozi, a mi izdvajamo tek neka. Čulo se npr. da su predloženim zakonom prava pacijenata dosta načelno definirana bez potrebne konkretizacije, a posebno nema izričito i sa svim potrebnim elementima definirane obveze davatelja medicinske usluge prema pacijentu. U zakonu valja jasnije definirati koja su sva prava pacijenata (taksativno navesti u posebnom članku), a onda svako pravo valja razraditi kroz posebne zakonske odredbe. Potrebna je decidirana odredba da pacijent ima pravo na donošenje vlastite odluke u vezi sa svakim medicinskim postupkom ili zahvatom koji na njemu treba biti izvršen, kao i jasno definirane iznimke od tog pravila kada objektivne okolnosti ne dopuštaju da se to temeljno pravo pacijenta može ostvariti. Također je potrebno precizirati i način na koji pacijent očituje svoj pristanak na određeni medicinski postupak ili zahvat.

Kada je u pitanju pravo pacijenta na drugo stručno mišljenje, smatra se da

je predložena odredba članka 10. Prijedloga nepotpuna. Odbor drži da se Zakonom mora propisati da pacijent prije davanja pristanka na daljnje liječenje ima pravo zatražiti i drugo stručno medicinsko mišljenje i to od stručne osobe iste struke i stupnja subspecialističke naobrazbe za svaku osiguranu uslugu, te da s tim u vezi ima pravo na slobodni odabir između više ponuđenih stručnjaka. No, da bi to pravo bilo u praksi ostvarivo, ugovor o osiguranju mora uključivati takvu vrstu medicinske usluge, a osiguravatelj bi morao imati za svaku medicinsku uslugu listu stručnjaka koji daju drugo medicinsko mišljenje. U pitanju je trošak za koji pacijent mora znati pokriva li ga osiguravatelj, u protivnom bi se radilo o pravu bez pokrića. Nadalje, Zakonom bi trebalo propisati tko i pod kojim uvjetima ima pravo biti upućen u zdravstveno stanje pacijenta, a obzirom na značaj prava na pritužbu članak 32. Prijedloga zakona trebao bi biti uređen kao posebna glava zakona. Kako bi se osigurala što bolja zaštita prava pacijenata, izraženo je mišljenje, da bi povjerenstva na razini jedinice područne samouprave i države trebalo uspostaviti kao neovisna tijela, a ne kao tijela izvršne vlasti.

U raspravi na sjednici **Odbora za europske integracije** istaknuto je da predloženi zakon ne sadrži odredbe o eutanaziji te da za sada ne postoji obveza uključivanja eutanazije u pozitivno pravo Republike Hrvatske. Također, istaknuto je da u pravnoj stečevini EU-a ne postoji obveza regionalnog ustrojstva Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata već je način ustrojstva Povjerenstva ostavljen na izbor nacionalnim zakonodavstvima. Spomenimo još konstataciju Odbora da je Prijedlog ovoga zakona usklađen s pravnom stečevinom Europske unije i pravnim aktima Vijeća Europe.

RASPRAVA

Na uvodno izlaganje gospodina Božikova zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** imala je ispravak netočnog navoda. Netočno je, kaže, da bi

Povjerenstvo koje se predviđa osnovati ovim Zakonom moglo pokretati, odnosno podnositi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog kršenja prava pacijenata utvrđenim predloženim zakonom. Ono će to moći učiniti samo ako su učinjeni prekršaji u postojećim zakonima (Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o liječništvu, Zakon o stomatološkoj djelatnosti i Zakon o sestrištvu), ali ne ako su povrijeđena prava u predloženom zakonu jer njime nisu predviđene nikakve prekršajne sankcije. Radi se, dakle, samo o golom, a neostvarivom pravu.

U nastavku je predsjednik Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, dr. sc. Marko Turić izvijestio o stavovima toga radnog tijela, a zatim su uslijedili istupi predstavnika klubova zastupnika.

Zakon o zaštiti prava pacijenata potreban je, ali je predloženi zakon tek zakon dobrih namjera, naglasio je **Dragutin Lesar (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a. Zakonom se ne rješavaju ključni problemi pacijenata – dugotrajno čekanje na specijalističke preglede i problemi oko lijekova. Posebnom odredbom zakona posebno se uređuje pravo pacijenta na drugo stručno mišljenje, ali nema niti jedne odredbe kojom bi se preciziralo kome se pisani zahtjev podnosi i u kojem roku zaprimatelj zahtjeva mora osigurati drugo mišljenje. Lesar predlaže da se ravnatelji zdravstvenih ustanova obvežu da na zahtjev pacijenta za drugim mišljenjem odgovore u roku od pet dana, a u hitnim slučajevima odmah. Prema ovom zakonskom prijedlogu mora se uzeti u obzir ranije izražena želja pacijenta u pogledu zahvata u slučaju kad pacijent u vrijeme zahvata nije u stanju izraziti svoje želje. Predložena odredba nije jasna i valja je proširiti obvezom svakoga zdravstvenog djelatnika da poštuje ranije izraženu želju pacijenta u pogledu eksplantacije i transplantacije dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja. Državni tajnik, gospodin Božiković naglašava da provedba ovoga zakona neće zahtijevati dodatna sredstva u državnom proračunu, ali hoće u proračunima jedinica područne (regionalne) samouprave. Županijama se

blagonaklono dopušta da osnuju povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata koje radi u tim jedinicama područne (regionalne) samouprave, ali pritom moraju osigurati sredstva vezana uz rad tog tijela. Nedopustivo je svaki put zakonom stvarati nove financijske obveze lokalnoj, odnosno regionalnoj samoupravi, a pritom prešutjeti činjenicu da za to nisu osigurana dodatna sredstva, primijetio je Lesar. S tim u vezi zastupnik podsjeća na ustavnu odredbu koja u tom dijelu obvezuje državu da za nove prekinute obveze osigura i sredstva. Ako se zakonodavac već odlučuje za osnivanje povjerenstva možda bi bilo bolje da ovaj dio posla koji se vezuje uz nadzor predvidi za postojeća tijela za zaštitu ljudskih prava koja već postoje u županijama i već su se uhodala, nego da osniva nova povjerenstva. Za svaki se problem osniva novo povjerenstvo, a ne koriste postojeća tijela i institucije kao da u njih nemamo povjerenje, komentirao je Lesar. Ako se, kaže, Lesar zakonom zaista želi zaštititi pacijente onda bi za one koji krše njihova prava pacijenata trebalo uzeti licencu na dva tri mjeseca, ako već ne možemo ili ne želimo uvoditi druge sankcije - novčane ili zatvorske kazne.

Dobro je što se ovaj zakonski prijedlog razmatra u prvom čitanju jer se tako dobiva vrijeme da se u njemu popravi ono što je loše, primijetila je **Dorotea Pešić-Bukovac**, iznoseći stavove Kluba zastupnika IDS-a. Na prvi pogled izgleda da je predloženi zakon samo formalnost tj. da se samo usklađuje s europskim zakonodavstvom, ali ovako jedan važan zakon ne može biti predmet rasprava kao da je samo u pitanju usklađivanje s europskim zakonodavstvom. Zaštitu prava pacijenata koja su regulirana ovim zakonom ne možemo gledati izdvojeno već u kontekstu zdravstvene zaštite, a ona je kod nas iz dana u dan sve gora i gora, nastavila je zastupnica. Tako je spomenula riječku kardiologiju koja je, kaže, već 20 dana doslovno u infarktu jer su najhitniji srčani bolesnici bez mogućnosti koronarne dijagnostike. Rad u angio sali potpuno je obustavljen jer vlada potpuna nestašica potrošnog

materijala, a ne radi ni intervencijska kardiologija gdje se šire sužene krvne žile ili ugrađuju stentovi. Nevjerojatno je da se rad jednog od najuspješnijeg i najekipiranijeg centra intervencijske kardiologije u Hrvatskoj potpuno obustavlja, a pri tome je najvažniji razlog za to novac. Smatra da se koncepcija Ministarstva svodi na rezanje troškova u zdravstvu tako da se obveze što više svale na leđa pacijenata tj. da što veći broj pacijenata plaća participaciju te da je što manje i to što jeftinijih lijekova na listama lijekova koji se ne plaćaju. Zastupnica se ne slaže da se plaćanja participacije oslobode samo neki ljudi u Hrvatskoj, kao npr. trudnice i djeca do 18 godina starosti. Pritom se ne može, kaže, zaboraviti na 315 tisuća nezaposlenih, na oko milijun umirovljenika od kojih njih 90 posto ima male mirovine, i na oko milijun djece. S tim u vezi iznijela je primjer susjedne Slovenije koja je uvela premije za četiri platežna razreda pa će slijedom te novine najsiromašniji ljudi platiti četiri puta manje zdravstvenu uslugu nego bogati. Sustav prava na suodlučivanje pacijenta valja bolje razraditi te ga pojednostaviti tako da pacijent može dati usmeni ili pisani pristanak, a ne da se mora potpisati na desetak formulara. Zakonskim prijedlogom uređuje se pravo na pristup medicinskoj dokumentaciji te pravo na presliku te dokumentacije na zahtjev pacijenta. Klub je mišljenja da najprije valja odrediti što je to medicinska dokumentacija, a zatim možda donijeti Zakon o arhiviranju iste gdje bi se odgovorilo na pitanje kako dugo i na koji se način ta dokumentacija mora čuvati.

Potpredsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj ovog dijela sjednice **Darko Milinović (HDZ)** reagirao je na istup ove zastupnice konstatacijom da rad angio sale u KBC Rijeka ni u jednom trenutku nije potpuno obustavljen (cijelo se vrijeme rade hitni postupci), a do toga nije došlo zato što manjkaju financijska sredstva jer KBC Rijeka dobiva oko 3 milijuna kuna više novca nego što je dobivala protekle godine. Dio "zasluge" za takvo stanje leži, kaže gospodin Milinović, i u poremećaju na tržištu

odnosno kod firme koja je dostavljala stentove KBC-u Rijeka.

Bolje ikakav nego nikakav zakon

Bolje imati ikakav zakon nego nemati nikakav, rekao je **Zdenko Haramija** istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a. Predloženi je zakon loša mješavina uređenih prava pacijenata u Finskoj i Mađarskoj s jedne strane, i postojeće prakse zaštite pacijenata u Republici Hrvatskoj s druge strane. U uvodnom poglavlju zakona trebalo je u jednom od članaka navesti definicije nekih pojmova npr. što je to pacijent, zdravstvena ustanova, medicinska dokumentacija, dijagnoza, zdravstveni djelatnik, kliničko ispitivanje i znanstveno istraživanje i sl. U poglavlju II. zakonskog prijedloga u kojem se određuju prava pacijenata svakako je trebalo istaknuti da se zdravstvena zaštita utvrđuje ugovorom o zdravstvenoj usluzi na načelima partnerskog odnosa, temeljem ugovora kojeg sklapaju davatelj i korisnik zdravstvene usluge tj. zdravstvena ustanova i pacijent. Zakonom je svakako trebalo obuhvatiti pravo na poštivanje ljudskog dostojanstva i osobnosti, a to uključuje zaštitu fizičkog i psihičkog identiteta uz poštivanje pacijentove osobnosti, a napose njegovih moralnih i vjerskih uvjerenja. Uključuje također i pravo na najvišu razinu olakšavanja patnje pacijenta prema trenutačnom stanju medicinskog znanja, zatim na humanitarnu palijativnu skrb u posljednjem stupnju bolesti, te na dostojanstveno umiranje i smrt. U zakon bi trebalo ugraditi pravo pacijenta na održavanje osobnih kontakata, zatim pravo na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove, a napose pravo na odbijanje zdravstvene zaštite i medicinske intervencije. Povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata radi volonterski, obavlja gomilu administrativnih poslova i podnosi izvješća dok o osnovnom razlogu njegova postojanja, a to je zaštita pacijenata u zakonu nema niti riječi. Naime, prema predloženom zakonu predstavnik Povjerenstva bi trebao sjediti u zgradi gdje je smještena admi-

nistracija područne samouprave, a ne u zdravstvenoj ustanovi gdje bi svakodnevno bio na raspolaganju pacijentima. U slučaju bilo kakve povrede prava, pacijent ima pravo usmeno ili pisanim putem izjaviti pritužbu ravnatelju zdravstvene ustanove, odnosno privatnom zdravstvenom djelatniku, a tek po isteku osam dana od dana izjavljene pritužbe pacijent bi imao pravo podnijeti pritužbu Povjerenstvu. Otuda pitanje koga se to štiti – zdravstvenu ustanovu, zdravstvenog djelatnika ili pacijenta? Slična je uloga predviđena i za Povjerenstvo za zaštitu i promicanje prava pacijenata na nivou Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, kaže Haramija. Stoga se, kaže, ne može osloboditi osjećaja da se ustvari radi o prodavanju magle ili roga za svijeću. Baš zbog svega toga sve je trebalo postaviti na malo drugačiji način, ali bi to, kaže, iziskivalo i veća sredstva no opravdalo bi svoju svrhu, i takvo rješenje ne bi samo značilo puko zadovoljenje forme.

U okviru ovog zakona ili Zakona o liječništvu trebalo je riješiti pitanje naknade štete koja je počinjena pacijentu, a napose osiguranja štete na način da se uvede obvezno osiguranje zdravstvenog djelatnika ili zdravstvene ustanove za štetu pričinjenu pacijentu prilikom liječenja. Isto tako moglo bi se ići s prijedlogom za osnivanje agencije za zastupanje prava pacijenata na razini Republike Hrvatske, a s područnim odjelima na razini područne samouprave. Bila bi to samostalna organizacija čijeg bi voditelja imenovao Hrvatski sabor. Konačno, u zakonski bi prijedlog trebalo ugraditi i poglavlje s kaznenim odredbama jer zbog nemogućnosti sankcioniranja ovaj zakon ostaje nedorečen. Zaključujući istup Haramija je rekao da će Klub zastupnika HSS-a podržati prvo čitanje zakonskog prijedloga nadajući se da će za drugo čitanje predlagatelj uzeti u obzir iznesene primjedbe i sugestije.

Klub Hrvatske stranke umirovljenika pozdravlja i podupire donošenje Zakona o zaštiti prava pacijenata i želi vjerovati da je ovo iskorak u novu kvalitetu građanske demokracije u domeni ljudskih prava, a ne tek puko usklađi-

vanje s europskim zakonodavstvom, podvukao je **Silvano Hrelja**. Smatra da bi ovom zakonu bolje pristajao naziv Zakon o pravima korisnika zdravstvene usluge čime bi se otklonile moguće implikacije o općoj ugroženosti pacijenata u našoj zemlji, odnosno psihološki proširilo područje prava na sve zdravstvene usluge koje korisnik prima. Takav naslov zakona usmjerava našu pažnju prema urgentnim situacijama i bolničkom liječenju. Zakon mora sadržavati odredbe o zaštiti prava korisnika zdravstvene usluge, s obzirom na to da su obveze i odgovornosti osiguranika – korisnika zdravstvene usluge propisane Zakonom o zdravstvenom osiguranju. U kontekstu zaštite prava korisnika zdravstvene usluge sugerira predlagачu zakona da bolje i preglednije definira prava pacijenata kako bi bilo moguće sankcioniranje u slučaju prekršaja tih prava, zatim da jasnije definira postupak i okolnosti kojim pacijent može ostvariti pravo na drugo mišljenje, a odredba članka 22. kojom su navedene osobe koje su, u određenim slučajevima, utvrđenim ovim Zakonom, ovlaštene potpisati suglasnost u ime pacijenta, uskladi s odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova i Zakona o istospolnim zajednicama. Klub predlaže da povjerenstvo na razini područne samouprave broji pet članova, a članovi povjerenstva primaju naknadu i podmirenje troškove. Administrativne poslove obavljalo bi upravno tijelo jedinice područne samouprave. Za članove povjerenstva, nastavlja Hrelja, trebalo bi propisati obvezno osposobljavanje ne samo sa stručnog stanovišta nego i sa stanovišta ovladavanja vještinama, participacije suodlučivanja i donošenja mišljenja. Klub predlaže da se u djelokrug rada povjerenstva ugradi i obveza davanja mišljenja, odnosno ocjene o povredi prava korisnika zdravstvene usluge kao smjernice za donošenje konačnih sudova, a uvjeti za njegov rad na nacionalnoj razini osiguraju u uredu za socijalno partnerstvo, dakle, ne pri Ministarstvu, već u jednoj neovisnoj instituciji kako bi se stvorili uvjeti za nepristrano odlučivanje i rad povjerenstva.

U predloženom zakonu nedostaje cijelo jedno poglavlje koje bi trebalo nazvati – zaštita korisnika zdravstvene usluge od nefunkcionalnosti, netransparenčnosti i tehnološke podinvestiranosti zdravstvenog sustava, primijetio je zastupnik Hrelja. Kako zaštititi korisnika zdravstvene usluge od rokova čekanja od tri do šest mjeseci na preventivne preglede u specijalističko konzularnoj zdravstvenoj zaštiti u kojem roku bolest može progredirati do tragičnih posljedica, upitao je Hrelja. Konačno, kako će povjerenstvo donijeti svoj sud o kršenju prava korisnika zdravstvene usluge ako nemamo precizno utvrđene zdravstvene standarde i košaricu zdravstvenih usluga koje pokriva opće zdravstveno osiguranje i ostala osiguranja.

Nastavlja se započeta zakonodavna reforma

Za dr. sc. **Slavena Leticu** ovo je možda najvažniji zakon s kojim će se suočiti Hrvatski sabor. Zastupnik je istupao u ime Kluba zastupnika HSP-a, a u nastavku se osvrnuo na analizu što ju je napravio glede europske tradicije u reguliranju prava pacijenata. Najprije su tu države koje imaju usvojene zakone o zaštiti pacijenata, a Letica dodaje kako bi općenito trebalo iz naziva zakona izbaciti pojmove kao što su zaštita, sprječavanje, preveniranje itd. te govoriti samo o zakonu o pravima pacijenata. Druge pak države nisu imale dovoljno političke volje ili su imale dovoljno razuma da ne idu na zakonsko reguliranje ove materije već su usvojile povelju o pravima pacijenata. U okviru kulturnog kruga kojem Hrvatska pripada (srednjeeuropska mediteranska zemlja) bilo bi bolje da smo usvojili ili da usvojimo tu povelju koja je, kaže zastupnik, potpuno legitimna u europskoj tradiciji reguliranja tih prava. Letica naglašava kako će Hrvatska biti jedna od rijetkih država južne Europe (osim Grčke) koja će imati zakonsko reguliranje ove materije. Za predloženi zakon rekao je da je loše i neozbiljno napravljen te da se ne smije dozvoliti da se rade zakoni koji sadrže programirani falsifikat.

Klub zastupnika LIBRE slaže se s ocjenom nekih zastupnika da je ovo izuzetno važan zakon, rekao je **Željko Pavlic** te konstatirao kako raspravi nažalost nije nazočan ministar zdravstva i socijalne skrbi, a trebao bi biti. Ujedno je izrazio nadu da će ministar biti nazočan kod drugog čitanja zakona i osobno iza njega stati te pokazati da mu je stalo do prava pacijenata. U nastavku Pavlic je pozdravio dolazak ovoga zakonskog prijedloga u saborsku proceduru jer se na taj način, kaže, nastavlja zakonodavna reforma zdravstva započeta još u vrijeme bivše Vlade RH. Usvajanjem ovog zakona kao i zakona koji će tek stići u Sabor (Zakon o transplantacijskoj medicini i Zakon o umjetnoj oplodnji) zakonodavno se zaokružuje zdravstvena reforma i uvode brojne mjere koje će podići kvalitetu zdravstvene zaštite i unaprijediti prava pacijenata i pacijentica. Klub podržava donošenje zakona, ali upozorava na činjenicu da samo njegovo donošenje ne može riješiti svakodnevne probleme naših bolesnika i bolesnica od liste čekanja sve do liječničkih pogrešaka, korupcije itd. Materijalna situacija u zdravstvu je teška pa je pitanje može li ovaj zakon u takvim uvjetima zaživjeti. Osnovna primjedba Kluba je da se ovim zakonom uvode brojne mjere koje unapređuju zaštitu prava pacijenata, ali nedostaju implementacijske i kaznene mjere. Postoji, dakle, opasnost da se ovaj zakon svede samo na puko nabranje prava koja pripadaju pacijentima i pacijenticama i time svrsta u skupinu deklaratornih zakona koji se donose da se nikada ne provedu. Posebno upozorava na obvezu čuvanja obavijesti o zdravstvenom stanju pacijenta i pacijentica te predlaže da se u konačnu zakonsku verziju svakako unesu sankcije u slučaju kršenja te odredbe kao i za one koji su takve obavijesti dostavili medijima, a napose za one koji takvu vijest objave i zarađuju na tuđoj nevolji. Predloženi zakon daje pravo pacijentu na potpunu obaviještenost, ali niti jednom riječju ne govori o tome kako te obavijesti sačuvati na relaciji liječnik-pacijent/pacijentica te kako kazniti one koji zloupotrijebe ove povjerljive i osjetljive

informacije. Iako zakon predviđa pravo pristupa pacijentice i pacijenta cjelokupnoj medicinskoj dokumentaciji koja se odnosi na dijagnostiku i liječenje njegove bolesti niti jednom odredbom nije precizirano što je to medicinska dokumentacija pa to valja definirati. Prema Prijedlogu povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata u jedinici područne samouprave ima tri člana koje imenuje skupština jedinice područne (regionalne) samouprave iz redova pacijenata, nevladinih udruga i stručnjaka na području zaštite prava pacijenata. Klub pozdravlja uključivanje predstavnika civilnog društva u rad povjerenstva, ali drži kako je nužno propisati jasne kriterije za izbor članova i članica povjerenstva kojim bi se osigurala njihova stručnost i neovisnost jer se samo na taj način može osigurati svrhovita zaštita prava pacijenata i pacijentica. Klub zastupnika LIBRE podržat će ovaj zakon u prvom čitanju, ali očekuje da ga Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi značajno unaprijedi uvođenjem konkretnih mjera kako ne bi sve ostalo na papirnatim obećanjima. Zalaže se također da se između prvog i drugog čitanja zakona provede široka i detaljna rasprava koja će uključiti sve zainteresirane subjekte.

Zastupnik mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** javio se radi ispravka netočnog navoda. Kaže kako je Pavlic doveo u pitanje interes ministra zdravstva i socijalne skrbi glede zakona povezujući to s njegovom nazočnošću ili nenazočnošću ovoj raspravi. Ministar Hebrang je u Dublinu i tamo odrađuje posao ne samo zbog naših pacijenata nego i svih koji su zdravi, objasnio je zastupnik Bagarić, i zatražio da se prestane s vrijeđanjem ljudi koji su nazočni sjednici nenazočnošću drugih. Uostalom ovo je tek prvo čitanje zakona, zaključio je zastupnik Bagarić.

Bojazan da zakon neće biti primjenljiv

U ime Kluba zastupnika HSLS-a i DC-a **Đurđa Adlešić** je pozdravila odluku Vlade i resornog ministarstva o uspostavi zakonodavne legislative o pravima

pacijenata na jednom mjestu jer su se dosad pacijenti pokušavali informirati kroz niz zakonskih akata, često puta i neuspješno. Osim što je dala potporu predloženom zakonu zastupnica je iznijela i nekoliko primjedbi na predloženi tekst zakona. Drži da je dobro osnivanje Povjerenstva za zaštitu prava pacijenata, napose na području lokalne (regionalne) samouprave, ali smatra da je iluzorno da se odgovoran i veliki posao u povjerenstvu obavlja na volonterskoj osnovi. Stoga se postavlja pitanje koliko će netko htjeti i moći raditi bez ikakve naknade. Također je potrebno u rad povjerenstva ugraditi i njegovu popularizaciju te regularno izvještavanje o njihovom radu u medijima. A zbog izostanka kaznenih odredbi tj. sankcija u slučaju povrede nekog prava pacijenta boji se da zakon neće biti primjenljiv. Klub inzistira, kaže, na utvrđivanju odgovarajućih kazni za prekršitelje i slaže se s prijedlogom iznesenim u raspravi o potrebi uvođenja rodne osjetljivosti tj. potrebe da se kaže kako je riječ o bolesnicima i bolesnicama. Najzad, potrebno je precizirati što je to medicinska dokumentacija te uskladiti ovaj zakon sa Zakonom o istospolnim zajednicama.

Predloženi zakon ni približno neće zadovoljiti očekivanja građana jer se u zakonskom prijedlogu ne ide dalje od šturog popisivanja prava i nema potrebne konkretizacije niti izričito i jasno definiranih obveza davatelja medicinskih usluga, rekla je **Jagoda Martić** predstavljajući stajalište Kluba zastupnika SDP-a. "Iščitavajući zakon ne možemo se oteti dojmu da je ovako predložen zakon samo paravan kojim bi se od očiju javnosti trebala, barem privremeno, prikriti sva nesnalaženja, nespretnosti i lutanja sadašnje Vlade RH na mnogim područjima", nastavila je zastupnica. Kaže kako se o pravima pacijenata raspravlja u trenutku kada je ministar zdravstva i socijalne skrbi zaposlio cijelu zdravstvenu administraciju stalnim plasiranjem lažnih informacija o stanju u zdravstvenom sustavu, a očito je da bi to sutra trebalo poslužiti kao alibi za nesnalaženje i nesposobnost Ministarstva i Vlade. Uz to, drži da postoji visok

stupanj nepoznavanja i nepriznavanja stvarnih problema kao i nespremnost za njihovo rješavanje. Struka je potpuno zanemarena i stavljena u drugi plan, a ministar se, kaže, zahvalio i otpustio najveće zdravstvene autoritete u pojedinim područjima zdravstva te ih zamijenio stručnjacima iz druge lige ali sa stranačkom iskaznicom HDZ-a. Poznati vrhunski liječnici prijavljuju se Državnom odvjetništvu na temelju paranoičnih sumnjičenja, a dokazano korumpirani i moralno neprihvatljivi ljudi postavljaju se na upravljačka mjesta u klinikama i bolnicama, nastavlja zastupnica i ujedno pita gdje su u svemu tome pacijenti zbog kojih čitav sustav zdravstva i postoji. Gotovo svaki dan najavljuju se smanjenja prava osiguranika, a onda drugi dan sve poriče te se tako u javnosti stvara osjećaj straha i nesigurnosti jer građani ne znaju što ih sutra čeka. Rastu liste čekanja, a gotovo svi započeti projekti rekonstrukcije ili izgradnje bolničkih kapaciteta zaustavljeni su ili se s njima odugovlači što za posljedicu ima povećanje troškova i još manje novca za pacijente. Bilo bi dobro da se ozbiljno i temeljito pristupi jednoj analizi po bolnicama i vidi kolika je iskorištenost kapaciteta određenih medicinskih aparata kako bi se ustanovilo jesu li isti maksimalno iskorišteni ili se ovakve situacije namjerno stvaraju kako bi se pacijenti na neki način prisilili da idu u privatne zdravstvene ustanove.

Predloženi zakon, nastavila je zastupnica, ne definira jasno koja su sve prava pacijenata, dosta je nepregledan i otežava snalaženje pacijenata ali i davatelja zdravstvenih usluga. Prema zakonskom prijedlogu pacijent ima pravo na drugo stručno mišljenje ali nije definirano tko snosi troškove za to. Predloženi zakon predviđa rad na dobrovoljnoj bazi, ali se onda s pravom postavlja pitanje koliko će učinkovito takvo povjerenstvo raditi. Možda će u početku biti određene volje i entuzijazma ali će s vremenom ti početni motivi zasigurno nestati, podvlači zastupnica. Niti jedan ozbiljan rad i rad koji se planira na dulje vrijeme ne može se planirati na dobrovoljnoj bazi pa slijedom toga čini joj se

da je predloženo osnivanje povjerenstva ali isto tako i da brzo prestane sa svojim aktivnostima. Prisjetila se jednog istupa aktualnog ministra zdravstva na temu kako je zapravo malo sredstava izdvojeno za preventivne preglede žena kada je konstatirao da smo donijeli prvi nacionalni program prevencije karcinoma dojke gdje će svaka županija iz decentraliziranih sredstava kupiti mamograf, a radiolozi ih volonterski očitavati pa će tako svake godine biti obuhvaćeno 500 tisuća žena kritične dobi. Ministar je rekao još kako će se program objaviti odmah po donošenju proračuna, a eto proračun je donesen prije šest mjeseci, a obećanje je ostalo samo obećanje. U zakonu je također potrebno jasno propisati prekršaje i kazne za počinitelje jer je bez svega toga ovaj zakon na dobrom putu da postane tek mrtvo slovo na papiru. Na kraju je predložila da se između prvog i drugog čitanja provede široka i detaljna javna rasprava u koju će se uključiti svi zainteresirani te napomenula da je prijedlog ovog zakona već bio pripremljen ali nije bilo vremena da ga se uputi u saborsku proceduru, i umjesto da aktualna Vlada taj zakon eventualno doradi priprema se novi, puno lošiji zakonski prijedlog. Čitajući ga, kaže, ne može a da ne postavi pitanje želimo li zakonom zaista zaštititi pacijenta ili pak samo deklarativno ispuniti uvjete EU-a.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Ovaj zakon nije paravan iza kojega se skriva Vlada, a ministar zdravstva i socijalne skrbi nije iznosio netočne informacije već samo točno stanje u zdravstvu i činjenicu o katastrofalnom financijskom stanju, rekao je **Stjepan Bačić (HDZ)**. Mr. sc. **Kajo Bučan (HDZ)** reagirao je na izrečenu konstataciju da su uvaženi autoriteti u zdravstvu zamijenjeni stručnjacima iz druge lige. Nitko nije smijenjen zbog stručnosti ili nestručnosti već zbog nepravilnosti u financijskom poslovanju, podvukao je zastupnik, pitajući istovremeno tko je taj koji ocjenjuje tko je uvažen autoritet, a tko stručnjak druge lige na osnovi ovako paušalno iznesenih tvrdnji. **Ivan Jarnjak (HDZ)** podsjetio je zastupnicu Martić da je proračun donesen tek prije

dva i pol mjeseca, a do tada je važila Odluka Sabora o privremenom financiranju državne uprave.

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** reagirala je na opasku da je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi zamijenilo najveće znanstvene autoritete stručnjacima druge lige kako bi prikrilo svoju nesposobnost. S tim u vezi zastupnica Bajt podsjeća da je do političke smjene došlo nakon 3. siječnja 2000. kada su smijenjena sva upravna vijeća klinika s obrazloženjem Vladina predstavnika da su nestručni zamijenjeni stručnima. Među ostalim smijenjen je i akademik Padovan, zaključila je zastupnica Bajt.

Predloženi je zakon dobra podloga za drugo čitanje, naglasio je **Stjepan Bačić** istupajući u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Zakonski prijedlog regulira vrlo osjetljiv odnos između bolesnika i liječnika koji se bazira prvenstveno na povjerenju, a ovim zakonom to povjerenje dobiva zakonski okvir koji garantira bolesniku da će taj odnos između njega i liječnika biti i institucionalno zaštićen. Zakonom se razrađuju svi načini zaštite prava bolesnika, a napose promicanje tih prava gdje bi glavnu ulogu igrale udruge za zaštitu prava bolesnika koje postaju okosnica svega. Prema predloženom zakonu bolesnik suodlučuje o svim pitanjima vezanim uz njegovo liječenje pa se tako izričito traži njegov pisani pristanak na sudjelovanje pri edukaciji ili kod ispitivanja lijekova. Tako se otvara partnerski odnos što do sada nije bio slučaj. Drugi dio zakona sadrži metode ostvarivanja prava tj. zaštitu i promicanje tih prava o čemu vodi brigu povjerenstvo za zaštitu prava pacijenata koje se osniva na dvije razine. Prema predloženom zakonu povjerenstvo ima pravo pristupa u prostorije u kojima se sukladno posebnom zakonu obavlja zdravstvena djelatnost te pravo na uvid u način ostvarivanja prava pacijenta. To je, kaže, malo sporno rješenje jer takve prostore pregledavaju određene inspekcije u zdravstvu. Ulaženje u takve prostore bez najave ne bi bilo dobro, pogotovo što ulazak civila u npr. operacijske sale iziskuje poslije toga čišćenje koje traje i nekoliko sati pa i cijeli dan. Ocje-

na je Kluba da bi predlagatelj zakona trebao uvažiti sve sugestije iznesene tijekom ove rasprave i u radnim tijelima te da predloženi zakon može ići u drugo čitanje.

Gdje su prava osoba s invaliditetom

Usljedila je pojedinačna rasprava, a prva je govorila **Vesna Škulić (SDP)**. U Hrvatskoj živi oko 13 tisuća osoba sa cerebralnom paralizom i oko 120 tisuća s mentalnom retardacijom. Zbog specifičnosti mentalnog stanja potonjih osoba potreban je i specifičan pristup u liječenju zuba (pacijenta se uspava), no u Hrvatskoj postoji samo jedna takva zubna ambulanta u Čakovcu i u Zagrebu. Isto tako postoji samo jedan jedini ginekološki stol (u Petrovoj bolnici u Zagrebu) prilagođen ženama u invalidskim kolicima. Nabrajajući sve te primjere zastupnica pita gdje su tu prava osoba s invaliditetom koje su većinu svog života u ulozi pacijenta. Konačno, što je s pravom na biranje ustanove za rehabilitaciju jer mnoge takve ustanove iako se vode kao rehabilitacijske ne zadovoljavaju elementarne uvjete pristupačnosti na svim razinama. Zastupnica je mišljenja da bi Ministarstvo prema odrednicama Nacionalne strategije i jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. u suradnji sa stručnjacima, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom trebalo izraditi program sustavne edukacije o posebnostima bolesti i stanja te osposobljavanja za rješavanje problema vezanih uz rad s osobama s invaliditetom. Načelo jednakih prava ili ravnopravnosti razumijeva da su potrebe svakog pojedinca jednako važne, a zakon mora biti u službi svakog pojedinca i teka tada se može govoriti o ljudskim pravima i pravima pacijenata, zaključila je zastupnica Škulić.

Nenad Stazić (SDP) smatra da se ovaj zakon pogrešno zove, a mirno bi se po sadržaju gledano, kaže, mogao zvati zakon o obmanjivanju pacijenata u njihovim pravima. Predloženi zakon

štiti neka prava, zapravo ne štiti ništa jer nema tu nikakvih posebnih prava koja bi se štitila, a koja ionako do sada nisu bila šticeana. Tvrdnju je potkrijepio nekim primjerima, a mi izdvajamo slijedeći. U članku 11. npr. se kaže da tijekom pružanja zdravstvene zaštite nakon svakog pregleda i zahvata pacijent ima pravo na obaviještenost o uspjehu, odnosno, neuspjehu i rezultatu pregleda ili zahvata kao i o razlozima za eventualnu različitost tih rezultata od očekivanih. I do sada su, kaže Stazić, to pravo pacijenti redovito konzumirali, i svaki je liječnik obavijestio pacijenta koji će zahvat izvesti te što od tog zahvata očekuje, a nakon zahvata priopćio mu je li se u zahvatu uspjelo. Odredbama ovoga zakona uređuju se uvjeti koji moraju biti ispunjeni za provođenje kliničkih ispitivanja i znanstvenih istraživanja na pacijentu pa tako ako nema druge mogućnosti usporedive učinkovitosti istraživanja na ljudima. To znači ako se ne može istraživanjem na ljudima nekim drugim pokusom postići ta učinkovitost onda je moguće poduzeti na pacijentima. Prema zakonodavcu klinička ispitivanja i znanstvena istraživanja na pacijentu mogu se poduzeti ako je istraživanje odobrilo nadležno tijelo sukladno posebnom zakonu, a zastupnika Stazića zanima koje nadležno tijelo može odobriti istraživanje nad ljudima. Prihvaćanje pojedinog dijagnostičkog ili terapijskog postupka pacijent izražava potpisivanjem suglasnosti. Posebnom zakonskom odredbom taksativno se navode osobe koje su, u određenim slučajevima, utvrđene ovim Zakonom, ovlaštene potpisati takvu suglasnost u ime pacijenta. U tom popisu predlagatelj zakona nije nabrojao sve osobe koje bi bile ovlaštene dati tu suglasnost, upozorava Stazić. Što npr. ako pacijentica nema više roditelja, nije se udavala i nema djecu, a ima možda nećaka, ali ovaj to pravo nema po ovom zakonu. Isti je krug ovlaštenika i u svezi s podnošenjem pritužbe Povjerenstvu za takve pacijente. Ovim se zakonom predlaže osnivanje povjerenstva za zaštitu prava pacijenata i po županijama (u regionalnoj upravi) i bit će ih ukupno 21, a bilo bi ovlašteno da

upozorava, pregledava i daje preporuke. Po mišljenju zastupnika to može i ministar, svaki novinar, ali i građanin kroz pisma čitatelja. Što će nam povjerenstvo od tri člana i to u svakoj županiji ako nema ovlasti da poduzme neke mjere, pita Stazić. Dodaje zatim kako u predloženom zakonu nema npr. zaštite pacijenata od dugotrajnog čekanja na medicinski tretman niti obveze osiguranja liječnika od greške. Svaki liječnik radi u najboljoj namjeri, a ipak se dogodi greška. Na Zapadu liječnici plaćaju osiguranje (ili oni osobno ili njihova zdravstvena ustanova) ako dođe do greške, a sve zato da se može obešteti pacijent. U ovom zakonskom prijedlogu toga nema, a jednako tako nema sankcije niti zaštite. U tom pogledu zakon je posve nepotreban, zaključio je zastupnik Stazić.

U Hrvatskom saboru rijetko se ima prilike vidjeti ministar na sjednici pa tako i na ovoj sjednici, primijetila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Zakon koji ima ambicije da se tako zove mora sadržavati i svoje represivne odredbe. U predloženom zakonu pacijent kojem su ugrožena prava najprije bi se trebao žaliti povjerenstvu dok je u drugim zakonima (o zdravstvenoj zaštiti, liječništvu, stomatološkoj djelatnosti, sestrinstvu, ljekarništvu, zdravstvenom osiguranju) mogao izravno komunicirati s tijelima progona i represije koji bi mogli zaštititi njegova prava. U predloženom zakonu ustanovljava se povjerenstvo za zaštitu prava pacijenta za koji nije predviđen jedan transparentan način izbora. Zastupnica drži da je to manji problem, čak štoviše misli da nije loše rješenje o uvođenju ovakvog povjerenstva u svaku jedinicu područne (regionalne) samouprave ali za to valja osigurati financijska sredstva. U zaštiti pacijenata s težom duševnom smetnjom ponovno se uvodi veliki pravni nered što će izroditi jednom pravnom nesigurnošću jer se očito nema saznanja o ostalim zakonima. Naime, kod zaštite tih pacijenata zakonodavac nema na umu Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Zakonodavac je predvidio da suglasnost za prihvaćanje pojedinog dijagnostičkog ili terapijskog postupka za pacijenta s težom duševnom

smetnjom potpisuje bračni drug pacijenta, roditelj, punoljetno dijete, punoljetni brat ili sestra, skrbnik, odnosno zakonski zastupnik pacijenta. Vlada očito ne zna da je u prošlom sazivu Hrvatskog sabora donesen Zakon o istospolnim zajednicama ili možda taj zakonski akt nikada nije ni prihvaćala kao nešto svoje, upozorila je zastupnica, i zaključuje kako zakonodavac ima problema s ravnopravnošću spolova. Ovaj zakon zaslužuje prethodnu raspravu. Da je prethodne rasprave bilo o tome bi znala javnost, a Prijedlog zakona bio bi kvalitetniji, zaključila je ova zastupnica.

Uslijedila su tri ispravka netočnog navoda. Dostavljajući zakonski tekst Vlada je precizirala da će u njezino ime sudjelovati ministar zdravstva i socijalne skrbi ili državni tajnik u tom ministarstvu i u tom smislu Vlada je ispoštovala objavljeno, rekla je **Marija Bajt (HDZ)**. Prisjetila se prošlog saziva Sabora kada se, kaže, puno puta dogodilo da su zastupnici raspravljali o prijedlozima zakona bez nazočnosti Vladina predstavnika i uz protivljenje tadašnje oporbe. Zastupnik mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** drži kako ovom zakonskom prijedlogu nisu potrebne nikakve represivne mjere. Odnos između liječnika i pacijenta temelji se na povjerenju i nikakva represija ne može to povjerenje dovesti u pitanje ili umanjiti. Uz to, pojam represivno ima ideološki prizvuk, i ne bi ga trebalo uvoditi u medicinu, zaključio je zastupnik Bagarić.

Zastupnik mr.sc. **Kajo Bućan (HDZ)** ispravio je navod zastupnice Antičević-Marinović da predloženi zakon ima ambiciju da se tako zove. Ambicija je samo karakteristika, i u pravilu je ima ljudsko biće kojem je svojstvena inteligencija, primijetio je Bućan.

Državni tajnik u Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, dr. sc. **Velimir Božikov** također nije želio prihvatiti izrečene ideološke premise, a one koji generalno optužuju sadašnju vlast za stanje u zdravstvu podsjeća da je proračun donesen tek prije dva mjeseca, dok su iznesene negativnosti i teškoće s kojima se susreće zdravstvo pratile i bivšu vlast.

Lucija Čikeš (HDZ) posebno je podržala ovaj predloženi zakon jer da je velik iskorak u našem zakonodavstvu i za usklađivanje i s europskim zakonodavstvom. Pacijenta se stavlja u središte zdravstvenog sustava, zdravstvena skrb obuhvaća širok raspon usluga od onih za posve zdravu osobu pa do bolesne i potpuno ovisne osobe. A kad se ovdje govori o pravima pacijenata onda govorimo o pravima svih građana i ljudskim pravima i znači o jednom pristupu zdravstvene skrbi za sve njene korisnike. A kvaliteta tih zdravstvenih usluga kao i njihov opseg ovise prije svega o našim gospodarskim, društvenim, kulturnim i drugim čimbenicima, rekla je, među ostalim, zastupnica.

Provesti širu raspravu

Milanka Opačić (SDP) smatra da je dobro da je ovaj zakon u proceduri no da bi između dva čitanja trebalo provesti širu raspravu o njemu. Ovaj zakon tiče se svakog građanina i treba naći načina kako bi što je moguće veći broj građana dao mišljenje.

Zastupnica misli da zdravstvo u Hrvatskoj funkcionira na dvije razine – s jedne strane zdravstvo koje je daleko otišlo i obavlja vrlo kompleksne zahvate (presađivanje jetre itd.) a s druge strane na neke pretrage, preglede i teške operacije čeka se mjesecima. Imamo i lažno predstavljanje liječnika od kojih su, primjerice, neki unaprijeđeni, na kojeg se sumnja da je bez pacijentica uzimao njihove jayne stanice itd., pacijenti su umirali zbog greške liječnika (jedina satisfakcija u aferi Baxter) i problem je da vrlo malo njih za te pogreške kazneno odgovara. Stoga dok se na taj način ne počne uvoditi odgovornost liječnika prema pacijentu teško možemo govoriti o pravima pacijenata ali i njihovom dostojanstvu (koje je pravo žene invalida u kolicima kad nema mogućnosti obaviti ginekološki pregled osim u ambulanti u Petrovoj bolnici u Zagrebu) rekla je, među ostalim, navodeći i neprimjerene uvjete za liječenje u bolnicama te smatrajući da je temeljno pravo pacijenta da zna koja ima prava u sustavu zdrav-

stva. Nažalost, u zadnje vrijeme građani mogu pročitati da će se plaćati participacija ili ne i stvara se slika u kojoj je teško govoriti o tome što su prava pacijenata.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Darko Milinović** osvrnuo se na konstataciju predgovornice o ponašanju liječnika (uzimanje jajnih stanica) i rekao da za to nema dokaza no ako postoje takvi liječnici to je za osudu. S ispravkom netočnog navoda predgovornice javili su se mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)**, koji je primijetio da je neozbiljno, nekorektno i netočno kazati da se poštovanu kolegicu Vesnu Škulić nije slušalo kad je govorila o zdravstvu i onda to dovoditi u vezi s invaliditetom i **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** rekavši da je ispod svake ljudske razine govoriti o pravima pacijenata na takav način jer da se tome prišlo na ljudski način ne bi se onda govorilo na partijski, kao što se govorilo. No predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora **Darko Milinović** upozorio je zastupnicu da ima pravo na ispravak netočnog navoda a ne i raspravljati i ujedno odgovorio Milanki Opačić, na javljanje zbog povrede Poslovnika zastupnice Babić-Petričević, da je on potonju zastupnicu upozorio na to ali da je i sama zastupnica sada povrijedila Poslovnik.

U ime predlagatelja zakona javio se državni tajnik Ministarstva dr.sc. **Velimir Božikov** i rekao da naše bolnice doista plaćaju velike odštete pacijentima i to ne samo zadnje dvije, tri godine. Osobno zna za slučaj od prije šest, sedam godina za koji je kasnije na naplatu došlo pola milijuna kuna s kamatama i mjesečnom rentom bolesniku od 800 kuna. Što se tiče lošeg standarda zdravstvenih usluga naveo je da je potpredsjednik Vlade i ministar zdravstva nedavno donio odluku i plan da se najprije ide s hitnim mjerama podizanja higijenskog minimuma u starijim bolnicama.

Zakon potreban

Mr.sc. **Ivan Bagarić** smatra da je potrebno razjasniti treba li nama ovaj zakon ili ne a ako su zastupnici sugla-

sni da treba onda predlaže da se svi maksimalno uključe i daju maksimalni doprinos za njegovo oblikovanje. Smatra da je ovaj zakon potreban upravo zato što ljudi ne izvršavaju svoje obveze i dužnosti i to će biti na korist našim pacijentima.

Za zdravstvo izdvajamo oko 400 dolara po stanovniku (Slovenija 820) i da bi se više izdvajalo treba i više proizvoditi a s ovim treba racionalno postupiti, rekao je zastupnik. Što se tiče predloženog zakona smatra da bi bilo dobro da se navede obveza provođenja sigurne zdravstvene zaštite. Korisno bi bilo da se u većim zdravstvenim ustanovama odrede osobe koje će biti izravno na raspolaganju pacijentima kojima su ugrožena prava te da se pri prijemu odnosno otpustu iz bolnice daje pacijentima upute o oboljenju odnosno nastavku liječenja (naveo američki primjer).

Predloženi zakon je vrijedan materijal i treba određene dopune no zastupnik ga podržava, rekao je.

Josip Leko (SDP) javio se s replikom na izlaganje predgovornika te upozorio da ovaj materijal nije zakon već pravnički rečeno "nesavršena odredba" koja nema nikakve državne prisile. Mr.sc. **Ivan Bagarić** odgovorio je da nema namjeru natjecati se sa zastupnikom Lekom u poznavanju prava no da je njemu kao liječniku spomenuto pitanje irelevantno a ako pitanje implementacije zakona nije jasno neka pomogne u tome.

Ruža Lelić (HDZ) navela je da u hrvatskom zakonodavstvu dosad ne postoji zakon koji cjelovito regulira prava pacijenata, iako su mnoga pitanja uređena u dva ključna zakona – Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zdravstvenom osiguranju a i cijelom nizu drugih zakona i propisa. Bitno je uključivanje pacijenata u rane razine procesa odlučivanja zdravstvene zaštite a ovim se zakonom uvode načela promicanja prava pacijenata primjenom kojih će se poboljšati kvaliteta zdravstvene zaštite i omogućiti lakše i cjelovitije ostvarivanje prava, rekla je.

Obaviještenost pacijenta smatra bitnim čimbenikom ukupnog liječenja

i rezultata liječenja te da za to, i pored velike opterećenosti liječnika, mora biti vremena. Žalosti je, dodala je, da bolesnik dok je na liječenju ne sazna od čega se liječi, u kojem je stadiju izlječenje itd. a s tim u vezi naglasila je i potrebu poštivanja prava na privatnost o tim podacima.

Dragi Prgometu (HDZ) se čini da se ova rasprava više bavila pravima pacijenata koja su regulirala drugim zakonima a da je namjera predlagatelja bila daljnje reguliranje odnosa pacijent liječnik odnosno osigurati u tome kvalitetu. Praksa potvrđuje da nije baš tako (kao što je netko rekao u raspravi) da svaki pacijent zna tko mu je liječnik, kako se liječi, kakvo mu je zdravlje, itd., i stoga zastupnik podržava predložene odredbe koje reguliraju to pravo pacijenata.

Bitnim drži što se ovim zakonom regulira i pravo na odlučivanje u slučaju uključivanja pacijenata u znanstveno istraživački pokus (u totalitarnim režimima bilo je suprotnih primjera). Na kraju je naglasio da bez zadovoljnih liječnika, zdravstvenih djelatnika nema ni zadovoljnog pacijenta a to podrazumijeva njihovo adekvatno vrednovanje, osiguranje tehnoloških dostignuća itd.

Mr.sc. **Kajo Bučan (HDZ)** predložio je da tzv. second opinion bude odmah uz pravo uvida pacijenta u punu medicinsku dokumentaciju a pravo na obaviještenost uz obvezu čuvanja profesionalne tajne o ishodu pregleda ili zahvata. U vezi s pružanjem pravih obavijesti pacijenata naveo je da su nedavno po hrvatskim gradovima ruski oftalmolozi obavljali konzultacije i preglede, o čemu su bili i oglašili u hrvatskim medijima, za liječenje vrste bolesti rožnice a za izlječenje koje, kaže zastupnik, nije nigdje našao znanstvene potvrde (časopisi, kontakti).

Propisati mjere za zaštitu prava

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** podržava ideju i potrebu da se donese zakon o zaštiti prava pacijenata odnosno da se ovo pitanje uredi na odgovarajući način i moguće je, kao i u nekim dru-

gim zemljama, u tom okviru razmišljati i o rezoluciji. Predloženi zakon po sadržajnom obliku je između deklaratornih, načelnih stajališta ali nije samo problem što preuzima deklaratorne norme već što zapravo nije usuglašen s našim Ustavom, kaže zastupnik. Jer, uz navedenu ustavnu osnovu za donošenje ovog zakona treba voditi računa i o ustavnoj odredbi (članak 23. Ustava) da nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvom obliku zlostavljanja ili bez svoje privole liječničkom ili znanstvenom pokusu.

Nadalje, zastupnik ističe da su sva navedena prava u predloženom zakonu zapravo etička prava i koje nije trebalo propisivati no treba propisati što u slučaju kad se pacijentu to uskrati, koje mjere i prava ima pacijent u tom slučaju, i to nedostaje. Također navodi da su neke stvari nedorečene, primjerice, potrebna suglasnost kad se govori o početku terapije u hitnim slučajevima, a posebno je pitanje suglasnosti zakonskog zastupnika kad se radi o zahvatima, recimo, na ljudskom genomu, naveo je, među ostalim primjedbama zastupnik uključujući pitanja prava pacijenata na pritužbe te Povjerenstva.

Mate Brletić (DC) smatra da će ovaj zakon saživjeti u praksi kad standard hrvatskih državljana bude razmjerni europskom, usluge na razini Europe a materijalna osnova građanstva takva da mogu birati liječnike, zdravstvene ustanove. Demokratski centar podržava nastojanje Vlade i resorna ministarstva da se uspostavi legislativa o pravima pacijenata a ovim će se zakonom, kaže, omogućiti pacijentima bolje ostvarivanje prava na informiranje o zdravstvenim uslugama te mogućnost dobivanja drugog mišljenja.

U cilju ostvarivanja i promicanja jednakih prava pacijenata u svakoj jedinici područne regionalne samouprave zakonodavac bi trebao regulirati materiju tako da pacijenti iz manje razvijenih regija nemaju skučenija prava već da im se omogući lakši pristup diferentnoj medicinskoj dijagnostici i liječenju, predložio je zastupnik. Također je upozorio da nije definiran način pritužbe pacijenata te da zakonski tekst treba dopuniti

i odredbama o sankcijama za nepridržavanje zakona.

Josip Leko kaže da je ovaj zakon zaista potreban jer se materija koja štiti pacijenta nalazi na puno područja. Stoga podržava donošenje zakona ali upozorava da u tome ne treba brzati i donositi zakon radi zakona već da se fino reguliraju odnosi između pacijenta i liječnika kad se prekriši njihovo međusobno povjerenje. Smisao je ovog zakona zaštititi prava pacijenata. Zakon podrazumijeva moć, državnu zaštitu, no po predloženom (i sam zakonodavac govori da to nije zakon) pacijent ne bi mogao zaštititi svoja prava.

U samom tekstu ima diskrepancija (isto pravo imaju istodobno liječnik i pacijent) a što se tiče povjerenstava nema smisla osnivati povjerenstvo na državnoj razini, smatra zastupnik, jer država za tu svrhu ima druge instrumente. Ne razumije traženje ekskluzivnosti liječničke profesije i, iako uvažava liječnički poziv, traži da se podrži zakon bez te ekskluzivnosti.

Ivan Drmić (HDZ) izrazio je zadovoljstvo što se predlaže ovaj zakon koji jasno propisuje kakav treba biti odnos prema pacijentu (često su dočekani hladno, neljudski, leže nekoliko dana u bolnici a da im nije jasna dijagnoza). Misli da će ovaj zakon u dovoljnoj mjeri štiti prava pacijenata i ako se bude provodio pacijenti u bolnicama neće više biti objekti na tekućoj vrpici već će se prema njima morati odnositi humano, uz pravo na informiranje o njihovom zdravstvenom stanju, liječenju, rekao je, među ostalim, posebno pozdravljajući osnivanje povjerenstava za zaštitu prava pacijenata na lokalnim razinama.

Liječnici odgovaraju za svoje pogreške

Mr.sc. **Vladimir Šišljagić (HDZ)** napomenuo je da se o ovom zakonskom prijedlogu zadnjih mjeseci a i godina vodila rasprava na svim razinama (udruge, Hrvatska liječnička komora, Hrvatski liječnički zbor, sindikat) a u vezi s osvrtima da ovaj zakon ne govori ništa

o sankcijama smatra kako to nije ni bila namjera. Namjera zakona je bila da se navedu sustavno prava pacijenata dok su sankcije obuhvaćene u drugim zakonima (prekršajnom, kaznenom itd.) i propisima strukovnih udruga i nije točno, tvrdi zastupnik na osnovi svoje struke, da liječnici ne odgovaraju za svoje pogreške, odgovaraju itekako.

Prema tome bilo bi suvišno da se jedan ovakav zakon bavi i prekršajnim odrednicama, misli zastupnik. Ujedno je naglasio da je već zakonski i stručnim propisima regulirano pružanje pomoći pacijentu koji nije pri svijesti, u komi, i ako i nema tko potpisati potrebne papire pacijentu se spašava život.

Zastupnik je na kraju podržao predloženi zakon, koji je značajan doprinos pravima pacijenata ali i stvaranju uzajamnog povjerenja između liječnika i pacijenta, vjerujući da će predlagatelj do drugog čitanja uvažiti i dobre primjedbe i prijedloge iz rasprave.

Vice Vukov (neovisni) priznaje da dugo nije čitao nešto tako zbrkano kao predloženi tekst. Ne može se oteti dojmu da su sva prava pacijenata toliko namnožena - trend je da se, ne samo ovih dana, građane obasipa svim mogućim pravima - da gutaju i negiraju sami sebe i da u toj množini predstavljaju prepreku da se ostvare.

Komentirajući navedena rješenja misli da bi pacijenti u ovoj igri mačke i miša s liječnicima, koristeći svoja mnogobrojna prava, možda čak i umrli prije nego što bi u dogovoru s liječnicima odlučili kako s njima postupati, rekao je, među ostalim. Navodi da je često imao dojam da se od njega, kao pacijenta traži da kaže što mu je i što treba činiti i ima osjećaj da je to posljedica upravo ovog inzistiranja na pravima i izbjegavanju odgovornosti.

Nalazi da se olako govori o pravima pacijenata da budu informirani i suglasni jer da bi to imalo istinskog učinka bilo bi potrebno da i pacijenti budu na razini liječničkoga uvida u probleme i on bi bio sretan, kaže, kad bi naišao na liječnika koji ulijeva povjerenje i zna što radi i njemu bi prepustio svu brigu i posao.

Mr.sc. **Ivan Bagarić** u svojoj replici na predgovornikove riječi rekao je da je svaka osoba, koja nije liječnik, kao pacijent laik i upravo su zbog toga zakoni koji reguliraju te odnose. **Vice Vukov** je odgovorio da je ovaj trend o pravima pacijenata mogao nastati samo na osnovi činjenice da je praksa pokazala da su liječnici griješili.

Kvaliteta za bolesnike

Zatim je završnu riječ u ime predlagatelja dobio državni tajnik Ministarstva zdravstva dr.sc. **Velimir Božikov** te ponavljaajući da se tehnološkim napretkom medicine mijenjaju nekađašnji odnosi paternalizma naglasio je da je bitno da su preuzete moderne deklaracije iz tog područja i zakoni dobre kliničke prakse nimalo ne umanjujući značenje naše i humanističke i medicinske i socijalne misli. Svi griješimo ali postoje za to zakoni i predlagatelj nije polazio sa stajališta kažnjavanja. Što se tiče povjerenstva stavovi su različiti a predlagatelj smatra da povjerenstvo može biti s predloženim brojem članova a da se ne pravi velika birokracija.

Jasno je također da se ugroženo-ga pacijenta bez svijesti (na cesti) ne može pitati za mišljenje odnosno odobrenje ali bolesnik mora biti o svemu obaviješten i upozoren na moguće posljedice i tu je njegovo suodlučivanje, naglasio je. Postoji odličan zakon i klinička praksa prema kojem se nikakav novi lijek ne može dati pacijentu bez njegove privole (eksperimenti).

Ovaj će zakon biti kvalitetan skok za naše bolesnike, pacijente odnosno korisnike zdravstvenih usluga, rekao je na kraju državni tajnik.

Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog zakona o zaštiti prava pacijenata (86 glasova "za", 21 "suzdržan") i zaključio da se sve iznesene primjedbe, prijedlozi i mišljenja upute predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J.Š.; D.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Delimitiranje porodiljnih naknada preskupo

Predlaže se delimitiranje rodiljnih naknada radi poticanja natalitetne politike u Hrvatskoj jer Republika Hrvatska od 1991. godine bilježi stalan rast negativnog prirodnog prirasta (broj i stopa živorođenih u odnosu na umrle) i statistički su pokazatelji alarmantni.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, Kluba zastupnika SDP-a, izazvao je polemičnu raspravu posebno zastupnica u Hrvatskom saboru. Iako je svaka mjera populacijske politike važna, Vlada RH odlučila je dati negativno mišljenje o Prijedlogu zakona jer će se o sličnim mjerama raspravljati u okviru sveobuhvatne izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju. U raspravi je navedeno da je, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 1991. godine umrlo u odnosu na broj živorođene djece 4889 stanovnika više, 2001. godine taj broj je narastao na 8559, a u 2002. godini umrlo je 10.475 stanovnika više nego što je rođeno. SDP je iznio stav da je tijekom prethodnog mandata proširena kategorija primateljica naknada prava roditelja te uvedene porodne naknade za majke studentice i nezaposlene majke te majke koje obavljaju neku samostalnu djelatnost. Iz oporbenih redova isticano je da bi se 36 milijuna kuna, koliko se predviđa godišnje za pokrivanje izdataka, namirilo iz povećanog doprinosa za mirovinsko osiguranje i za zdravstveno osiguranje. HDZ smatra da će Vlada RH, kako je najavila izvršiti izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju tijekom 2004. godine te će se cjelovito riješiti i urediti prava i obveze osiguranih osoba pa stoga ovaj Prijedlog ne bi trebalo prihvatiti.

Zajedničko je mišljenje da je najbolji paket zakona pronatalitetne politike onaj gospodarski, najavljen za jesensku raspravu. To su zakoni koji govore o poticanju ulaganja te o zapošljavanju i kojim će se potaknuti rast standarda i zapošljavanje. Isticano je da Vlada i Sabor trebaju donijeti paket mjera koje bi nacionalnu strategiju demografske obnove realizirali u cijelosti te izbjegli takva parcijalna rješenja. Iznijete su i alarmantne brojke - da svakih 35 minuta Hrvatska ima jednog stanovnika manje te da svaka Hrvatica rodi 1,2 djece, a za pozitivni prirast prosjek bi trebao biti 2,6 djece, dok 40 posto udanih žena ne želi više rađati. Naveden je našoj ekonomskoj situaciji dosta udaljen primjer menadžerice u Svjetskoj banci. Ona naime, ima pravo na punu naknadu svoje plaće za vrijeme obveznog porodnog dopusta a ukoliko ju Banka pozove da se vrati na posao onda prima još 50 posto na plaću za čuvanje djeteta i ostalo.

O PRIJEDLOGU

Republika Hrvatska od 1991. godine bilježi stalan rast negativnog prirodnog prirasta (broj i stopa živorođenih u odnosu na umrle). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku 1991. godine umrlo je u odnosu na broj živorođene djece 4889 stanovnika više, 2001. godine taj broj je narastao na 8559, a u 2002. godini

umrlo je 10.475 stanovnika više nego što je rođeno. Da bi se zaustavio taj nepovoljan trend potrebno je što prije poduzeti niz gospodarskih i socijalnih mjera radi poticanja stanovništva u fertilnoj dobi na podizanje potomstva.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 1991. godine umrlo je, u odnosu na broj živorođene djece, 4889 stanovnika više; 2001. godine taj broj je narastao na 8559, a u 2002. godini umrlo je 10.475 stanovnika više nego što je rođeno.

Predstavnik predlagatelja zakona je istaknuo da prema važećim propisima naknada plaće za obvezni porodni dopust do 6 mjeseci starosti djeteta ne može biti niža od 1600,00 kn, ali niti veća od 4250,00 kn. Navedeni limit u visini naknade za obvezni porodni dopust destimulirajući je za zaposlene majke koje imaju veće prihode, stoga se Prijedlogom zakona briše navedeni limit u visini naknade za obvezni porodni dopust, čime će se poboljšati materijalni položaj zaposlenih majki za vrijeme korištenja tog prava, što predstavlja i korak naprijed u provođenju natalitetne, a time i obiteljske politike.

Provođenjem Zakona izdaci za isplatu naknada za obvezni porodni dopust povećali bi se mjesečno oko 3 milijuna kuna, što predstavlja godišnje povećanje izdataka od oko 36 milijuna kuna. Izdaci koji nastaju provođenjem Zakona namirivali bi se iz doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o Prijedlogu zakona te ne podupire donošenje Zakona.

Odbor za obitelj, mladež i šport razmotrio je Prijedlog zakona u svojstvu zainteresiranog radnog tijela te nije prihvatio Prijedlog zakona. Predstavnik predlagatelja je istaknuo da se navedenim Prijedlogom zakona prije svega želi otkloniti nepravda prema majkama – zaposlenim ženama s višim primanjima koje su u postojećim zakonskim rješenjem i limitiranom porodnom naknadom stavljene u nepovoljniji položaj u odnosu na majke – zaposlene žene koje ostvaruju niže prihode. Navedena izmjena, iako se odnosi na manji broj žena, ipak predstavlja korak naprijed u provođenju natalitetne, a time i obiteljske politike.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je Prijedlog kao zainteresirano radno tijelo. U 2003. godini bilo je prosječno 2067 slučajeva porodnog dopusta gdje je isplaćivana naknada u visini najviše naknade od 4.250,00 kn, za koje je isplaćeno ukupno 94.035.652 kuna godišnje. Primjenom predloženog Zakona procjenjuje se da bi se izdaci za naknadu plaće za obvezni porodni dopust, do 6 mjeseci starosti djeteta, povećali oko 40 posto to jest 3 milijuna kuna mjesečno, što na godišnjoj razini iznosi 36 milijuna kuna. Izdaci koji nastaju provođenjem ovoga Zakona namirivali bi se iz doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje. Odbor je raspolagao pisanim mišljenjem Vlade Republike Hrvatske kojim se predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju koji je predložio Klub zastupnika SDP-a.

Naime, pored ostalog predloženim izmjenama zakona, u pogledu visine naknade plaće koje se isplaćuju iz sredstava zdravstvenog osiguranja, narušava se jedinstvenost određivanja naknade plaća u sustavu osnovnog zdravstvenog osiguranja. Nadalje, broj majki koje su ostvarivale naknadu plaće u najvišem propisanom iznosu u 2003. godini, sudjeluje s nešto manje od 6 posto (2067), te stoga materijalni poticaj usmjeren prema tako malom broju majki ne bi mogao značajnije utjecati na rast nataliteta. Odbor je podržao mišljenje Vlade Republike Hrvatske kao i potrebu da Vlada Republike Hrvatske tijekom 2004. godine predloži izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim će cjelovito urediti prava i obveze osiguranih osoba iz zdravstvenog osiguranja.

RASPRAVA

Prije prelaska na raspravu zastupnik **Davorko Vidović** je u ime predstavnika predlagatelja obrazložio Prijedlog zakona.

Koalicijska vlada i SDP u proteklom mandatu nije dovoljno promovirala učinjeno

U ime Kluba zastupnika SDP-a izlagala je **Jelena Pavičić-Vukičević**. Istaknula je da SDP ne dvoji o važnosti kategorije roditelja, bez obzira ocjenjuje li da se radi o brizi za poboljšanje demografske slike Hrvatske ili o nametanju socijalne teme koja bi zaokupljala javnost kojoj Vlada HDZ-a do sada nije ponudila niti jedan suvisao, gospodarski ili razvojni program. Izdvojila je da koalicijska vlada i SDP u proteklom mandatu do studenoga 2003. godine nisu dovoljno promovirali ono što je učinjeno za tu kategoriju roditelja.

”Činjenica je da nismo svakodnevno nastupali, da se nismo dovoljno slikali, pa da možda nismo niti govorili o zaštiti interesa majki i djece ali smo posve sigurno radili”.

Navela je da su proširene kategorije primateljica naknada prava roditelja te uvedene porodne naknade za majke studentice i nezaposlene majke te majke koje obavljaju neku samostalnu djelatnost.

”HDZ jest uveo trogodišnji porodni dopust, iste su obitelji oslobođene uplate 15 posto učešća ukoliko sudjeluju u kupnji stana ili rješavaju svoje stambeno pitanje. No, HDZ je odbio SDP-ov prijedlog za oslobađanje od PDV-a na dječje potrepštine i uvođenje međustope PDV-a od 12 posto na najnužnijim prehrambenim namirnicama ocjenjujući ga socijalno lošim rješenjem od uvođenja opće stope PDV-a od 20 posto.”

Navela je da je takvu sudbinu doživio i SDP-ov prijedlog uvođenja poreznih olakšica za učenje stranog jezika.

Upitala je je li rasprava o pronatalitetnoj politici doista iskrena kada je Vlada na taj prijedlog uputila negativno mišljenje u kojem se u jednom dijelu ističe da se radi o naknadi plaće u vrijeme kada majka ne radi i stoga ona ne bi mogla biti potpuno izjednačena s plaćom koju ostvaruje za postignute radne učinke, tim više što se ostvarivanje prava temelji na principima solidarnosti u uvjetima ograničenih materijalnih sredstava.

Smatra da radni učinak izostaje i kada je radnik na bolovanju te da je poštenije od Vlade da umjesto odbijenice ponudi prijedlog modela po principu bolovanja.

”Dakle, ženi koja se odlučila za majčinstvo već unaprijed državna administracija poručuje da je radno neučinkovita te pokušajte im dati nadu kakvu zaslužuju za ono što su radile, uplaćivale u fond i za ono što rade i što podižu svoju djecu”.

Poduzeti sve da se negativan trend zaustavi

U ime Kluba zastupnika Hrvatske seljačke stranke govorio je **Zdenko Haramija**. Istaknuo je da je iz statističkih podataka koje objavljuje Državni zavod za statistiku vidljiv konstantan porast negativnog prirodnog prirasta stanovništva u Republici Hrvatskoj.

HSS je mišljenja da treba poduzeti sve da se takav negativan trend zaustavi jer smo u protivnom osuđeni na polagano izumiranje. To inače predstavlja mali segment rješavanja tog problema jer radi se o 2067 roditelja iz te kategorije u 2003. godini budući da se predlaže ukidanje gornjeg limita u visini naknade za obvezni porodni dopust, a što bi pridonijelo da se žene s većim primanjima lakše odlučuju na trudnoću. Narod koji vodi računa o provođenju natalitetne politike i potiče ju stimulativnim mjerama. 36 milijuna kuna koliko se predviđa godišnje za pokrivanje izdataka namirilo bi se iz povećanog doprinosa za mirovinsko osiguranje i za zdravstveno osiguranje. HSS stoga podržava predložene izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Materijalni poticaj ne bi značajno utjecao na rast nataliteta

U ime Kluba zastupnika HDZ govorio je dr.sc. **Marko Turić**. Dvoji da bi predloženi zakon ostvario cilj iz više razloga. Da bi zaustavio nepovoljan trend negativnog prirodnog prirasta Hrvatski sabor je usvojio (u ožujku 2004) niz zakonskih mjera pronatalitetne politike: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porodiljnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki te Zakon o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Smatra da materijalni poticaj koji bi bio usmjeren prema tako malom broju korisnika ne bi značajno utjecao na rast nataliteta, u 2003. godini tek je 6 posto od ukupnog broja roditeljskih dopusta ostvarivalo naknadu plaće na najvišem propisanom iznosu.

S druge strane u današnjem sustavu obračuna plaća postoji veliki raspon pa bi ukidanje gornjeg limita naknade plaća moglo izazvati velik broj negativnih posljedica. Isto je tako važno da se naknada o kojoj je riječ isplaćuje na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje iz sredstava osnovnog zdravstvenog osiguranja stoga bi ovakav zakon narušio jedinstvenost odre-

đivanja naknade plaća u sustavu osnovnog zdravstvenog osiguranja, temeljenom na načelu uzajamnosti i solidarnosti.

HDZ smatra da će Vlada RH kako je najavila izvršiti izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju tijekom 2004. godine gdje će se cjelovito riješiti i urediti prava i obveze osiguranih osoba pa stoga ovakav Prijedlog ne bi trebalo prihvatiti.

Trudnoća jednako bolest je krivo shvaćanje

U ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a istupio je **Antun Kapraljević**, rekavši da se radi o sitnoj intervenciji u Zakonu o zdravstvenom osiguranju no bez obzira na to Klub zastupnika HNS-PGS daje podršku te misli da bi u svakom slučaju trebalo stimulirati razvoj obitelji na način da se svi oni koji pridonose tom razvoju jednako tretiraju. Smatra da se sama nacionalna obiteljska politika i ovakvo katastrofalno demografsko stanje u Hrvatskoj ne može riješiti na ovaj način. Zastupnik stječe dojam da se raspravlja samo o porodiljnom dopustu te da se trudnoća smatra bolešću te ispada prema raspravi da kada je žena trudna da je bolesna jer nema poslodavca koji je zaposlio ženu čuvši da je ona trudna te je malo onih poslodavaca koji nakon isteka ugovora o radu ponovno zaposle ženu a kada shvate da je ona trudna.

No smatra da se ovako katastrofalna demografska slika može popraviti i ovim malim potezom ali i kompletnim rješenjima kao što su izmjene Zakona o radu, Zakona o zdravstvenom osiguranju, Zakona o mirovinskom osiguranju, dječjem doplatku a naročito Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi. Kao značaj lokalne samouprave naveo je primjer Gunje gdje su se hrvatski srednjoškolski školovali u susjednoj državi po drugom programu samo zato jer roditelji nisu imali novca da im plate prijevoz do hrvatskih srednjoškolskih centara.

Rješenje - poticanje ekonomskog rasta

U ime Kluba zastupnika HSLS-a i DC-a istupila je potpredsjednica

Durda Adlešić. Smatra da je kvalitetna, odgovorna, ozbiljna i nedeklarativna pronatalitetna politika doista ozbiljno pitanje i zahtijeva puno ozbiljniji pristup od svega što je do sada urađeno te dodaje da je ovakva rasprava često deklarativna. Ozbiljniji pristup prema potpunoj obitelji ali isto tako prema jednoroditeljskoj potrebno je raspraviti u vidu Zakona o alimentacijskom fondu.

Priznaje da je u prethodnom mandatu učinjeno mnogo u smislu solidarnosti prema majkama bez primanja, prema majkama studenticama te je priznata činjenica da postoje majke srednjoškolke koje doista zahtijevaju ozbiljno razmišljanje gdje su unutar društva učinjeni propusti.

No, u dosadašnjim zakonima su ispuštene žene koje dobro zarađuju te koje su izgradile svoju karijeru i ne žele se odreći majčinstva.

Drži da bi bilo dobro kada ovaj Prijedlog zakona bio dio paketa zakona koji bi na ozbiljan način rješavao pitanje pronatalitetne politike i kada bi za takav zakon doista bila osigurana sredstva te napominje da će uskoro na red doći i rasprava o nadoknadi zaostataka prema umirovljenicima kojima je također već dugo obećavano rješavanje njihovog problema. Ne zna otkuda će se pronaći ta sredstva pa misli da će sve ostati na razini želja.

Smatra da je najbolji paket pronatalitetne politike onaj gospodarski paket zakona, najavljen za jesensku raspravu, zakona koji govore o poticanju ulaganja o zapošljavanju kojim će se potaknuti rast standarda i zapošljavanje. Nužno je, smatra, govoriti o drugim problemima kao što su cijena dječje hrane, odjeće i pelena kao i problemima vrtića i jaslica jer se radi o čitavim gradovima djece s kojima majke nemaju kamo poslije svoga posla.

Klub zastupnika HSLS-a i DC-a smatra da treba pripremiti ozbiljan paket mjera podijeljen na mjere na razini lokalne samouprave i na državnoj razini.

Razvijati "srednji sloj"

U ime Kluba zastupnika Libre istupio je zastupnik **Vilim Herman** rekavši kako smatra da se radi o dobrom Prijedlogu zakona koji se poziva na Ustavno načelo pravednosti i pravu rada, prava koje proizlazi iz prava na život (temeljnog prava na život). Stoga je jasno da se i odgovarajuće naknade u pogledu porodijskog dopusta moraju jednako pravno realizirati a ne zasijecati ovakvom administrativnom mjerom. Smatra da će država koja je zainteresirana za svoju društvenu stabilnost te koja iznutra funkcionira nastojati razvijati srednji sloj, sloj koji doista čini socijalnu stratificiranost stabilnom. Podsjeća da je taj sloj u jednom razdoblju doslovno razbijen te da je sada prilika da se svaki zastupnik očituje o tome kako se ponašati prema srednjem sloju.

Libra smatra da je najbolja pronatalitetna politika koja ženi omogućuje da se na tržištu ponaša ravnopravno s muškarcima. Uz ovu temu smatra da se ne može izbjeći tema o decentralizaciji i regionalizaciji jer treba na lokalnoj razini raditi na razvijanju infrastrukture jaslica i dječjih vrtića. Očekuje da se napravi prijedlog zakona i otvori tematska rasprava te je potrebna posebna tematska rasprava o regionalizaciji i decentralizaciji. Zaključio je raspravu podrškom prijedloga te prijedlogom da se žurno pristupi tematskoj raspravi o regionalizaciji i decentralizaciji.

Problem demografskih kriza riješiti politikom useljavanja i useljništva

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je dr.sc. **Slaven Letica**. Smatra da taj Prijedlog zakona pokušava ispraviti građansku pravnu nepravdu. Moderna društva uspjela su riješiti problem demografskih kriza racionalnim definiranjem politike useljavanja i useljništva. Stoga bi bilo dobro da i Hrvatska donese odgovarajući Zakon o useljavanju, gdje bi između ostalog proglasila prioritete useljničkoj politici kao što to

imaju druge zemlje koje su već odavno ušle u fazu depopulacije. Trebali bismo se ugledati na nordijske zemlje koje su odavno shvatile da je tajna demografskih obnova u nekoliko bitnih procesa.

Prvi je što ranije stupanje u brak. Koliko mu je poznato u generaciji od 27 do 30 godina još je uvijek 50 posto onih koji uopće nemaju djece i ne razmišljaju o zasnivanju braka. Za ovaj zakon također je važno da se stimuliraju ljudi za drugo i treće dijete jer su to najrizičniji kod ljudi koji se bave profesionalnim poslovima.

HSP podržava intenciju zakona kao i ideju da će Vlada ozbiljnije razmisliti o pronatalitetnoj i demografskoj politici te je ujedno podsjetio na ranije izrečenu tezu da je previše demografa u različitim povjerenstvima različitih ministarstava koji bi trebali stimulirati ljude na zasnivanje brakova i rađanje djece. Zaključio je da su demografi u dubokoj depresiji u Hrvatskoj te da oni sasvim sigurno neće pripomoći demografskoj obnovi Hrvatske.

Prokonzervativna politika Vlade

Nakon izlaganja predstavnika klubova zastupnika u pojedinačnoj raspravi prva je izlagala zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**. Osvrnula se na objašnjenje Vlade i Kluba zastupnika HDZ-a pa se radi o zanemarivom broju žena, oko 6 posto žena, pa se prema tome briga o njima ne bi pridonijela pronatalitetnoj politici. No, na takav način se zanemaruje i nešto drugo a riječ je o majci i majčinstvu te se radi o konceptu koji slijedi iz Vladinog mišljenja, prokonzervativnoj politici.

Poruka je prema tome da je rađanje i posao za žene koje imaju mala primanja ili uopće nisu zaposlene. Dodaje da provođenje pronatalitetne politike, briga za obitelj jest upravo briga za više djece u obitelji koji će biti sposobni uzdržavati djecu a država im to treba omogućiti no ne kako kaže putem milosrdnih davanja.

Smatra da je prijedlog ispravljanje nepravde te da stoga Prijedlog zakona

treba podržati jer pridonosi pronatalitetnoj politici.

"Šest posto žena je brojčano malo ali one postoje i uzdržavaju vjeru i nadu da će tih žena biti više te da je poruka da žene nisu samo stvorene za kreaciju za rađanje već jednako tako i za rad a to je nešto za što moderno društvo i država koji ulaze u europske integracijske procese treba voditi računa i za što se treba opredijeliti."

Takve žene ne bi smjele biti kažnjene jer je odbijanje ovakvog prijedloga jednostavno kažnjavanje tih žena.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Marija Bajt**. Osvrnula se na izjavu zastupnice Antičević da se radi o prokonzervativnoj politici za koju smatra da je netočna jer je Vlada RH u okviru svog programa predložila Hrvatskom saboru što je Sabor prihvatio a vezano je uz ovaj zakon i strategiju demografske obnove RH.

No, iznijela je da su kolegice iz Kluba zastupnika SDP-a tijekom predizborne kampanje dolazile u Požegu i dijelile novac vezano uz pronatalitetnu politiku, što nije predviđeno sredstvima proračuna u okviru predizborne kampanje.

Za raspravu se javila **Milanka Opačić (SDP)** složivši se da se radi o zakonu koji obuhvaća mali broj žena, te da zakon neće postići osobite efekte u poboljšanju demografske slike u RH, jer prema nekim pokazateljima 2003. godine je bilo 2067 žena kojima je isplaćena maksimalna porodijska naknada u iznosu od 4250 kuna. No, bez obzira na to riječ je o svojevrsnoj nepravdi ženama koje primaju veće plaće od navedenog iznosa i koje odlaskom na rodni dopust primaju znatno niža primanja a one su tijekom primanja svoje plaće izdvajale povećane poreze i doprinose u hrvatski proračun.

SDP se zalaže da se ta nepravda uvedena izmjenama zakona 1996. ili 1998. godine ispravi to više jer ne zahtijeva velika sredstva iz proračuna.

Činjenica je da se radi o visoko obrazovanim ženama koje rade na vrlo odgovornim mjestima, što bi trebao biti svima značajan broj jer je u Hrvatskoj mali broj obrazovanog stanovništva,

oko osam posto. Poznato je da se žene unatoč visokom obrazovanju vrlo teško penju na ljestvici, još uvijek ima malo sutkinja Ustavnog suda i sutkinja Vrhovnog suda, još uvijek na 100 menadžera muškaraca dolazi samo šest žena, a primjerice u zdravstvu u nekim medicinskim granama gotovo su zatvorena vrata ženama.

Osvrnula se i na opasku o tome da su članovi SDP-a u Požezi dijelili novac stanovnicima te dodala da je ponosna na gradonačelnika Požege koji je svakoj generaciji novorođene djece u Požezi donirao tisuću kuna kao znak pomoći obitelji i djeci.

Nepravda učinjena majkama

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** osvrnuvši se na izneseno od strane zastupnice Opačić da je majkama nepravda učinjena 1996. godine. No, smatra da je nepravda nanescena 2000. godine kada su ukinuti zakoni o trogodišnjem porodiljnom dopustu koji se temeljio na strategiji demografske obnove Republike Hrvatske.

Iako su svi gradski vijećnici bili za takvu namjenu sredstava no ona nisu bila predviđena proračunom a korištena su u predizborne svrhe. Navela je da su kolegice iz SDP-a, Antičević, Opačić i Biga-Fričanović sudjelovale u dijeljenju novca obiteljima koje su dobile djecu a da ta sredstva nisu bila predviđena proračunom.

Mr. sc. **Kajo Bućan (HDZ)** upitao je koja bi bila gornja granica iznosa stimulirajuća za one koji zarađuju više od ove naknade koja je ionako veća od prosječne plaće u RH. To se pita jer su uoči blagdana Sv. Nikole, članice Udruge roditelji u akciji prosvjedovale pred Banskim dvorima dijeleći Krampusove šibe tadašnjem premijeru i članovima Vlade prosvjedujući da se porodiljne naknade vrata na stanje prije 3. siječnja 2000. godine.

U novinskom članku pisalo je da se majkama s djecom obratila gospođa Gordana Sobol, ministrica bez portfe-

lja u tadašnjoj Vladi koja je poručila da novaca za veće porodiljne naknade nema niti će ih biti te je poručila tim ženama da se svakako jave ako u proračunu pronađu novac.

Nastavio je citirajući predsjednika HSS-a koji je tijekom posjeta deseteročlane obitelji Golner u njihovom jednosobnom stanu ustvrdio kako je ukidanjem porodiljnih naknada učinjen grijeh te da će ga snositi svi koji su za to glasovali. Što je početkom ovog mandata ispravljeno.

Cilj Prijedloga zakona priznavanje uspješnosti žene u društvu

Na istup zastupnika Bućana replicirala je zastupnica **Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)**. Iznijela je da je prethodna vlast s SDP-om na čelu uvela porodiljne naknade za cijeli niz kategorija, nezaposlenih majki, majki studentica, majki na redovnom školovanju, majki koje ostavljaju neku samostalnu djelatnost. Smatra da je problem u tome što se tijekom rasprave isključivo govori o broju žena koje danas koriste tu limitiranu naknadu a ne razmišlja se uopće o tome koliki broj žena zarađuje iznadprosječnu plaću. Takvih žena koje bi mogle koristiti naknadu iznad 4250 kuna, sasvim sigurno ima više.

Anton Peruško (SDP) replicirao je na istupe zastupnika vladajuće stranke jer su u više navrata iznijeli činjenicu da je intencija Zakona pronatalitetna politika. On to ne smatra već smatra da je intencija priznavanje uspješnosti žene u hrvatskom društvu kao što je to muškarac, jer u protivnom koji je smisao Ureda Vlade o ravnopravnosti spolova ako se ni kroz ovaj način ne želi priznati ta ravnopravnost te ženi priznati pravo na temelju njezinih sposobnosti. Smatra da je žalosna činjenica da takvih žena ima samo 2.200.

Odgovor na repliku dao je zastupnik mr.sc. **Kajo Bućan (HDZ)** kazavši da je u svom istupu samo htio povući paralelu s onim što se govorilo prije dvije godine jer je rečeno da novaca za porodiljne

naknade nema te da tu izjavu nitko nije demantirao.

Za raspravu se javila zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** usporedivši dobro osmišljenu populacijsku politiku s mozaikom brojnih kamenčića koje tek u svom međudjelovanju daju dobru i jasnu sliku.

Smatra da je ova rasprava prilika da se ispravi nepravda prema mladim majkama i očevima koji zahvaljujući svom visokom obrazovanju zarađuju više od prosjeka te su postojećim zakonom zakinuti. Ovaj Zakon se obraća uglavnom mladoj, urbanoj populaciji s dobrim plaćama, karijerama te koje se zbog brojnih razloga najteže odlučuju na djecu. Prijedlogom se može otkloniti jedan od razloga.

Smatra da Vlada potpuno promašeno razmišlja o tom problemu jer u svom mišljenju navodi da se radi o naknadi plaće u vrijeme kada majka ne radi, stoga ista ne bi mogla biti potpuno izjednačena s onom plaćom koja se ostvaruje za postignute radne učinke.

Vlada neočekivano iznosi stav da je majka koja je rodila, odgaja i podiže svoje dijete manje vrijedna od one koja radi. Dodaje da je danas u Hrvatskoj imati dijete neobično skupa stvar posebno ako zarađujete više od prosjeka. Navela je primjer zaposlene žene koja prije odlaska na porodiljni dopust imala plaću od 6.000, kuna imala je jednogodišnji dopust porodiljni plaćala dvije godine, čuvanje djeteta do odlaska u vrtić ukupno će platiti 68.850 kuna. Opravdala je taj iznos kvalitetnim praćenjem trudnoće što minimalno košta 150 kuna mjesečno po pregledu. U prvih šest mjeseci dopusta prima prosjek plaće iz prethodna tri mjeseca koji ne može biti veći od 4.250 kuna. Drugih šest mjeseci porodiljnog dopusta prima 2.540 kuna, plaća je za to razdoblje 21.000 kuna manja, a kad počne s radom izdaci se odnose na jaslice ili čuvanje djeteta, do djetetove treće godine života do dolska u vrtić to je iznos od 36.000 kuna. Sveukupno 68.850 kuna, čemu još treba nadodati ostale troškove.

Podržala je Zakon jer se njime ispravlja nepravda prema obrazovanim maj-

kama i očevima koji se zbog karijere ionako teže odlučuju za djecu. Iako ih ima svega nekoliko tisuća ne slaže se s Vladom kako takav mali broj neće značajnije utjecati na rast nataliteta jer tko ima pravo neke majke i očeve i neku djecu proglašavati značajnijima od drugih.

SDP u svom mandatu nedovoljno radio

Stjepan Bačić (HDZ) smatra da se ovdje postavlja pitanje pravednosti i solidarnosti te dodaje da je trebalo napraviti anketu među ženama o tome jesu li htjele imati više od jednog djeteta te da se radi samo o nagađanju da bi ta sredstva popravila demografsku sliku. No govorio je o sustavu zdravstvenog osiguranja baziranom na solidarnosti on se prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju puni iz doprinosa te iz proračuna. Postavlja se pitanje, prema svim procjenama ekonomskih analitičara stoji da u postotku uzimamo za zdravstvenu zaštitu više nego zemlje koje imaju niski bruto nacionalni dohodak. U nominalnom iznosu to je malo te smo stoga osuđeni na limit. Podsjetio je da je princip solidarnosti u zdravstvu da svi izdvajaju prema visini zarade. Prema tome kad u zatvoreni sustav ulazimo dizanjem jednog segmenta od tih prava automatski moramo to uskratiti.

Smatra da nije dobro tako pristupati jer najprije treba osigurati druge uvjete koji su u paketu zakona koji su u Saboru postojali te su na cjelovit način pokušali riješiti lošu demografsku sliku u Republici Hrvatskoj.

Franjo Matušić (HDZ) osvrnuo se na izjavu samih predlagatelja da se zapravo ne radi o pronatalitetnoj politici, kako je iznio kolega Peruško. Pita zašto argumenti koje SDP iznosi nisu vrijedili u vrijeme njihovog mandata. Smatra da je stvarni razlog da se neargumentiranim istupima pokušava uvjeriti hrvatsku javnost kako HDZ nema namjeru poduzeti korake u smjeru pronatalitetne politike, što je potpuno netočno.

Predbacio je kolegama iz SDP-a da su koristili u svom mandatu svaku priliku za slikanje ali nisu za konkretne poteze.

Za riječ se javio zastupnik dr.sc. **Drago Prgomet (HDZ)** te se ne slaže da u ovu kategoriju obuhvaćene zakonom ulaze visoko obrazovane žene. Priličan broj visokoobrazovanih žena ipak ne zarađuje toliko. Pita se je li zadaća države da ispravlja nepravdu u ovakvoj situaciji ili biti pravedan prema onima koji zarađuju manje ili koji uopće ne zarađuju. Pa na takav način treba gledati na limitiranje sredstava.

Što se tiče iznosa od 36 milijuna kuna godišnje kojeg bi država trebala isplatiti a koji i nisu velika sredstva za državu, podsjetio je da u Zagrebu momentalno nedostaju vrtići za otprilike 1000 djece te da je korisnije taj novac iskoristiti za izgradnju vrtića pa se tako aktivno uključiti u proces demografskog razvoja odnosno populacijske politike.

Podsjetio je na istraživanje instituta "Ivo Pilar" u kojem je navedeno da upravo problemi oko odgoja rođene djece, vrtića su prioritetni razlozi zbog kojih se netko želi ili ne želi odlučiti na rađanje.

Smatra da bi Sabor i Vlada trebali donijeti paket mjera koje bi nacionalnu strategiju demografske obnove realizirali u cijelosti te izbjegli parcijalna rješenja.

Zastupniku Matušiću replicirala je **Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)**. Smatra da je u ovoj situaciji važno reći da svaka Vlada državnim proračunom i svojom politikom bira između socijalne i razvojne koncepcije. U prošlom mandatu očigledno nije nađena prava mjera pa se na štetu socijalne politike više razmišljalo o razvojnim projektima.

No, dodaje da ova Vlada još nije dala niti razvojnu niti socijalnu podlogu za iduće četiri godine. Smatra da ukoliko HDZ nije dao razvojnu koncepciju SDP je smatrao da će možda biti podržana socijalna.

Odgovor na repliku dao je dr.sc. **Drago Prgomet** rekavši kako nije razumio zašto bi dosadašnji prijedlozi Vlade bili manje socijalni nego ranije te zašto bi ti prijedlozi bili u kontrastu s razvoj-

nom politikom i s namjerom za dobrobit razvoja države.

Hrvatska svakih 35 minuta ima jednog stanovnika manje

Zastupnica **Katarina Fuček (HDZ)** javila se za raspravu rekavši da je činjenica da je u Hrvatskoj loša demografska slika te da svaka ozbiljna država i vlada razmišljaju na ozbiljan način o tome. Ono što demografi stalno ističu je da svakih 35 minuta Hrvatska ima jednog stanovnika manje te da svaka Hrvatica rodi 1,2 djece, a za pozitivni prirast prosjek bi trebao biti 2,6 djece, dok 40 posto udanih žena ne želi više radati.

Često se iznose podaci UN-a da će Hrvatska sredinom stoljeća pasti na svega 3,5 milijuna stanovnika. Osvrnula se na prethodni istup te dodala da se radi o neiskrenosti zastupnika jer se pozivaju na određena rješenja samo onda kad je to interes te dodala da zemlja može ići naprijed samo s cjelovitim rješenjima što je Vlada najavila u svom programu te kroz razna rješenja kao što su gospodarska, razvoj i poticanje malog poduzetništva, obrtništva, obiteljskog gospodarstva a ti se programu upravo promoviraju. Vlada je odgovorna za cjelovita rješenja koja će hrvatskoj obitelji omogućiti podizanje standarda.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)** ispravivši netočan navod da je bivša Vlada smanjivala prava, ona je dapače proširila prava na veći broj kategorija što je već spominjano u raspravi.

Jagoda Martić (SDP) ispravila je netočan navod kolegice zastupnice koja je u svom istupu koliko se brojčano manje rađa djece odnosno o demografskoj slici rekla da svaka Hrvatica rađa ona ispravlja navod da u hrvatskoj državi ne žive samo Hrvati i Hrvatice već i pripadnici nacionalnih manjina.

Davorko Vidović (SDP) ispravio je netočan navod rekavši da je cjelovit program demografskog razvitka napravljen od eksperata - stoji u bivšem Državnom zavodu za materinstvo, mladež i obitelj, te da nema potrebe osnivati nova povjerenstva.

Replicirao je zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** rekavši da se u prošlom sazivu Sabora nitko nije ismijavao gospođi Kosor. Naveo je da je prošla Vlada i u prošlom mandatu u zakonodavstvu napravila nekoliko značajnih iskoraka, povećan je krug roditelja koje su mogle dobiti financijska sredstva. No tijekom trajanja mandata HDZ-a to nije bio slučaj.

Dodao je da nažalost u državi poput naše u kojoj još nije u potpunosti ostvarena vladavina prava žene svoja prava moraju izboriti na sudu.

Primjerice na nekim natječajima za mjesta u državnoj upravi žene koje su braniteljice ne mogu ostvariti zaposlenje iako su čak i braniteljice jer neki imaju jače veze.

Replicirala je **Marija Lugarić (SDP)** na izjavu da Vlada treba donositi cjelovita rješenja kao argument za odbijanje ovakvih prijedloga. Kolega Vidović je rekao da već postoji cjelovita strategija koja je doslovno bukerirana, no dok se čeka i raspravlja o cjelovitim rješenjima ljudi trebaju živjeti i život teče, a u Saboru se akti donose polako te konstatira da su cjelovita rješenja skup pojedinačnih.

Zvonimir Mršić (SDP) replicirao je na istup o računalima za odlikaše čime Vlada podiže standard. Zastupnik smatra da se tom mjerom potiče da odlikaši dobrostojećih roditelja mogu kupiti računala, ali je Vlada odbila prijedlog SDP-a kada je predloženo da se u okviru Prijedloga zakona o PDV-u ukine PDV na potrepštine za djecu smanji PDV na računala svima.

Katarina Fuček (HDZ) odgovorila je na repliku te rekla da su cjelovita rješenja iz života a život nije zakon te odgovorila zastupniku Mršiću na mjere za odlikaše te rekla da su mjere dočekane s odobravanjem te misli da se mora afirmativno gledati na takve poteze jer ih kritiziramo kada ih nema a kada dođu nemamo snage reći da su dobri.

Sustavno riješiti jaslice i vrtiće

Mr.sc. **Vladimir Šišljagić (HDZ)** javio se za raspravu te rekao da demo-

grafsku i pronatalitetnu sliku treba sustavno rješavati ne za samo 6 posto roditelja kako se predlaže već u cijelosti.

Iznio je da je važnije sustavno riješiti jaslice i dječje vrtiće školovanje i dječji doplatak.

Ne prihvaća Prijedlog jer je poznato da se upravo naknade izdvajaju iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, pa kako su najavljene izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju tada će se raditi o cjelovitom rješenju.

Za ispravak netočnog navoda javio se dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** i tvrdi da unatoč istupima da je preostali broj majki zakinuto što je netočan navod.

Smatra da najveća nepravda leži u pretjeranoj centralizaciji te da treba pristupiti u financijskoj decentralizaciji.

Mr.sc. **Kajo Bučan (HDZ)** iznio je podatke iz brošure Državnog zavoda za statistiku u kojoj stoji da je porodni dopust do treće godine djetetova života 2001. godine koristilo 4434, 2002. godine 386 žena.

Za repliku se javila **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** upozorivši da je ministrica Jadranka Kosor uvodeći trogodišnji porodiljni dopust rekla da se radi samo o jednom kamenčiću u pronatalitetnoj politici što je samo dio koji ispravlja oblike diskriminacije prema ženama.

Odgovor na repliku dao je mr.sc. **Vladimir Šišljagić (HDZ)** rekavši da su kolege iz SDP-a imali prigodu u prošle četiri godine učiniti predložene izmjene no to nisu napravili.

U ime predlagatelja Prijedloga govorio je **Davorko Vidović**. Iznio je da pronatalitetni aspekt tu nije nevažan jer je 2065 žena iskoristilo to pravo a imaju plaću veću od limita.

Ispricao se na provokativnosti no upitao je bi li se koja zastupnica odlučila ostaviti saborsku plaću i otići na porodiljni dopust. No, dodaje da je bitno razmišljati da je rađanje djece i poticaj toga dobro za Hrvatsku stoga Prijedlog treba prihvatiti.

Ukoliko je to dobro za tih 6 posto žena onda je to krucijalno ispravljanje nepravde prema njima te drži da ne smi-

jemo kažnjavati takve ljude koji više zarađuju.

Kao primjer dobrog odnosa prema ženama, naveo je Svjetsku banku. Naime, menadžerica u Svjetskoj banci ima pravo na punu naknadu svoje plaće za vrijeme obveznog porodnog dopusta a ukoliko ju Banka pozove da se vrati na posao onda dobija još 50 posto na plaću za čuvanje djeteta i ostalo.

A mi ćemo naše intelektualke i menadžerice koje su se školovale kazniti. To nije pravedno niti društveno dopustivo. Konstantno poticanje pitanja zašto nisu provedene mjere Nacionalne politike demografske obnove te dodao da postoji Nacionalni program demografske obnove s 55 mjera za sustavno rješenje no nije se sve moglo napraviti u jednom mandatu.

Nije bilo moguće povećati iznos porodiljnih naknada jer nije bilo novaca te je nabrojao što je učinila bivša Vlada. Povećala je broj doplataka za djecu za otprilike 50 posto, prošireno je pravo na dječji doplatak te je mnogim siromašnim obiteljima to jedini prihod. Smatra da ispravljanje te nepravde ne košta mnogo. Za ispravak netočnog navoda javio se **Kajo Bučan (HDZ)** ponovivši izjavu bivše ministricice bez portfelja Gordane Sobol da 'novaca za porodiljne naknade neće biti' te da je za to potrebno godišnje izdvojiti oko 200 milijuna kuna, a Vlada HDZ-a je ta sredstva u proračunu ipak pronašla.

Marija Bajt (HDZ) ispravila je netočan navod o restriktivnosti aktualne Vlade dodajući da je sadašnja Vlada na 2. sjednici Hrvatskoga sabora predložila izmjene zakona vezano uz trogodišnji porodiljni dopust te dodala da je majčinstvo dar a ne kalkulacija te vjeruje da zastupnice u Hrvatskom saboru o tome ne kalkuliraju.

Krunoslav Markovinović (HDZ) ispravio je netočan navod zastupnika Vidovića da novaca za porodiljne naknade nije bilo, no poznato je da su ministarstva opremana vrlo skupocjenim namještajem.

Zvonimir Mršić (SDP) nadovezao se na izlaganje zastupnika Vidovića te ponovno upitao koliko će se zastupnica

u ovom mandatu odlučiti na majčinstvo te hoće li se, kako je navedeno u mišljenju Vlade, osjećati radno neučinkovite.

Koliko će se zastupnika, očeva, odlučiti na korištenje drugih šest mjeseci porodiljnog dopusta i pri tome ostvarivati umjesto 14.000 kuna zastupničke plaće, nadoknadu oko 2540 kuna.

Zastupnici Bajt uputio je primjedbu na izjavu da majčinstvo nije kalkulacija već dar jer kako se te žene osjećaju kada ih se takvim postupkom kažnjava, a one su državi podarile dijete.

Većina žena rijetko će koristiti drugih šest mjeseci porodiljnog dopusta

Dodao je da većina žena neće koristiti sljedećih mjeseci rodiljnog dopusta jer je već napravila velike manjke u prvih šest mjeseci. Nadalje je iznio da kada idete na bolovanje onda prima te određeni prosjek plaće ali kada idete na porodiljni tada vam država određi koliko možete dobivati. Ispada da je porodiljni status gori nego kada ste bolesni.

Potrebno je stvoriti uvjete da jaslalice primaju djecu i sa šest mjeseci, država mora imati dovoljno novaca da stimulira rađanje svakog djeteta, jer najveći problem u Hrvatskoj je odluka za drugo dijete.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Marija Bajt (HDZ)** jer smatra da nitko nema dijete da bi ga podario državi kao što je to rekao kolega zastupnik. Dodavši da ne smatra da se zastupnice i intelektualke osjećaju radno neučinkovite ako postanu majke.

Zastupnik **Mršić** smatra da je zastupnica **Bajt** povrijedila Poslovnik jer je ispravljala navod koji zastupnik nije iznio, zastupnik je citirao mišljenje Vlade da su intelektualke radno neučinkovite ukoliko su na porodiljnom, a to nije njegovo mišljenje. Predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** tvrdio da zastupnica **Bajt** nije povrijedila poslovnik, a zastupniku Mršiću objasnio da se radi o ispravljanju netočnog navoda.

Potom se za riječ javio državni tajnik u Ministarstvu zdravstva, g. **Veljko Božikov**. Iznio je da je u radu svih dosadašnjih vlada u središtu interesa bila pronatalitetna politika te da svi prisutni osjećaju tegobu i odgovornost na neki način zbog takvog depopulacijskog stanja društvu.

No, takvi se problemi susreću i u jako razvijenim zemljama, u Hrvatskoj je taj problem utoliko teži zbog nedostatka materijalnih sredstava.

Istaknuo je da se radi o pitanju solidarnosti te je upravo iz tog razloga taj dio naknade limitiran. Dodao je da će Vlada mijenjati Zakon o zdravstvenom osiguranju tijekom 2004. godine te zaključio

da je stav Vlade da se prijedlog SDP-a o promjeni Zakona o zdravstvenom osiguranju trenutačno ne prihvati jer će se tijekom ove godine obavljati izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju iz kojeg proizlaze i prava roditelja.

Za ispravak netočnog navoda u izlaganju državnog tajnika Veljka Božikova javila se **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** rekavši da je netočno da bi se delimitiranjem porodnih naknada onako kao je to predložio Klub zastupnika SDP-a ne bi pridonijelo pronatalitetnoj politici.

Gordana Sobol (SDP) također se javila za ispravak netočnog navoda državnog tajnika Božikova rekavši da je koalicijska Vlada omogućila dobivanje porodiljnih naknada te je proširila skupine primatelja tih naknada i na majke koje su nezaposlene, studentice i majke koje obavljaju samostalnu djelatnost.

Nakon rasprave prešlo se na glasanje. Vlada je uputila negativno mišljenje o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Klub zastupnika SDP-a, aktom od 23. ožujka 2004. godine. Ishod – sa 74 glasa "za", 33 "protiv" i 10 "suzdržanih", odbijen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

M. Mi.

PRIJEDLOG ZAKONA O JEDNOKRATNOM POREZU NA IMOVINU

Sankcioniranje tajkunske privatizacije na predloženi način većina ocijenila upitnim

Hrvatski sabor nije prihvatio ovaj zakonski prijedlog jer je većina zastupnika uvažila argumente Vlade s tim

u svezi, među ostalim i tvrdnju da bi plaćanjem jednokratnog poreza pravnoprimatelju stečena imovina postala

zakonitom. Nisu pomogla uvjeravanja predstavnika predlagatelja – Kluba zastupnika SDP-a da se u svijetu porez

plaća neovisno o tome kako je imovina stečena, da bi se time riješilo ključno pitanje (brojnih) zastara, odnosno ispravile nepravde te da se predloženim samo provodi zaključak Parlamenta iz 2002.

U raspravi se još čulo kako bi Vlada svakako trebala - odbije li predloženo - iznaći rješenje - podnijeti sličan prijedlog ili poseban ustavni zakon kojim bi se sankcionirale kažnjive radnje kod kojih je nastupila zastara.

Iako je riječ o izdvojenom mišljenju jednog člana odbora, spomenimo uvodno da se čulo kako bi u slučajevima nezakonite privatizacije trebalo posegnuti i za - nacionalizacijom.

O PRIJEDLOGU

Evo, najprije, kako je sa sadržajem zakonskog prijedloga zastupnike upozнала **Dragica Zgrebec**, predstavница Kluba zastupnika SDP-a.

Zakon je, rekla je, direktna posljedica stanja utvrđenog revizijom pretvorbe i privatizacije kojom je utvrđeno da velik broj nezakonitosti nije sankcioniran zbog zastare u procesima nastalim pretvorbom i privatizacijom. Razlog - taj je proces bio politički usmjeren, neadekvatno nadziran i kontroliran. Da je to točno pokazala je, dometnula je zastupnica, revizija, a i dugotrajno odbijanje tadašnjih vlada da se donese poseban zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije (uz obrazloženje da je to moguće i prema važećem zakonu).

Nakon što je brojčanim pokazateljima podsjetila što se sve utvrdilo dosadašnjim postupkom revizije pretvorbe i privatizacije, zastupnica je upozorila da je velik broj negativnih odluka odnosno odbačenih prijava posljedica zastare rokova za podnošenje prijava.

Ustvrdivši kako je potrebna politička volja da bi se ovaj proces - inače veoma negativno ocijenjen u javnosti - doveo u red, predstavnica predlagatelja je zatim podsjetila na niz zaključaka Parlamenta s tim u svezi. Onim iz svibnja 2002. obvezana je Vlada da u roku šezdeset dana predloži Saboru donošenje izmjena i dopuna i novih zakona potrebnih

da se sankcionira učinjeni kriminal u pretvorbi i privatizaciji, odnosno zaštite gospodarski i javni interesi u svezi s pretvorbom i privatizacijom - kojima bi se omogućilo da počinitelji nezakonitih radnji u privatizaciji budu pravedno i zakonito sankcionirani.

Temeljem toga u studenome 2002. Vlada je podnijela Prijedlog zakona o jednokratnom porezu na osnovi kojega je provedena opća rasprava. Na tom zakonskom prijedlogu i primjedbama iz rasprave o njemu načinjen je SDP-ov prijedlog.

Zastupnica se zatim osvrnula na najčešće nepravilnosti u privatizaciji, a potom objasnila osnovnu svrhu zakona - da se uredi plaćanje jednokratnog poreza na imovinu fizičkih i pravnih osoba stečenu tijekom pretvorbe i u svezi s njom ili sredstvima ostvarenim na temelju tih postupaka, kao i u poslovanju s Republikom Hrvatskom, jedinicama lokalne i područne samouprave i s pravnim osobama u kojima su Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave bile isključivi ili većinski dioničari ili udjelničari.

Riječ je, kako je naglasila, o jednom od programskih prioriteta djelovanja protiv kriminala u pretvorbi. Usporedilo bi se imovinsko stanje obveznika prije procesa pretvorbe s današnjim te razreo kazneni (neki kažu, pravedan) porez. Ukoliko se ukupni porezi koje je platio obveznik ne bi poklapali s iznosima koje je bio dužan platiti jednokratno bi se oporezivala imovina fizičkih i pravnih osoba: stečena iz ozvora za koje se ne može u postupku oporezivanja utvrditi valjana pravna osnova stjecanja, kao i izvora koji nisu bili oporezovani prema propisima koji su bili na snazi u vrijeme stjecanja izvora. Nerijetko se događalo, podsjetila je zastupnica, da su se dionice i udjeli kupovali pozajmicama iz državnih fondova bez adekvatne visine kamatnih stopa u uvjetima dvocifrene mjesečne inflacije.

Poreznu osnovicu takvom oporezivanju činila bi imovina na dan 31. prosinca 2003, koja bi se oporezivala progresivnom stopom - do 600 tisuća po stopi

od 35 posto, od 600 do milijun i 400 kuna fiksni iznos plus varijabilni (710 do 510 tisuća kuna (dodatno od 40 do 80 posto).

Klub zastupnika SDP-a je, nadalje, predložio: da postupak oporezivanja vodi Porezna uprava ili (alternativa) Vladino povjerenstvo (ako ne bi mogla Porezna uprava); da se predvide mjere osiguranja radi naplate porezne obveze

Da ima političke volje.....

Komentirajući Vladine primjedbe na Prijedlog, predstavnica predlagatelja je, najprije, upozorila kako i nije riječ o postupcima koji se mogu voditi pred sudom nego o onima koji su otišli u zastaru. Da postoji politička volja, naglasila je, mogao bi se donijeti poseban ustavni zakon kojim bi se sankcionirale takve kažnjive radnje kod kojih je nastupila zastara.

Plaćanjem jednokratnog poreza protupravno stečena imovina postala bi zakonita - jedan je od ključnih argumenata Vlade, s kojim se suglasila većina zastupnika, dok predlagatelj - Klub zastupnika SDP-a - ukazuje da se u svijetu porez plaća neovisno o tome kako je imovina stečena te da bi se time riješilo pitanje zastara i dodaje - da ima političke volje...

Na Vladinu tvrdnju da je Prijedlog suprotan Ustavu, zastupnica je odgovorila izjavom kako Ustav ni jednim članom ne jamči prava stečena ulaganjem na nelegalan, protupravan i protuzakonit način. Ustvrdila je zatim kako bi, suprotno Vladinoj tvrdnji Porezna uprava uvijek mogla utvrđivati iz kojih razloga porez nije plaćen, zatim utvrditi obvezu plaćanja i uvesti kaznene mjere.

Na posljednji odgovor Vlade Klub zastupnika SDP-a je odgovorio napo-

menom kako Hrvatska još nije članica Europske unije, a i da se ova još ne upliće svojim zakonodavstvom u porezne sustave svojih članica.

RADNA TIJELA

Podržavši stav Vlade, zakonski prijedlog nije dobio podršku u **Odboru za zakonodavstvo i Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. Isto je zaključio **Odbor za financije i državni proračun**, s tim da je u njemu ocijenjeno kako se problem tajkunske pretvorbe i privatizacije mora riješiti, ali da je upitan način sankcioniranja osoba koje su na nelegalan način stekle imovinu. Predloženo je da se problem cjelovito riješi izmjenom Zakona o porezu na imovinu.

Nacionalizirati

Član Odbora, **Josip Sudec** izdvojio je mišljenje – po njemu sva bi poduzeća kod kojih je nalazom Državne revizije utvrđeno da su privatizirana nezakonito trebala nacionalizirati, tj. vratiti u prijašnje stanje glede vlasništva.

Mišljenje Vlade

U obrazloženju Parlamentu zašto da ne prihvati zakonski prijedlog, **Vlada RH** najprije upozorava kako bi plaćanjem jednokratnog poreza protupravno stečena imovina postala zakonita, s obzirom na to da bi se oporezivala imovina stečena iz izvora bez valjane pravne osnove, a osobito ona stečena radnjama koje imaju značenje kaznenog djela ili koja je stečena pravnim poslovima koji su protivni načelima pravnog poretka, prisilnim propisima i javnom moralu. Ta ista imovina bi u kaznenom ili prekršajnom postupku mogla biti oduzeta.

Vlada, nadalje, tvrdi kako je Prijedlog suprotan Ustavu, kao i to da se cilj ne može postići donošenjem ovog zakona već da bi sudskim postupcima trebalo kazniti one koji su imovinu stekli nezakonito. Ne poštuje se ustavna odredba koja jamči da se prava stečena ulaganjem ne mogu umanjiti zakonom ni drugim pravnim aktom. Predlagatelj se nije

pozvao na ustavne odredbe koje bi omogućavale bar djelomično povratno djelovanje već se zadire u stečena prava.

Ustavne odredbe o zaštiti osobnih podataka krše se propisivanjem mogućnosti javnog priopćavanja naloga na oglasnoj ploči i u dnevnom tisku. Neodređena su i pitanja oko provedbe postupka i sadržaja akata i podneska te pravni i nomotehnički izričaj, a kazne nisu usklađene sa Zakonom o prekršajima.

Prijedlog ne sadrži jasno određenje koje se radnje u procesu pretvorbe i privatizacije inkriminiraju. Što se smatra stjecanjem imovine u poslovanju s Republikom Hrvatskom, jedinicama lokalne i područne samouprave i s pravnim osobama koje su u isključivom ili većinskom vlasništvu Republike i jedinica lokalne i područne samouprave, što se smatra imovinom stečenom pod posebnim pogodnostima, a što primjerenom cijenom za stečenu imovinu pod posebnim pogodnostima i kako identificirati takvu imovinu, odnosno po kojim se kriterijima došlo do iznosa za imovinu stečenu pod posebnim pogodnostima.

Problem tajkunske pretvorbe i privatizacije mora se riješiti, ali je upitan način sankcioniranja osoba koje su na nelegalan način stekle imovinu. Problem valja cjelovito riješiti izmjenom Zakona o porezu na imovinu.

Daljnje je Vladino upozorenje - nije prihvatljivo da postupak po službenoj dužnosti vodi Porezna uprava jer su za to nadležni sudovi, a Porezna uprava treba biti nadležna za prijedloge i zahtjeve za pokretanje postupka. Također je neprihvatljiva odredba članaka 6. i 7, gdje je ostavljeno na volju Porezne uprave da odredi poreznog obveznika. Predlaže se da Porezna uprava rješava pitanja za koja su nadležni sudovi, što je suprotno Ustavu jer bi to značilo koncentraciju sudbene vlasti u rukama izvršne vlasti.

Uz upozorenje kako su Prijedlogom obuhvaćene i, uvjetno rečeno, "porezno sankcionirane" pravne situacije koje su okončane i po pravnoj su naravi svršeni akti može se zaključiti – naglašava se u mišljenju Vlade – da u konkretnom slučaju postoji retroaktivnost i to ne pojedinih odredaba, što je pravno dopušteno nego retroaktivnost cijelog zakona.

Propisivanje obveze plaćanja jednokratnog poreza na imovinu koja je stečena iz izvora bez valjane pravne osnove i to posebice imovina koja je stečena radnjama koje imaju značenje kaznenog djela ili imovina stečena pravnim propisima protivnim načelima pravnog poretka, prisilnim propisima ili javnom moralu posredno bi dovelo do pravnog konvalidiranja takvih stjecanja, odnosno takvih pravnih poslova.

Osim spomenutog, potpisivanjem Sporazuma i stabilizaciji i pridruživanju članstvu Europske unije Republika Hrvatska obvezna je u zakonsku proceduru slati prijedloge zakona koji su u skladu s pravnom stečevinom Europske unije.

RASPRAVA

HDZ dijeli mišljenje Vlade

Nakon predstavnice predlagatelja, **Dragice Zgrebec, Gordan Jandroković** je izvijestio zastupnike kako Klub zastupnika HDZ u cijelosti dijeli mišljenje Vlade RH. Zakonski prijedlog nije samo pravno nedorečen već i štetan za političke i gospodarske interese Republike Hrvatske i njezinih građana. Vrlo je interesantno da SDP danas, nakon četiri godine svoje vlasti, želi legalizirati protupravno stečenu imovinu, rekao je, uz upit čiji je interes da se umjesto kaznene odgovornosti uvede porez na imovinu stečenu bez valjane pravne osnove. Podsjetio je da ni 2002, kad je ovaj zakon bio poslan u proceduru, nije bilo interesa za njegovo donošenje.

Jandroković je zatim izjavio kako bi se usvajanjem zakona uvela pravna nesigurnost te domaćim i stranim investitorima poslala poruka koja bi ih zasigurno

odvratila od investiranja i uključivanja u proces privatizacije.

Otvorio se proces legalizacije nezakonito stečene imovine

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** mr. sc. Mato Arlović je uvodno napomenuo kako je predloženi zakon jedno od pitanja razdjelnica između njih i Kluba zastupnika HDZ-a pa i dviju stranaka. Jasno je što se traži – oporezivanje nezakonito stečene imovine u pretvorbi i privatizaciji, rekao je podsjetivši kako se velik broj odbačenih prijava odnosi na zastaru rokova.

Nije riječ o postupcima koji se mogu voditi pred sudom nego o onima koji su otišli u zastaru. Da postoji politička volja mogao bi se donijeti poseban ustavni zakon kojim bi se sankcionirale takve kažnjive radnje kod kojih je nastupila zastara.

Da su svi zastupnici zabrinuti zbog onoga što se dogodilo potvrđuje, podsjetio je, niz zaključaka, među njima i onaj parlamentarni, kojim je Vlada obvezana da predloži izmjene zakona radi sankcioniranja kriminala u pretvorbi i privatizaciji te zaštite gospodarskih i drugih javnih interesa Hrvatske. Umjesto toga, nažalost izmjenom Kaznenog zakona skraćeni su rokovi zastare, a i neka kaznena djela su brisana. Zapravo, otvorio se proces legalizacije nezakonito stečene imovine, rekao je mr. sc. Arlović.

Koji se zatim osvrnuo na Vladine stavove i to najprije upozorenjem kako je u svijetu i u nas jedno od temeljnih načela porezne politike to da se porez plaća neovisno o tome kako je imovina stečena. Nije točno da bi se time isključilo sudske postupke niti organe gonjenja, jer naplaćivanjem poreza bi se, zapravo, osiguralo da se namiri razmjerna protuvrijednost tako stečenoj imovini u financiranju javnih troškova i dužnosti.

Iz ovog izlaganja izdvajamo još jedan upit i napomenu: a koje će mjere oni koji

ne prihvaćaju zakonski prijedlog poduzeti prema onima koji su protuzakonito stekli ogromnu imovinu, a nastupila je zastara; ne možemo se više praviti da manje znamo nego što znamo nakon nalaza Revizije.

Nedopustiva poruka Vlade građanima

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ljubica Lalić** je rekla da je nedopustiva poruka Vlade građanima – protivimo se ozakonjenju imovine stečene bez pravne osnove, želimo je ostaviti u cijelosti onima koji su je stekli nezakonito. To znači, naglasila je, podržavanje svega što se dogodilo, nastavak zaštite onih koji su počinili zlo, zatvaranje očiju pred činjenicom da su neki od domovine uzimali sve što su stigli u vrijeme kad su je drugi branili životima. Potom je ustvrdila kako javnost nije i ne može biti zadovoljna konačnim rezultatom revizijskog procesa niti sankcioniranjem počinitelja. Najbolnije je to što je velik broj prijava odbačen zbog isteka roka zastare i što će počinitelji kriminalnih radnji ostati nekažnjeni i zadržati sve koristi stečene privatizacijom. Skrenuvši zastupnicima pozornost na napomenu iz Izvješća Državnog odvjetništva kako sve revizijom utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti nemaju uvijek obilježja kaznenog djela, zastupnica Lalić je rekla kako to pokazuje da se zacrtani ciljevi ne mogu postići samo kroz kazneni postupak.

Iako je svima cilj – bilo kako (pravedno) sankcionirati počinitelje zla počinjenog u privatizaciji, oporezivanje imovine stečene bez valjane pravne osobe takva bi imovina postala zakonitom – upozorila je predstavnica Kluba zastupnika HSS-a. Naglasivši kako legalizacija – makar u dijelima – protupravne imovine nije cilj revizije pretvorbe i privatizacije, zastupnica je rekla da bi to bilo dodatno razočarenje svima (pojedincima i obiteljima) koji su u pretvorbi ostali bez radnih mjesta, prihoda i materijalne sigurnosti. Koji su se, kako je naglasila, cijeli radni vijek odricali dijela plaće radi investiranja unutar poduzeća kako bi stvorili uvjete za otvara-

nje novih radnih mjesta, na kojima su gledali svoju djecu. Njihov se san nije ostvario, došli su odnekud njima nepoznati ljudi i postali vlasnici onoga što je do jučer radniku bio njegov drugi dom.

U nastavku izlaganja slijedile su ove ocjene: dobar dio zastara nastao je i zbog toga nedostatka kvalificiranih vještaka za gospodarske predmete; kapital se mora vratiti tamo odakle je uzet; prošla Vlada u tome nije uspjela pa je kažnjena na izborima; narod i dalje traži pravdu i zadaća je ove vlasti da dokaže da je drugačija od one koja je katastrofalnu privatizaciju dopustila, podržavala i počinitelje prikrivala (njena je zadaća lakša jer ispravlja vlastite greške); bilo je zahtjeva za političkom revizijom još 1996, ali nije bilo političke volje.

Zakonski prijedlog nije samo pravno nedorečen već i štetan za političke i gospodarske interese Republike Hrvatske i njezinih građana. Vrlo je interesantno da SDP danas, nakon četiri godine svoje vlasti, želi legalizirati protupravno stečenu imovinu.

Predstavnica Kluba zastupnika HSS-a je na kraju rekla kako rasprava ne smije završiti samo odbijanjem Prijedloga zakona već zaključkom kojim bi Vladu obvezao da iznađe načine i mehanizme oduzimanja protupravno stečene imovine u procesu pretvorbe i privatizacije. A pretpostavka toga je postojanje iskrene političke volje da se dođe do pravednog rješenja.

Ispravci navoda

Nije točno da je prošla vlast prikrivala počinitelje kaznenih djela u pretvorbi, rekao je **Emil Tomljanović (HDZ)** jer to ne može nijedna vlast, pogotovo ne na taj način. To, u krajnjoj liniji, implicira u sebi također počinjenje kaznenog djela, rekao je zastupnik, dometnuvši kako je riječ o nečemu posve drugom.

Ljubica Lalić se javila s upozorenjem o povredi Poslovnika (jer se netočnošću pokušala ispraviti netočnost), s čime se nije složio predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks**, rekavši da je riječ o ispravku netočnog navoda.

Nije točno da bi se plaćanjem poreza isključilo sudske postupke niti organe gonjenja.

U ime predlagatelja **Dragica Zgrebec** se osvrnula na neke rasprave. Nije politička demagogija napor da se barem dijelom riješe nemoralne i nezakonite radnje u pretvorbi i privatizaciji (to je dug barem prema 320 tisuća radnika koji su ostali bez posla) bio je njezin prvi odgovor na izlaganje predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a. Ne radi se, pojasnila je zatim, o legalizaciji nezakonito stečene imovine, ta je imovina legalizirana, zapravo, time što sudovi nisu sankcionirali nezakonita djela, koja su otišla u zastaru. Na izlaganje je odgovorila i protupitanjem - zašto je HDZ legalizirao te postupke izmjenom Kaznenog zakona, dometnuvši kako je to učinjeno i Zakonom o pretvorbi i privatizaciji (nije propisana sankcija).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo tvrdnju kako ovaj zakon nije negativna poruka ulagačima jer se ne odnosi na trgovačka društva već samo na pojedince.

U novom javljanju **Emil Tomljanović** je rekao da nije točno kako je HDZ doslovce legalizirao počinitelje kaznenih djela, napomenuvši kako bi se tim načinom moglo reći da je i prethodna koalicijska vlada još gore legalizirala te iste počinitelje kaznenih djela te da je četiri puta krivlja.

Gordana Sobol (SDP) je podsjetila da je 86 posto građana bilo podržalo ovakav zakonski prijedlog. Još je, među ostalim, izjavila: da je Zakon o pretvorbi i privatizaciji u biti nemoralan zakon koji je omogućio legalnu pljačku društvenih vrijednosti; da nažalost ni u razdoblju prethodne vlade nije postojala

politička volja za sankcioniranje pljačke; da se Vlada ne pita što o svemu misli hrvatska javnost, a spominje ustavne vrijednosti.

Uzvratajući Tomljanoviću na napomenu o krivnji (da je SDP četiri puta više kriv) zastupnica je rekla kako je očekivala da će HDZ po novom dolasku na vlast imati političke volje da riješi takve slučajeve.

Da nije govorio o SDP-ovoj već o Koalicijskoj krivnji, pojasnio je **Emil Tomljanović**, dometnuvši da se po pitanju ispravljanja grešaka i privatizaciji može nešto napraviti, ali ne u smislu predloženoga zakona.

Rasprava ne smije završiti samo odbijanjem Prijedloga zakona već zaključkom kojim bi se Vladu obvezalo da iznađe načine i mehanizme oduzimanja protupravno stečene imovine u procesu pretvorbe i privatizacije. A pretpostavka toga je postojanje iskrene političke volje da se dođe do pravednog rješenja.

Ispravljujući zastupnicu Sobol, **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je podsjetila da je najveće predizborno obećanje Koalicije bila revizija pretvorbe. Na upit predsjedavajućeg što ispravlja ustvrdila je kako nije točno da su bili principijelni – u četiri godine mogli su zatvoriti sve (među njima bi se našli i zastupnici SDP-a) koji su napravili "pljačku stoljeća".

Anton Peruško (HDZ) je rekao da je pretvorba i privatizacija – nakon žrtava branitelja, što nije usporedivo ni sa čim, ostavila daleko najteže tragove u tkivu hrvatskog društva te da je taj proces, koji se provodio po zakonu što ga je donijela HDZ-ova vlada, nanio ogromnu štetu građanima i gospodarstvu. Odvijao se, uz to, u neprimjereno vrijeme – dok su jedni Hrvatsku branili drugi su grabili, počesto i po zakonu, kao izrazu određene političke volje – rekao je zastupnik.

Iz njegova izlaganja u nastavku izdvajamo ocjene: nije ostvaren nijedan od temeljnih ciljeva privatizacije (umanjena vrijednost društvenog kapitala; oko 400 tisuća radnika bez radnog mjesta; stečajevi, neostvarivanje razvojnog programa u 59 posto društava); nacionalna bogatstva oduzeta su od onih koji su ih stvarali i dodijeljena su politički podobnim tajkunima; ako ne prođe u Parlamentu produženje roka zastare (izmjena Kaznenog zakona) što uopće može proći?; prevareni su poreznici, a zna se što to znači.

Ispravljujući Peruška, **Niko Rebić (HDZ)** je rekao da nije točno da su podobni za pljačku u pretvorbi bili HDZ-ovci. Bili su to komunistički direktori koji su bili na čelu velikih tvrtki, kao što je "Viktor Lenac".

Uz upozorenje o povredi Poslovnika **Anton Peruško** je pojasnio što je rekao – da su se obogatili politički podobni tajkuni (nije spomenuo ni HDZ-ovce ni SDP-ovce). A komunističkih direktora je najviše među HDZ-ovcima.

Replicirajući Perušku, dr. sc. **Marko Turić** je rekao da je točno kako su jedni dobivali metak, a drugi imetak. Društveno vlasništvo nije, međutim, prešlo u državno, uzeli su ga veliki direktori – komunistički kadar.

Uzvrativši da se u 99 posto navoda slažu on i zastupnik Turić, **Anton Peruško** je rekao da samo ne stoji navod kako društveno nije bilo pretvoreno u državno vlasništvo.

Iz zaključnih riječi predstavnice predlagatelja, **Dragice Zgrebec**, izdvajamo: revizija pretvorbe nije samo predizborno obećanje, takav je prijedlog Klub zastupnika SDP-a bio podnio još 1998; nijedna demokratska stranka, a ni ni Parlament, ne mogu nikoga zatvarati ni kažnjavati.

U skladu sa zaključcima radnih tijela, Hrvatski je sabor izglasao zaključak (sa 74 glasa "za", 38 "protiv" i 6 "suzdržano") o neprihvatanju zakonskog prijedloga Kluba zastupnika SDP-a.

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA

Omogućiti uvid u porijeklo stranačkih sredstava i imovine

Hrvatski sabor nije prihvatio zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, većinom glasova potvrdivši, kao i radna tijela, mišljenje Vlade RH da je tekst, među ostalim, prenormiran i prelazi neke ustavne ovlasti te da nisu prihvatljive dodatne obveze Državnom proračunu i jedinicama lokalne i područne samouprave radi financiranja neparlamentarnih stranaka odnosno onih koje nisu zastupljene u predstavničkim tijelima lokalnih jedinica.

O PRIJEDLOGU

Predstavnik Kluba zastupnika SDP-a mr. sc. **Mato Arlović** najprije je podsjetio da se o sličnom tekstu raspravljalo u prošlom sazivu, kada je predlagatelj bio Odbor za Ustav, poslovnik i politički sustav. Ovaj prijedlog Kluba zastupnika SDP-a temelji se na tom prijedlogu i na primjedbama svih iz rasprave o tom tekstu u prvom čitanju (koje je pretvoreno u opću raspravu).

Nabrajajući razloge zbog kojih je potrebno donijeti zakon, zastupnik je najprije podsjetio kako je važeći zakon donesen 1993, da je već mijenjan te da višestranačka demokracija koja je daleko odmakla traži nova zakonodavna rješenja. Drugi je razlog – potreba usklađivanja s izmjenama i dopunama Ustava iz 2000. i 2001. godine (javno polaganje računa političkih stranaka o porijeklu sredstava i imovine te uređenje položaja i financiranja političkih stranaka).

Prijedlogom zakona uređuju se pitanja političke stranke kao subjekta izbora i subjekta organizacije. Predloženo je da se urede pravila za provedbu postupka unutarstranačkog predlaganja i utvrđivanja kandidata za: predsjednika Republi-

ke, zastupnike i članove predstavničkog tijela lokalne, područne (regionalne) samouprave.

Prijedlog se ograničava na uređenje onih pitanja koja se odnose na pravni položaj političkih stranaka, njihov unutarnji ustroj u mjeri koju osigurava njihov demokratski karakter te na njihovo djelovanje i financiranje. Posebno se uređuju pitanja vezana uz ostvarivanje načela javnosti i dostupnosti javnih podataka o njihovu djelovanju i unutarnjem ustroju. Detaljnijim uređivanjem načina financiranja i njegove kontrole, a osobito propisivanjem pravila o financiranju parlamentarnih stranaka iz Državnog proračuna u situacijama razdvajanja ili pripajanja stranaka tijekom jednog mandata otklanjaju se manjkavosti i popunjava pravna praznina na koju je ukazao i Ustavni sud.

Podrobnim uređenjem postupka prestantka djelovanja ili postojanja političke stranke otklanja se mogućnost eventualnih sporova, osobito u pogledu imovine stranaka.

Prijedlog nije prenormiran

Predstavnik predlagatelja objasnio je i stav Kluba u pogledu Vladina mišljenja. Ponajprije je ustvrdio kako zakon nije, kako tvrdi Vlada, prenormiran, već da što više – daje dovoljno prostora za kreativnu ulogu političkih stranaka, a i priječi da se unutar njih razvije tzv. partitokratska struktura vlasti, praktički odvojena od članstva. Zakon stranke tjera na demokratsko ponašanje, organiziranje i djelovanje ne samo prema trećima nego i unutar stranke, a i osigurava se transparentnost i prema članstvu i prema građanima, odnosno biračima, rekao je Arlović.

Predloženim zakonom nisu, kako tvrdi Vlada, prekoračene ustavne ovlasti, ustvrdio je zatim, a na ocjenu iz mišljenja Vlade kako neka pitanja nisu pravna (npr. računovodstvo političke stranke, pitanja promidžbe, provedbe izbora, darova i sl) odgovorio upitom – ako je tako zašto je donesen Zakon o sukobu interesa te otkud u izbornom zakonodavstvu odredbe o zabrani darivanja.

Višestranačka demokracija, koja je daleko odmakla, traži nova zakonodavna rješenja.

Na Vladino upozorenje kako nisu prihvatljive odredbe Prijedloga kojima se stvaraju dodatne obveze Državnom proračunu ili lokalnoj samoupravi (namjensko financiranje političkih stranaka koje nisu parlamentarne) Arlović je također uzvatio pitanjem – odustaje li se od potpore političkim strankama (razvoj novih).

Klub zastupnika SDP-a ne prihvaća ni kvalifikaciju kako predloženi zakon nije usklađen s nomotehničkim pravilima i propisima.

Njihov je predstavnik naglasio kako im nije cilj da Prijedlog bude prihvaćen baš ovakvog sadržaja. Željeli su prije svega pokrenuti rješavanje položaja, mjesta i uloge političkih stranaka, osobito s obzirom na netransparentnost upotrebe i korištenja financijskih sredstava i financijskog poslovanja političkih stranaka te, dijelom na njihovu zatvorenost, na sve češće prigovore vezane uz partitokratsko upravljanje političkih stranaka te isto takvo njihovo sudjelovanje u javnome političkom životu.

Mr. sc. Mato Arlović je, na kraju, rekao da će Klub zastupnika SDP-a razmotriti sve primjedbe kako bi se u drugom čitanju predložila rješenja koja će razvijati i osigurati demokratski višestranački sustav kao jednu od najvećih vrednota. Ne propusti li Hrvatski sabor Prijedlog u drugo čitanje, Klub je uvjeren da će rasprava o njemu biti vrijedna osnovica za pripremu novoga prijedloga zakona o političkim strankama. Predložiti će ga vladajuća stranka putem svog zastupnika ili putem Vlade, a Klub zastupnika SDP-a bit će zadovoljan što je dao doprinos razvoju višestranačja.

RADNA TIJELA

Ne podržava se

Zakonski prijedlog nisu – suglasivši se s ocjenama Vlade RH - podržali: **Odbor za zakonodavstvo, Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav te Odbor za financije i državni proračun.**

Stav Vlade: prenormirano

Vlada RH smatra da je Prijedlog prenormiran jer detaljno uređuje pitanja vezana uz ustroj političkih stranaka (skupštinu, njezin sastav, djelokrug poslova i vrijeme održavanja skupštine, ostala tijela političke stranke i njihov djelokrug te način odlučivanja tijela, organizacijske oblike i sl.)

U mišljenju Parlamentu ona, nadalje, ukazuje kako stavkom 5. članka 6. jest propisano da se zakonom uređuju položaj i financiranje političkih stranaka, ali da političko udruživanje podrazumijeva autonomno pravo političke stranke, kao pravne osobe, da svojim internim propisima uređuje svoj unutarnji ustroj. Dakle, detaljnim propisivanjem pitanja prelaze se, tvrdi Vlada, okviri ustavne ovlasti za donošenje predloženog zakona.

Vlada, uz to, smatra da se nepotrebno uređuje materija koja bi se trebala urediti posebnim propisima (npr. računovodstvo političke stranke, inače i u

razdoblju izborne promidžbe i provedbe izbora), dok su neki dijelovi Prijedloga posve suvišni npr. odredbe o darovima, jer ne predstavljaju pravna pitanja.

Vlada, također, smatra da nisu prihvatljive odredbe kojima se stvaraju dodatne obveze (za financiranje stranaka koje nisu u Parlamentu niti u predstavničkim tijelima lokalnih jedinica) – kako u Državnom proračunu tako i u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na političkoj sceni je vrlo velik broj takvih stranaka, upozorava se s tim u svezi, uz tvrdnju kako za njihovo djelovanje nije moguće osigurati sredstva.

Posljednja je Vladina primjedba – predmetni Prijedlog nije u skladu s nomotehničkim pravilima propisa, nekonzistentan je i neobične pravne stilizacije.

RASPRAVA

Zakon potreban

Najprije je izlagao predstavnik predlagatelja, mr. sc. **Mato Arlović**. Zatim je u ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a, **Dragutin Lesar** ustvrdio kako je zasigurno potreban novi zakon o političkim strankama jer se od donošenja važećega mnogo toga promijenilo i dalje se mijenja. Precizno valja regulirati pitanje uvjeta i načina vođenja upisa političkih stranaka u registar, kao i njihova brisanja iz njega i načela djelovanja te demokratski ustroj, financiranje (transparentnost), način pristupa izborima, ali zasigurno ne nazive tijela stranke, pojedinih funkcija, način vođenja arhive, organizacijski ustroj, vizinu članarine, vođenje knjigovodstva. Važna je, naglasio je zastupnik, autonomija, samostalnost političkih subjekata i ne bi se to područje smjelo prenormirati. Nakon osvrta na europska (različita) iskustva na tom planu, zastupnik je ustvrdio kako se propisivanjem pravila bez uvažavanja političkih i povijesnih okolnosti, kulture, tradicije i svega onoga što utječe na razvoj parlamentarne demokracije mogu samo napraviti nove pogreške.

Usljedile su ove konkretne ocjene i prijedlozi: dvojbeno je treba li registraciju obavljati posebno državno tijelo, upravna organizacija ili, možda, izbornom povjerenstvo: zakonom se svakako moraju regulirati – poštovanje Ustava,

Zakon daje dovoljno prostora za kreativnu ulogu političkih stranaka, a i priječi da se unutar njih razvije tzv. partitokratska struktura vlasti, praktički odvojena od članstva. Predložena rješenja stranke tjeraju na demokratsko ponašanje, organiziranje i djelovanje ne samo prema trećima nego i unutar stranke, a i osigurava se transparentnost i prema članstvu i prema građanima.

a posebice zabrana svake rasne, nacionalne, vjerske, spolne ili druge diskriminacije; bitan je demokratski ustroj, a posebice osiguranje aktivnog i pasivnog biračkog prava i unutarstranačkom odlučivanju; objediniti financiranje kroz članarinu, donacije i iz proračunskih sredstava uz transparentno poslovanje; postojanje organizacijskog oblika na teritoriju na kojem se izlazi na izbore mora biti osnovni uvjet kandidature; dva su dobra načina kontrole, nadzora i sankcije nad političkom strankom - deponiranje novčanog iznosa uz pravo na povrat novca ovisno o izbornim rezultatima te glasovi birača.

Ne podržava se

Dražen Bošnjaković je, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, najprije ustvrdio da je Prijedlog iscrpan i opsežan – da je, očito, uloženo dosta truda u njegovu izradu, ali da ga – u skladu s mišljenjem Vlade – Klub zastupnika HDZ-a neće podržati. Osvrnuo se, zatim, na brojnost stranaka, o čemu su svjedočili i prethodni izbori na kojima su se predstavile stranke za koje nitko nije čuo. Založio

se za povećanje potrebnog broja osnivača stranke (u Sloveniji je osnivački maksimum 200).

Ovako predložen zakon bio bi prenormiran pa bi neka rješenja trebalo prepustiti internim aktima – rekao je zastupnik, napomenuvši kako se zakonski prijedlog previše detaljno bavi unutrašnjom organizacijom stranke.

Klub zastupnika HDZ-a podržava predloženu transparentnost financiranja, ali ukazuje da valja ustrajati na primjeni takvih rješenja, uz ocjenu kako sasvim sigurno dio predloženih rješenja iz ovoga zakonskog prijedloga zaslužuje da se nađe u novom (Vladinom) prijedlogu.

Dobar poticaj za izradu kvalitetnog zakona

Da je uistinu sazrelo vrijeme za novi zakon o političkim strankama rekao je, u ime **Kluba zastupnika HSP-a**, Pero Kovačević. To osobito s obzirom na trenutnu političku scenu sa strankama koje svakodnevno niču kao gljive poslije kiše. Zastupnici toga kluba pozdravili su SDP-ov Prijedlog, smatraju ga dobrim poticajem da se napravi kvalitetan zakon, ali mu zamjeraju nepotrebno, previše detaljno, reguliranje unutarnjih odnosa stranke, koje bi trebalo ostaviti statutu.

Važna je autonomija, samostalnost političkih subjekata i ne bi se to područje smjelo prenormirati.

Iz ovog kluba su se čuli, nadalje, ovi prijedlozi i ocjene: za osnivanje stranke – najmanje 500 ljudi; iz registra stranaka brisati stranke koje (godinu po osnutku) nemaju najmanje 10 tisuća članova; razlog za brisanje iz registra – i nepoštovanje statutarnih odredbi (odnosno rokova za sazivanje skupštine); uvjet za pojavljivanje stranke na izborima četiri godine, umjesto predloženih šest; stranka s 10 tisuća članova morala bi ostvari-

ti najmanje 50 tisuća glasova na izborima da bi mogla opstati.

SDP-ov prijedlog pohvaljen je, unatoč prenormiranosti, u dijelu kojim se demokratizira unutrašnji ustroj stranke, osigurava javnost financiranja.

Zastupnik Kovačević je izrazio žaljenje što Vlada, nakon što se odbaci SDP-ov prijedlog, dugo neće izaći sa svojim, a predstoje i predsjednički i lokalni izbori. Predložio je, također, da se u svakom slučaju (drugo čitanje ovoga prijedloga ili Vladin prijedlog) konsenzusom izglasaju pitanja broja članova, financiranja, temeljna načela demokratičnosti rada i unutarnjeg ustrojstva.

Rade Ivas (HDZ) nije podržao zakonski prijedlog, iako se slaže da je potrebno osigurati potpuni uvid javnosti u financiranje političkih stranaka, naročito u izbornoj promidžbi. Imao je tri načelne primjedbe na Prijedlog: detaljno propisivanje pitanja unutrašnjeg ustrojstva i djelokruga stranke prelazi okvire ustavnih ovlasti za donošenje ovog zakona; nepotrebno se uređuje materija koju bi trebalo urediti posebnim propisima (računovodstvo, promidžba, provedba izbora i sl.); nisu prihvatljive odredbe kojima se uvode dodatne obveze u Državnom proračunu i proračunima lokalnih jedinica.

Zastupnik je, uz to, još: ocijenio da bi trebalo pooštriti uvjet broja građana (članova) potrebnih za osnivanje političke stranke (100 je premalo).

Nedvojbeno postoji potreba za novim zakonom, ali donošenje zakona u predloženom obliku bez sveobuhvatne ili još šire stručne i javne rasprave ne bi bilo najkvalitetnije rješenje. rekao je **Emil Tomljanović (HDZ)**. Odavši priznanje predlagatelju zbog truda, najprije se osvrnuo na ustavno-pravni okvir djelovanja političkih stranaka, a zatim se složio s ocjenama iz rasprave kako je stupanj demokratičnosti unutarnjeg ustrojstva stranaka te njihov rad osnovni preduvjet demokratizacije društva i promicanja ustavnih vrijednosti. Da bi se uspostavio zacrtan sustav koji bi bio lišen svih pravnih nejasnoća nedvojbeno je potreban kvalitetan Zakon o

političkim strankama, rekao je zastupnik, objasnivši zatim svoje konkretne primjedbe na zakonski prijedlog, kojima je ponovio Vladina upozorenja: Prijedlog je prenormiran; svaka stranka ima autonomno pravo da uredi svoj unutrašnji ustroj; norme finansijsko-računovodstvene primjedbe ne bi trebale biti u zakonu; drugačije bi trebalo urediti pitanja daroprimca; neprihvatljive su odredbe kojima se stvaraju preduvjeti za financiranje političkih stranaka koje nisu zastupljene u Hrvatskom saboru ili u jedinicama lokalne ili regionalne samouprave (nepotrebno bi se stimuliralo osnivanje novih političkih stranaka neznatnoga političkog utjecaja i neprepoznatljivog političkog profila).

Predvidjeti načelo dobne uključenosti

Marija Lugarić (SDP) se zadržala na pitanju (problem) sudjelovanja mladih u radu političkih stranaka i, općenito, društvenom životu, predloživši da se u okviru načela ustrojavanja političkih stranaka predvidi i načelo dobne uključenosti. Podsjetila je s tim u svezi da je i Nacionalnim programom za mlade predviđeno uvođenje pozitivne diskriminacije mladih (uvođenje kvota i sl.) te naglasila kako je SDP jedna od rijetkih stranaka koja to već provodi.

O minimalnom društvenom i političkom utjecaju mladih zastupnica je progovorila brojčanim pokazateljima - iako su oni 22 posto hrvatskoga biračkog tijela tek ih je 15 do 30 posto u političkim strankama, a i podzastupljeni su u svim tijelima vlasti. Samo SDP ima u Hrvatskom saboru troje zastupnika mlađih od 30 godina, dok je zahvaljujući aktivnosti petorice članova Gradske skupštine uslijedio niz inicijativa za mlade. Među 130 imenovanih najznačajnijih dužnosnika "gotovo" da nema osobe mlađe od tri deset godina.

Zastupnica je ustvrdila kako je većina mladih svjesna političke marginalizacije i da to objašnjavaju nespremošću stari-

jih da im prepuste dio političkog i društvenog prostora, a i nekompetentnošću vlastite generacije.

Iz ovog izlaganja izdvajamo još sljedeće ocjene, primjedbe i prijedloge: ustrajati na promjeni javne svijesti o važnosti aktivnog sudjelovanja mladih te na otvaranju društvenog i političkog prostora za njihovo djelovanje; uključivanje mladih bit će jedan od važnih uvjeta priključivanja Republike Hrvatske Europskoj uniji; razmotriti mogućnost uvođenja, u Parlamentu i drugdje, kvote za mlade ("nažalost većina hrvatskih političara je protiv takve odluke").

Još detaljnije o financijskoj politici stranaka

Dr. sc. **Antun Vujić (SDP)** je rekao kako bi se i mogao složiti da Prijedlog bude manje normiran u svim dijelovima osim jednoga – o financijskoj politici i poslovanju stranaka. To bi trebalo biti razrađeno najmanje ovako kako je predloženo, a bilo bi bolje da je još više. S tim u svezi zastupnik je ukazao na kanadsko (i slično austrijsko) iskustvo. Kandidat koji potroši na izborima više od predviđenoga – suspendira se. To je jedna od elementarnih zaštita demokracije, rekao je zastupnik.

Iz njegova izlaganja izdvajamo još sljedeće ocjene primjedbe i prijedloge: nije bitan prag – 100, 200 ili koliko JMBG-ova koji će potpisati pristup nekoj stranci nego – hoće li se stimulirati demokratski karakter stranaka i kreativan odnos među njima; preispitati zakon da ide u drugo čitanje i oslobodi se elemenata prenormiranja.

Hrvatski sabor nije prihvatio zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a. Za to da se ne prihvati glasovala su 74 zastupnika, 35 ih je bilo "protiv", a 9 "suzdržano".

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOBA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI; PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOBA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI (predlagateljica: zastupnica Đurđa Adlešić)

Popravljen Zakon o sprječavanju sukoba interesa

Ni godinu dana 'star' Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti doživio je prvi veći popravak. U nakani da se poprave sve 'rupe' uočene u primjeni Zakona – proširen je popis dužnosnika na koje se zakon odnosi, skresana je vrijednost darova koje smiju primati, dužnosnicima je dozvoljeno da se bave znanstvenim, nastavnim, kulturnim, športskim djelatnostima.

Dok Sabor ne utvrdi popis trgovačkih društava od posebnog državnog interesa, dužnosnici mogu biti članovi nadzornih odbora u društvima koja su u državnom ili pretežito državnom vlasništvu, ali bez prava na ikakvu naknadu, osim putnih troškova.

Unatoč ozbiljnim zamjerkama u Zakon je uveden imunitet za članove Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, pa se protiv njih ne može

pokrenuti kazneni postupak zbog izraženog mišljenja u obavljanju dužnosti u Povjerenstvu.

O zakonskim prijedlozima provedena je objedinjena rasprava. Zastupnica Adlešić svoj prijedlog povukla iz procedure, jer je njegov sadržaj amandmanom ugrađen u Konačni prijedlog zakona što ga je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Zakon je donesen, većinom zastupničkih glasova (74 "za", 24 "protiv", 21 "suzdržan").

Na popisu dužnosnika i predsjednik države

S obzirom na to da smo o Vladinu prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti već ranije opširno pisali navodimo samo razlike između prvog i drugog saborskog čitanja.

U tu svrhu, iskoristit ćemo izlaganje Vladina predstavnika, državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za upravu Antuna Palarića.

Predlaže se da se u krug dužnosnika uvrsti i predsjednik Republike, ali i župani i gradonačelnik Grada Zagreba te njihovi zamjenici.

U popis dužnosnika na koje se zakon odnosi uvrstio bi se predsjednik Republike, župani, gradonačelnik Grada Zagreba te njihovi zamjenici.

Vlada ispravlja grešku u tekstu zakona koji govori da su porezne kartice dužnosnika javne, namjera je da njihove imovinske kartice budu javne.

Pooštava odredbe o darovima, predlaže da dužnosnici smiju primati samo darove simbolične naravi - najviše do 500 kuna vrijednosti, a ne kao sada do iznosa prosječne plaće u Hrvatskoj.

Predlaže da se dužnosnicima dopusti i obavljanje znanstvene, nastavne, kulturne i sportske djelatnosti, te ako priroda te djelatnosti nije u suprotnosti s njihovom javnom dužnosti i obavljanje poljoprivredne ili samostalne profesionalne djelatnosti, obrta ili djelatnosti obiteljskog gospodarstva i sl.

Prihode koje ostvare po tom osnovi, dužnosnici moraju prijaviti Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa.

Vlada je uvažila argumente iz saborске rasprave da postoje mali dioničari koji sa svojim udjelima i malim brojem dionica ni na koji način ne mogu utjecati na poslovanje, niti bi tu imali interesa. Stoga u Konačnom prijedlogu dopušta da netko tko ima manje od 0,5 posto dionica to može zadržati i ne mora to povjeravati drugome na upravljanje.

Palarić je konstatirao da se u javnosti pokušava stvoriti slika da su sva Vladina imenovanja dužnosnika u nadzorne odbore i skupštine trgovačkih društava u većinskom vlasništvu države protuzakonita, da bi svi morali podnijeti ostavke, a Vladi se izreći kazne. Vlada, odgovorio je, ne tumači tako Zakon, ne može ignorirati činjenicu da je jedan od bitnih elemenata obavljanja vlasti i upravljanje državnom imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. Ne može prihvatiti tumačenje Zakona da bi u jednom trenutku sva trgovačka društva u vlasništvu države trebala ostati bez nadzornih odbora.

Da ne bi bilo nikakve dvojbe, Vlada traži da se propiše da, dok Sabor ne utvrdi popis trgovačkih društava od posebnog državnog interesa, dužnosnici mogu biti članovi nadzornih odbora u trgovačkim društvima u državnom vlasništvu ili u kojem država ima većinski udjel, ali bez prava na ikakvu naknadu, osim na naknadu putnih troškova.

Sabor bi bio nadležan utvrditi koja su to društva od posebnog interesa, Vlada mu je predložila njihov popis i vjeruje da će biti usvojen.

Dopušta se analogna mogućnost na lokalnoj razini, lokalni dužnosnici mogu biti članovi trgovačkih društava u kojima lokalna zajednica ima većinski udio.

Vlada ostaje pri prijedlogu da se povise kazne za dužnosnike koji zataje nešto od imovine ili na valjan način ne ispunje imovinsku karticu. Protiv rješenja o kazni dužnosnik se može žaliti Vrhovnom sudu. Državni dužnosnik koji nije predao imovinsku karticu, dužan je izvješćem o imovini to učiniti u roku do 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Vlada, ističe državni tajnik, ostaje kod mišljenja da je Povjerenstvo izuzetno važno tijelo i da mora postojati. Želeći ojačati njegov položaj predlaže da se članovima Povjerenstva koji nisu iz redova zastupnika (tri) osigura primanje naknade te uvede funkcionalni imunitet. Iako postoje ozbiljne kritike s ustavno-pravnog aspekta u pogledu imuniteta ostajemo kod ovog rješenja dok god Ustavni sud ne ocijeni drugačije, naveo je Palarić. Vladino je stajalište da će administrativne i tehničke poslove za Povjerenstvo moći obavljati Stručna služba Sabora.

Vlada smatra primjerenim odrediti naknadu za rad u Povjerenstvu (za tri člana) u visini od 3.326 kuna. Stoga bi u ovoj godini za isplatu tih naknada trebalo osigurati oko 200 tisuća kuna, te oko sto tisuća kuna za materijalne troškove Povjerenstva, ukupno dakle oko 300 tisuća kuna.

Svi podaci o imovini – javni

Dopune Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti predložila je i HSLS-ova zastupnica **Đurđa Adlešić**, koja navodi da su Zakonom decidirano navedeni svi podaci koje dužnosnici u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost moraju navesti u izvješću (o imovini, štednji, stalnim prihodima), ali nije preciziran i način na koji se ti podaci mogu koristiti, odnosno javno obznani. Jedino je propisano da su podaci iz porezne kartice javni. Takva nepreciznost dovela je do različitog tuma-

čenja prava javnosti na dostupnost dužnosničkih 'imovinskih kartica'. Kako bi se izbjeglo proizvoljno tumačenje, Adlešić predlaže da se Zakon dopuni odredbom koja jasno utvrđuje da su podaci o dužnosničkoj imovini, štednji, stalnim prihodima, te porezne kartice javni i mogu se objavljivati bez suglasnosti dužnosnika.

Darom se ne smatraju državna i međunarodna priznanja, odličja i nagrade.

Taj je prijedlog pretočila u amandman obrazlažući da nije dovoljno da su javnosti dostupne samo imovinske kartice javnih dužnosnika već da mora biti upoznata i s njihovim poreznim karticama.

RADNA TIJELA I STAJALIŠTA VLADE

Vlada i matični saborski odbor nisu podržali Prijedlog zastupnice Adlešić.

Predmetnim se Prijedlogom, navodi Vlada u svom mišljenju, predlaže dopuna na sličan način kako je to u Konačnom prijedlogu učinila Vlada. Držeći svoj prijedlog kvalitetnijim, Vlada je rekla 'ne' Prijedlogu zastupnice.

I Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav u raspravi je konstatirao da je Vlada na kvalitetniji način riješila predmetno pitanje, pa je jednoglasno predložio Saboru da ne prihvati Prijedlog zastupnice.

Zaštitu tražiti kod Upravnog suda

Vladin prijedlog dobio je potporu dvaju saborskih odbora.

Odbor za zakonodavstvo dao je primjedbe i prijedloge na pojedine odredbe Konačnog prijedloga kako bi Vlada svojim amandmanima otklonila manjkavosti. Predlaže da se doradi odredba da dužnosnik smije zadržati samo dar simbolične vrijednosti do 500 kuna tako da

bude razvidno odnosi li se dopuštenje na kalendarsku godinu, neko drugo razdoblje ili mandat.

Doradu sugerira i u dodanom stavku 7. članku 7. Konačnog prijedloga kako bi bilo razvidno da li se prava i obveze odnose na dužnosnike članove nadzornih odbora u onim trgovačkim društvima kojih su vlasnici jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave od kojih ni jedna nije većinski vlasnik odnosno udjelnik.

Matični Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav u raspravi je iznio primjedbe na Konačni prijedlog i na temelju njih utvrdio amandmane kojima

predlaže da se darom ne smatraju državna i međunarodna priznanja, odličja i nagrade (na članak 4.), da dužnosnici koji dužnost obnašaju profesionalno mogu primati samo plaću za dužnost koju obnašaju (na članak 5.).

Predlaže da za obnašanja javne dužnosti dužnosnik smije prihvatiti drugu javnu dužnost samo uz suglasnost tijela koje ga je imenovalo, osim dužnosti u političkoj stranci, zatim da se dužnosnicima dok obnašaju javne dužnosti omogući obavljanje i drugih poslova, ako to nije u suprotnosti s obnašanjem javne dužnosti, da za vrijeme javne dužnosti mogu stjecati prihode po osnovi autorskih, patentnih i sličnih prava intelektualnog i industrijskog vlasništva, s tim da su te prihode obvezni prijaviti Povjerenstvu (amandman na članak 6.)

Amandmanom na članak 7. Odbor pojašnjava da dužnosnici mogu biti članovi nadzornih odbora u trgovačkim društvima koja su u vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave ili u kojima te jedinice imaju udjele bez obzira da li je taj udio većinski ili ne.

Predlaže i da se protiv odluke Povjerenstva kojom mu se izriče sankcija dužnosnik, umjesto Vrhovnom sudu, za zaštitu Ustavom zajamčenih ljudskih prava i temeljnih sloboda obrati Upravnom sudu i da taj Sud o zahtjevu dužnosnika odluči žurno, odnosno u roku od tri mjeseca (na članak 12.).

AMANDMANI ZASTUPNIKA I KLUBA ZASTUPNIKA

Klub zastupnika HSS-a amandmanom traži da se, u odnosu na druge dužnosnike, zastupnicima uskrati mogućnost da budu članovi nadzornih odbora u tvrtkama koje su u državnom vlasništvu ili u kojima država ima većinski udjel.

Ivo Josipović (SDP) predlaže da se rektori i prorektori sveučilišta ne stavljaju u poziciju državnih dužnosnika. Naime, sveučilišta su autonomna, nisu tijela državne vlasti ni državne uprave, mogu biti javna i privatna.

Predlaže i formulaciju (članak 5.) da 'dužnosnici koji za obnašanja javne dužnosti primaju plaću za dužnost koju obnašaju ne mogu primati neku drugu naknadu – plaću i druga primanja – osim, kada obavljaju dopuštenu djelatnost prema ovom Zakonu'. Traži i intervenciju u članku 6. i propisivanje da dužnosnici mogu obavljati dopuštenu djelatnost iz Zakona na način i u vrijeme kada to ne šteti urednom obavljanju javne dužnosti, u pravilu izvan dužnosničkog radnog vremena.

Amandmanski upozorava da je formulacija stavka 2. članka 8. neprovediva, jer se tijekom godine, kad dužnosnik primi neku dozvoljenu naknadu, uopće ne podnosi porezna prijava, to se čini tek koncem godine. Zato predlaže promjenu koja vodi računa da osobe koje obavljaju dopuštenu samostalnu djelatnost ne mogu iz praktičnih razloga prijaviti svaki primitak.

Dva člana Povjerenstva iz oporbe

Najviše amandmana, čak 14, podnio je **Antun Kapraljević (HNS)**.

Predlaže brisanje dijela stavka 2. članka 2. Zakona, odnosno riječi "ako je to određeno aktom o izboru, potvrdi ili imenovanju", tumačeći da se ni u jednom takvom aktu ne navodi da izabrana, potvrđena ili imenovana osoba time postaje dužnosnik. Traži dopunu

popisa dužnosnika i članovima uprava, nadzornih odbora i skupština društava koje imenuju Vlada ili Sabor.

Predlaže istovjetno označavanje "imovinske kartice" i "izvješća o imovini", te da se pod primanjem dara podrazumijeva i ako netko drugi primi dar u ime dužnosnika.

Amandmanski traži izmjenu članka 7. i dodavanje novog stavka kojim se dužnosnici obvezuju prenijeti upravljačka prava nad dionicama ili udjelima koje bi mogli steći za obnašanja javne dužnosti. Predlaže brisanje odredbe o uspostavljanju trgovačkih društava od posebnog interesa za županiju, grad ili općinu, tumačeći da vodi negiranju samoga smisla Zakona da se dužnosnici bave javnom djelatnošću, a ne gospodarstvom kao članovi nadzornih odbora.

Predlaže da se Povjerenstvo odredi kao neovisno tijelo, da dva njegova člana moraju biti iz oporbe, a predsjednik ne smije biti član stranke koja obnaša vlast na državnoj razini. Amandmanski određuje status, prava i obveze članova Povjerenstva, davanje svečane prisege, početak i kraj njihova mandata, napominjući da je to već propisano Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i postupku Povjerenstva, no da treba propisati i zakonom kao propisnikom višeg ranga. Zakonom je, drži, potrebno propisati i način donošenja odluka u Povjerenstvu, kako je već učinjeno u Pravilniku.

Traži da Povjerenstvo samostalno raspoređuje sredstva utvrđena u državnom proračunu, a da financijsko poslovanje nadzire Državni ured za reviziju. Članovi Povjerenstva protiv su Vladine ideje da poslove za to tijelo obavlja Stručna služba Sabora i da ne treba poseban Ured Povjerenstva.

Predlaže da se predsjednik Republike, zbog svog ustavnog položaja, izuzme od sankcija davanja ostavke (prema Ustavu može je podnijeti predsjedniku Ustavnoga suda), ali se, radi jednakog tretmana svih dužnosnika ostavlja mogućnost da i predsjednik bude pod udarom drugih sankcija predviđenih ovim Zakonom. Traži da se zakonom isključi pravo žalbe protiv rješenja Povjerenstva, a da

dužnosnik protiv rješenja kojim mu se izriče sankcija obustave dijela neto mjesečne plaće može Upravnom sudu podnijeti zahtjev za zaštitu Ustavom zajamčenog prava i slobode čovjeka i građanina.

Kako bi se stvorile pravne i materijalno-tehničke pretpostavke za primjenu Zakona, primjena odredbi prema kojima dužnosnik ne može primiti plaću ako Povjerenstvu nije dostavio izvješće o imovini i prihodima sebe i članova uže obitelji, odredbi o postupanju s primljenim darovima, članstvu u trgovačkim društvima itd., koja je trebala započeti četiri mjeseca nakon stupanja na snagu Zakona to jest 25. veljače 2004., odgađa se na osam mjeseci, tj. tako da se Zakon u cijelosti počne primjenjivati od 25. lipnja 2004. (članak 12.)

Bio bi to i rok za donošenje uredbe o darovima za dužnosnike, dostavljanju popisa trgovačkih društava od posebnog državnog interesa i popisa osoba koje biraju, imenuju, potvrđuju Sabor, Vlada i predsjednik Republike.

Traži da 25. lipnja 2004. prestaje vrijediti članak 21. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, Pravilnik o načinu postupanja i pohrani izjava o imovini i Uredba o načinu postupanja i pohrane izjava o imovini dužnosnika koje imenuje Vlada, te da izjave o imovini dužnosnika koje se čuvaju u sefu predsjednika Sabora, pismohrani Sabora, Uredu predsjednika Republike i Tajništvu Vlade preuzme Povjerenstvo (članak 14.).

Predlaže i amandman po kojemu su dužnosnici koji Povjerenstvu nisu predali izvješće o imovini iz članka 7. Zakona, dužni to učiniti u roku 60 dana od dana objave obrasca 'izvješće o imovini' u Narodnim novinama.

RASPRAVA

Korupcija ne stanuje samo na Markovom trgu

Nakon izlaganja državnog tajnika **Antuna Palarića** (odjeljak o Prijedlogu zakona), za ispravak netočnog navoda

javio se zastupnik **Kapraljević (HNS)** kazavši da je Vlada povukla (iz Sabora) prijedlog popisa trgovačkih društava od posebnog državnog interesa. Ustvrdio je da nisu insinacije da je Vlada protuzakonito imenovala dužnosnike u nadzorne odbore trgovačkih društava u državnom vlasništvu, nego da su ti dužnosnici protuzakonito imenovani.

Zastupnica **Adlešić** pobliže je govorila o svom Prijedlogu, navodeći da mu je cilj bio obvezati dužnosnike na objavu imovinskih kartica.

Kartice je nužno objaviti, ali je bilo nužno i precizno odrediti njihov oblik, naglasila je zastupnica, podsjetivši da su, primjerice, neki u kartice upisivali samo osobni automobil, bez njegove marke, a neki i registarske pločice pa im je automobil kasnije bio i ukraden. Neki su upisivali veličinu garaža, ali su zaboravili upisati veličinu kuća i stanova. Upisivali su bicikle i čamce, vjerojatno s namjerom da se pomalo izrugaju tim karticama itd.

Stoga je, smatra, porezna kartica bolje rješenje od imovinske kartice, naročito neprecizne kakva je bila.

Podsjeća da se, kad se raspravljalo o zaradama dužnosnika i sukobu interesa, pažnja uglavnom fokusirala na gradonačelnike i načelnike te športaše, a prešućivalo se da je možda bilo i nekih drugih koji su našli bolji način zarade – možda su, dodaje, pisali kolumne.

Suglasna je da se pooštre kazne za dužnosnike koji naveđu netočnosti u karticama, još više za one koji lažno prikazuju imovinu, te dodaje da je u zemljama koje se duže bave tom problematikom vrlo jasno određeno kako se odgovara za takve nazovi propuste. U Sjedinjenim Državama predsjednik, kaže, može zatražiti ostavku dužnosnika, ne samo kad je uočen sukob interesa, već i kad postoji sumnja u takav sukob.

Mišljenja je da bi bilo dobro zatražiti i izvještavanje o primjeni zakona koji se, primjerice, odnose na vojne osobe, ovlaštene osobe u MUP-u, carini, poreznoj upravi, vidjeti kako žive načelnici za nabavu u državnoj upravi i lokalnoj samoupravi. Oni bi itekako mogli biti zanimljivi ili često zanimljiviji od zastu-

pnika i pojedinih ministara, upravo zato što je pažnja na njih slabije usmjerena. Mislim da ćemo svi priznati da korupcije ima, ali ćemo se složiti da ona ne stanuje samo na Markovom trgu, poručila je **Adlešić**.

Dražen Bošnjaković izvijestio je o amandmanima **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav**, a potom su riječ dobili predstavnici klubova.

Kost za besposlenu javnost

Kad je riječ o predmetnoj materiji, **Damir Kajin** (Klub zastupnika IDS-a) smatra da bi najpametnije bilo dosljedno prepisati nečiji zakon - njemački, talijanski, engleski, jer od naše originalnosti uvijek nastaje neki bučkuriš od kojega glava boli i zastupnike i javnost. Smatra i da bi predmetnu materiju trebalo regulirati jednom za svagda, a ne da svakih šest mjeseci dolazi u Sabor.

Ovaj je zakon neka kost kojom se glode besposlena javnost, misleći prije svega da mi zastupnici na nešto utječemo i to na kraju ispada kao onaj Severinin filmić i postaje razbibriga za dokone, izjavio je zastupnik, dodavši da je svaki pročelnik na lokalnoj razini u privilegiranijoj poziciji od zastupnika, a s druge strane oči javnosti su uprte u Sabornicu, ali svi znamo da se odluke isključivo donose na drugoj strani Markova trga.

Mišljenja je da sve što vrijedi za dužnosnike treba na neki način propisati da vrijedi i za ostale proračunske korisnike, bilo da se radi o službenicima, liječnicima, ministrima, predsjedniku države itd.

Pojavila se, podsjeća, priča o predsjedniku i Cartieru, jasno je da po zakonu on ima pravo na dar, ali ga nema pravo zadržati za sebe i uvjeren je da neće. Kad je o darovima riječ, IDS-ov zastupnik drži da se radi o skliskom terenu, jer, primjerice boca whiskyja ili kravata, već su na granici mita, a normalno je ponašanje kad, npr. neki medij pred izbore ustupi interwiev što može biti vrijednost od nekoliko stotina tisuća kuna, a korist od nekoliko milijuna kuna.

Drži da broj dužnosnika treba radikalno smanjiti, da na popisu ne mogu biti

pomoćnici ministara, razni tajnici, državni rizničar itd.

Zauzima se za redefiniciju pojma mita, te navodi da svi znaju da se mito ne daje zastupnicima, nego u nekim institucijama izvršne vlasti da se sredi neki posao, izdaju jamstva u upravi, da se izda neka građevinska dozvola itd.

Ja ne mislim da je mito kad se netko liječniku pokušava zahvaliti nekom sitnicom, s deset litara vina ili u Istri jednim pršutom, mito je kad vam netko ponudi novac da bi nešto za taj novac za njega i učinili, kaže Kajin.

Osvrnuo se i na ujedbu da li gradonačelnici i načelnici, koji su ujedno i zastupnici, imaju pravo na paušal za obnašanje te dužnosti, odnosno ima li pravo na naknadu netko tko je član nadzornog odbora, te podsjetio da su do sada prakticirana tri rješenja – do '98. kad je plaća zastupnika bila šest do sedam tisuća kuna svi su radi kompenzacije hrlili u nadzorne odbore, drugo je rješenje uveo premijer Zlatko Mateša kad je plaća zastupnika bila 16 tisuća kuna, ali nisu smjeli biti članovi nadzornih odbora, a treće rješenje, koje je i sada na snazi, izdato je 3. siječnja 2000. kad su plaće snižene za 30 posto, dozvoljeno je članstvo u nadzornim odborima, ali bez naknade.

Nije problem, kaže, ako Čehok, Kramarić ili Adlešić sada dobijaju 2.000 ili 2.500 kuna za funkciju gradonačelnika, čak bi i trebali, problem je ako netko nekom namjesti posao pa od toga preuzme sto, dvjesto ili više tisuća kuna.

Kajin poručuje da treba shvatiti da stvarnu moć u Hrvatskoj ima izvršna vlast, ne Sabor. Stvarna moć danas je u medijima, u kapitalu, sigurno ne u lokalnoj samoupravi ili saborskim zastupnicima. Moć nije čak ni u strankama, već u ili kod onih koji imaju novac i koji raspoložu ljudskim sudbinama.

Glede prijedloga da se članovima Povjerenstva dade imunitet, ističe da je imunitet ustavna kategorija, da ne može biti propisan nikome izvan kruga osoba koje Ustav poznaje i da se ne može činiti nikakav izuzetak. Poručuje i da Povjerenstvo ne može biti sud, inkvizicija na koju se nitko neće moći žaliti.

Pogledati iskustva drugih

Ni Klub zastupnika HDZ-a, kaže **Dražen Bošnjaković**, nije zadovoljan postojećim rješenjima iz Zakona i drži da predložene izmjene poboljšavaju njegov tekst.

Uvjeren je da će budućnost donijeti potrebu za izmjenama, pa smatra da bi trebalo pogledati iskustva u razvijenim demokracijama i uzeti njihova rješenja da sami ne izmišljamo neka naša koja na koncu uvijek postanu polu-rješenja.

Klub je stajališta da predložene izmjene treba podržati, jer donose određena poboljšanja, a jedno od bitnijih je da se dužnosnicima dopušta obnašanje i nekih drugih djelatnosti za koje su stručni, naravno pod uvjetom da to nije u sukobu s dužnosti koju obnašaju.

Zakon predlaže veći stupanj imuniteta za članove Povjerenstva od onog kojeg imaju saborski zastupnici.

Popravljenе su odredbe o darovima, strože su, ali time su i pravednije.

Jednom od stvari koju će u budućnosti prvu trebati zahvatiti neakvim izmjenama, zastupnik označava odredbu o dionicama, odnosno udjelima u trgovačkim društvima, tumačeći da sam prijenos dionica na odvjetničku kancelariju ili nekog drugog nije bitno značajna mjera.

Drži da je u svakom slučaju, uz sam zakon, bitno da sve institucije društva funkcioniraju temeljem profesionalnosti, stručnosti, neovisno o politici, moći, utjecaju. Kad imamo neki natječaj, vrlo je bitno da su ljudi koji na tome rade slobodni i neovisni, naglašava Bošnjaković.

Klub zastupnika HDZ-a podržat će Konačni prijedlog, jer je, u svakom slučaju, mali korak naprijed i popravlja postojeći tekst, najavio je zastupnik, izražavajući zadovoljstvo što je Vlada kao dobro rješenje prepoznala Prijedlog zastupnice Adlešić i ugradila ga u zakonski tekst.

Josipu Lekiću (Klub zastupnika SDP-a) čini se da zakon više skriva sukob interesa, nego što ga sprječava. Zakon se, kaže, više bavi malim stvarima, dok velike ne regulira, ili još važnije, zakon ex lege, dakle po zakonu utvrđuje što je sukob interesa, a to je najlakše utvrditi i to nije sporno, no to građane ne zanima. Građane zanima in concreto, dakle što se događa kad zastupnik ili dužnosnik iskoristi utjecaj da bi pojedincu priskrbio dobit ili ga doveo u povoljniji položaj na tržištu ili općenito na štetu općeg ili zajedničkog interesa.

To je zadatak suzbijanja sukoba interesa, ne ex lege, nego in concreto, a mi se time ne bavimo, upozorio je zastupnik.

Mišljenja je da je vrlo važno da se tijelo za ocjenu sukoba interesa osnuje tako da bude nezavisno i od politike i financijski, da ima nezavisnu službu koja će profesionalno raditi i biti ovlašten predlagatelj za ocjenu sukoba interesa pred nezavisnim tijelom, pred povjerenstvom.

Kad je o Povjerenstvu riječ, ustvrdio je da zakon predlaže veći stupanj imuniteta za njegove članove, od onog koje imaju zastupnici.

Podsjetio je da prema članku 75. Ustava, zastupnici imaju samo procesni (imunitet za neka kaznena djela dok traje mandat), ne i materijalni imunitet, a da Konačni prijedlog govori da članovi Povjerenstva imaju imunitet za obavljanje dužnosti, bez obzira gdje. To je daleko širi imunitet, doduše procesni za izraženo mišljenje, ali bez obzira je li to u Saboru ili nije, zaista je mogućnost zlorabe takvog imuniteta prevelika, upozorio je zastupnik.

Pitajući se što bi trebalo učiniti da se u sustavu suzbije sukob interesa, drži da bi se moralo graditi sustavno. U prilog tome navodi da je najlakši primjer zlorabe položaja dužnosnika u prostoru, čak više nego u poslu, a da Hrvatska još nema niti prostorne, niti urbanističke planove. Mišljenja je da ih pod hitno treba donijeti, srediti zemljišne knjige, jer će to, kaže, više utjecati na smanjenje korupcije i sukoba interesa, nego ovako sročeni zakon.

Klub zastupnika SDP-a nije protiv zakona, on je za zakon, (jer) barem otvara mogućnost da se u Saboru raspravlja o procesima u društvu vezano za ovu temu, a to je sukob interesa i korupcija. Međutim, Klub smatra da ovaj zakon neće zaista riješiti gorući problem u hrvatskom društvu, (problem) pravne države i sukoba interesa ili korupcije, zaključio je zastupnik Leko.

Predsjednikova kći i njezin mentor

Predloženom zakonu nedostaje dobra teorija, nedostaje mu bilo kakva teorija, to je antiteorijski, antiintelektualistički zakon, ocijenio je **Slaven Letica** (Klub zastupnika HSP-a).

Naveo je da susjedna BiH ima briljantno napravljen zakon o sprječavanju sukoba interesa, da vrlo pragmatično i nedvosmisleno rješava aktualno pitanje o članstvu dužnosnika u nadzornim odborima. Citirao je taj zakon po kojemu je 'članstvo u poslovnom odboru, upravnom, izvršnom, nadzornom odboru ili svojstvu ovlaštene osobe u javnom poduzeću nespojivo sa javnom funkcijom izabranog zvaničnika, nosioca izvršne funkcije ili savjetnika.

Radi se, kaže, o tome da treba imati političku volju hoćemo li se ozbiljno uhvatiti u koštac s problemom sprječavanja sukoba interesa ili nećemo.

Mišljenja je da predloženi zakon prati neka vrsta loše karme ili zle kobi.

Zakon bi, navodi, trebao počivati na uzajamnom povjerenju, makar među zastupnicima, a počeo je sa velikim, skandaloznim nepovjerenjem u dr. Tončija Tadića i Klub zastupnika HSP-a koji su bili inicijatori zakona.

Povjerenstvo koje nema povjerenja u autora i nositelja zakona osuđeno je na sudbinu mrtvorodenčeta, ocijenio je zastupnik.

Kad je u pitanju predodžba javnosti o predmetnom zakonu, kaže da velik dio javnosti misli da je to neka vrsta USKO-KA za političare, a drugi, bizarniji smatra da je to neka vrsta igrokaza s imovinskim karticama. Tako je to, dodaje, bilo upriličeno u Saboru, u košarama se

prenosilo iz sefa predsjednika Sabora u nekakav kantonal, ili šta već, gospodina Kapraljevića.

Ocijenivši da je Zakon o zaštiti osobnih podataka napravljen briljantno, za razliku od katastrofalno napravljenog predmetnog zakona, oživio je ideju stranačkog kolege Pere Kovačevića da bi, zbog nomotehničke kvalitete predlagatelja zakona, trebalo napraviti centar pravne izvrsnosti kao nekakav zavod ili agenciju Vlade koja (zastupnike) ne bi iz sjednice u sjednicu vrijeđala lošim zakonskim prijedlozima.

Htio bi, kaže, da (zastupnici) u predmetnom zakonu vide neku vrstu instruktivne pomoći državnim dužnosnicima, koji se objektivno nalaze u sukobima interesa, da naprave sve što je moguće da izbjegnu te sukobe.

Kao nedopustivi sukob interesa naveo je informaciju da je kćer predsjednika države, Saša Mesić, doktorirala na Naftno-geološkom fakultetu, a da joj je mentor bio Esad Prohić, savjetnik predsjednika države.

Istaknuo je da se takve situacije moraju izbjegavati, a da bi se državni činovnici trebali pridržavati sedam načela profesionalne i političke izvrsnosti.

To su nesebičnost, integritet, objektivnost, odgovornost, otvorenost prema javnosti, iskrenost, odnosno poštenje, te načelo kompetencije.

Nabrojao je i tipove sukoba interesa od kojih većina nije regulirana predmetnim zakonom.

Prvi je, kaže, samoposlovanje, da državni dužnosnik, npr. Goranko Fižulić dođe na čelo Nadzornog odbora INE i u četiri godine promet njegovih privatnih tvrtki na crpkama INE poraste sa šest na 66 milijuna kuna, da državni dužnosnik pokrene dva državna projekta, npr. izgradnju autoputa, i da njegove privatne tvrtke dobivaju natječaje.

Drugi je tip sukoba interesa korištenje beneficija i privilegija, treći prodaja utjecaja, četvrti korištenje državne imovine, od bizarnih oblika – telefona, mobitela do povjerljivih informacija, peti tip sukoba je dodatno zapošljavanje ili fuš, naknadno zapošljavanje ili poslovanje. Ima, kaže, mnoštvo slučajeva

recimo, da ljudi rade u Saboru, donose zakone, nakon toga se zaposle u privatnoj tvrtki, dobiju menadžerske ugovore na 200 tisuća dolara.

Imate čak i slučajeve da se pregovarači o privatizaciji velikih tvrtki poslije toga udaju, i imate osobna ponašanja, naveo je, uz ostalo, zastupnik Letica.

Povjerenstvo može zamrznuti rad do Božića

Raspravljamo o Zakonu koji u 6 ili 4 mjeseca primjene praktički nije proizveo nikakav koristan pravni učinak, a s obzirom na predloženo ni do kraja 2004. neće biti nikakve pravne koristi, istaknuo je **Dragutin Lesar** (Klub zastupnika HNS/PGS-a). Izrazio je zadovoljstvo što je predlagatelj za drugo čitanje preuzeo gotovo sve prijedloge Kluba zastupnika HNS-a. Pozdravio je uvrštenje u popis dužnosnika i župana, gradonačelnika Zagreba i njihovih zamjenika, općinskih načelnika, predsjednika općinskih vijeća tamo gdje se načelnici ne biraju, te upitao ne bi li trebalo uvrstiti i članove uprava, nadzornih odbora i skupština dioničkih društava koje imenuju ili delegiraju Vlada, odnosno Sabor. Podržao je smanjenje vrijednosti darova na 500 kuna, ali izrazio i zabrinutost što se izostavlja da se to podrazumijeva i kada neka druga osoba u ime dužnosnika primi dar. Ispalo bi da dužnosnik ne smije primiti dar, ali njegova supruga ili dijete da, kazao je i predložio zadržavanje zadnjeg stavka članka 8.

Ovaj zakon naprosto prati neka vrsta loše karme ili zle kobi.

Prihvatio je i prijedlog o smanjenju dioničkih udjela na 0,5 posto, Podsjećajući da su iz Kluba početkom godine predlagali 0 posto. Podsjetivši da se govorilo da je 25 posto dioničkog uloga unijeto u Zakon temeljem zahtjeva i pritiska HNS-a, istaknuo je da je to cijelo vrijeme bila potpuna laž, da takvog stava HNS-a nikad nije bilo.

Ukazao je i na dva osnovna problema kod članaka 14. i 15. Predlažući produženje roka u kojem Sabor mora donijeti listu tvrtki u kojima dužnosnici mogu biti članovi nadzornih odbora, Vlada, kazao je, zapravo želi legalizirati sva do sada izvršena imenovanja. Istaknuo je i da je produženje roka za donošenje provedbenih propisa zapravo dokaz da je sve što se radilo poslije 24. veljače ove godine protuzakonito. Činjenica da Vlada predlaže prolongiranje toga roka je dokaz da su svjesni da su zakasnili s provedbenim propisima i ako se prihvate rokovi od 6 mjeseci, to znači Božić ove godine, i to znači da se odredbe članaka 20, pa 7, 8. neće u praksi moći provoditi, kazao je. Sugerirao je onda Povjerenstvu da svoj rad zamrzne do Božića, jer neće imati što raditi.

Osvrnuo se i na obrazloženje državnog tajnika "kako Vlada tumači Zakon", te istaknuo da jedino Sabor može davati autentično tumačenje. Naglasio je i da uvjeti za rad Povjerenstva, sredstva, rokovi, provedbeni propisi, kod njega izazivaju bojazan da je i izmjenama Zakona jedini cilj da ga se ne provodi. Vladi je preporučio da pomno razmotri amandmane, a ovisno od njenog očitovanja Klub će odlučiti hoće li promjene podržati, ili ne. Ako ostane kod ovakvog teksta Klub neće moći podržati izmjene, kazao je. Ponovio je da je koncept odugovlačenje primjene Zakona do kraja 2004, a tada će se, vjerojatno poslije Nove godine, dobiti ponovo sasvim novi zakon koji će cijelu materiju regulirati na novi način. Šteta što smo na početku mandata propustili šansu da svi zajedno građanima dokažemo da smo dovoljno jaki, svjesni činjenice da sami sebi možemo propisati pravila, ograničenja kojih ćemo se držati bez potrebe žandara da nas prati i nadzire, zaključio je zastupnik Lesar.

Ispravljajući navod da Vlada dopunama želi legalizirati sva obavljena imenovanja u nadzorne odbore, **Jure Bitunjac (HDZ)** je kazao da Vlada radi po postojećem Zakonu. Zastupnici Lesar i Leko, dodao je, kritiziraju zakon koji je donijela Vlada kada su oni činili koalicijsku vlast.

Ispravkom je reagirao i **Pero Kovačević (HSP)** i to na navod da je šteta što je sadašnji saziv Sabora propustio reagirati na Zakon. Baš je HNS dopustio da se imenuje ovakvo Povjerenstvo i da se zakon ne donese na pravi način, da, recimo, Tonči Tadić ne bude predsjednik. To je kriv HNS, kazao je.

Zbog krivog citiranja, zastupnik **Lesar** je u povredi Poslovnika, članka 209, ponovio da je rekao "šteta što smo na početku mandata svi zajedno propustili da to područje reguliramo", da nije govorio o nepoštivanju, nego o poštivanju Zakona.

U ime predlagatelja, zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za upravu **Edmond Miletić** je kazao kako pretpostavlja da državni tajnik niko nije mislio da Vlada tumači zakon u smislu davanja autentičnih tumačenja, nego da se radi o mišljenju Vlade da iz norme proizlazi nešto u određenom smjeru. Navodeći da na temelju sadašnjeg Zakona nisu doneseni provedbeni propisi, da razloge ne zna, kazao je da izvršnoj vlasti treba dati mogućnost da u određenom roku, Vlada procjenjuje da je dovoljno 6 mjeseci, donese provedbene propise. Taj rok, dodao je, može biti i kraći.

Potrošen Zakon

I kod ovog Zakona događa se da od njega očekujemo ono što on očigledno ne namjerava dati, pa čak neki tumače i ono što nije napisano u njemu, a pritom očigledno svatko želi izvući ono što njemu odgovara. On je gotovo i kroz ovu raspravu potrošen tako da je od njega vrlo malo ostalo, a i ono malo što je ostalo nije se konzumiralo, istaknuo je **Ante Markov** (Klub zastupnika HSS-a).

Predloženi zakon ima svoj javni, moralni, osobni karakter, što je vrlo teško normirati, upozorio je, upitavši kako bi npr. bilo pokušati donijeti zakon o ljubavi.

Ocijenio je kako je ova tema prije svega opterećena ukupnim načinom funkcioniranja društva, naslonjena na novo taloženje negativnosti koje sabor-

ski zastupnici vuku kroz ovakve i slične rasprave. Naglasio je i kako su dužnosnici u brojčanom smislu izgubili prevagu, ali očigledno u moralnom, javnom smislu nose sav teret onoga što u društvu ne valja. Osobno i kao saborski zastupnik nije stekao dojam da može presudno, bitno utjecati na određene pojave, poput javnih natječaja, dobivanja poslova. Čini mu se da u izvršnoj vlasti postoje daleko niže razine koje daleko kvalitetnije, operativnije i konkretnije mogu biti podložne takvom izazovu.

Bitnim je označio odgovor na činjenicu da sve što saborski zastupnici mogu raditi u okviru svog mandata jest lobiranje, pokušaj da za nekog navijaju. U nekim zemljama to je riješeno zakonom i zna se točno postupanje. Da li nešto u ovoj zemlji znači ukoliko mene ili moju stranku, ili nekog drugog financira duhanski lobi, cestogradni, turistički, odvjetnički lobi. Da li ti ljudi, te stranke stoga imaju određenu drugu odgovornost, mogućnost da budu javno objektivni, moralni, da li u parlamentu mogu ispravno postupiti i da li je ta ispravnost također jedna od tema Zakona o sprečavanju sukoba interesa, upitao je. Naravno da je, odgovorio je, dodajući da ukoliko njega financira određena gospodarska institucija i na tim krilima dođe u hrvatski Parlament, valjda se smatra moralnošću i da svoju poziciju iskoristi da se revanšira.

Mišljenja je da predloženi materijal ima dobru namjeru, pozitivan karakter, pokušava riješiti margine. Pri tome, dodao je, baca sav teret na saborske zastupnike da oni i dalje predstavljaju sinonim svega onoga što ne valja u društvu, dok će oni koji uistinu obavljaju određene poslove koji nisu u skladu sa zakonom, ni s karakterom javnosti, ostati i dalje tamo gdje jesu i raditi kako rade.

Podsjetio je i na prijedloge Kluba iz prvog čitanja. Osvrnuo se na pitanje povjerenika u trgovačkim društvima, ističući da time nije riješena suština, da se to ne može normativno riješiti. Ako je netko vlasnik određene firme, a sjedi u ovom parlamentu, on to treba vrlo jasno reći, to je pravno utemeljena

činjenica, ne mora biti nemoralna, ali mora biti poznata, kazao je. Dodao je da se nije ništa učinilo nego napisalo da će Ante umjesto sebe imati povjerenika koji se zove Jure, a koji je kod Ante na plaći. Intervencije u članku 11. stavku 1. naprosto nisu potrebne, jer neće ništa riješiti, kazao je.

Saborski zastupnici i dalje predstavljaju sinonim svega onoga što ne valja u društvu, dok će oni koji uistinu obavljaju određene poslove koji nisu u skladu sa zakonom, ni s karakterom javnosti, ostati i dalje tamo gdje jesu i raditi kako rade.

Založio se i za brisanje članka 11. stavka 6, upitavši zašto da zastupnici uopće budu u nadzornim odborima. Saborski zastupnici time bi izbjegli ogromnu zamku, poruka da neće biti ni u jednom nadzornom odboru bio bi njihov doprinos rješavanju i novom moralu u društvu, doprinos javnosti. To bi bio dobar dokaz da mi želimo dobro ovom Zakonu, istaknuo je na kraju zastupnik Markov.

Zakon koji nema zube

Prijedlog zakona u drugom čitanju nastavak je loše prakse bavljenja samim sobom i na to loš način, bez stvarnih pomaka, kazao je **Jozo Radoš** (Klub zastupnika LIBRE). Zakon se u dosadašnjoj praksi pokazao kao čista farsa, nije donio ništa dobrog, osim velike javne pomutnje, stvaranja nereda, krivih dojmova, otvaranja krivih dilema. Ako je u njemu nešto pozitivno, onda je to jedino loše iskustvo na kojem se može i treba nešto učiniti, ali opet ne na ovakav način, rekao je.

Vladin je prijedlog nazvao nastavkom plivanja na stvorenim krivim dilemama. Naveo je da je temeljni razlog donošenja Zakona tih 25 posto koji su besmisleno promijenjeni i smanjeni na 0,5

postu. Objasnio je da netko može imati 0,5 posto u velikom državnom poduzeću, pa je u snažnom sukobu interesa, a netko 20 posto u nekakvom malom poduzeću, pa gotovo ne može doći u sukob interesa.

Naglasio je kako se obvezom prenošenja upravljačkih prava ne postiže ništa. Onaj tko je to prenio može i dalje vrlo mirno, bez ikakve mogućnosti nadzora i dalje upravljati svojim firmama i tako kršiti članak da ne smije koristiti povlaštene informacije. Tko to može nadzirati, upitao je. Odbijajući tu primjedbu Kluba zastupnika LIBRE Vlada odgovara da se to može ipak pratiti kroz prijave građana, ili na neki drugi način, kazao je upitavši koji je to drugi način. To je samo nastavak jedne farse, bila je stvorena klima da je to ključno pitanje zbog dvojice, trojice ljudi. Međutim, i s predloženim Zakon postaje apsolutno zakon koji nema zube, koji se u mnogim aspektima neće moći primjenjivati, istaknuo je.

I s predloženim Zakon postaje apsolutno zakon koji nema zube, koji se u mnogim aspektima neće moći primjenjivati.

Farsičnost je pokazao i na primjeru objave imovinskih kartica. Farsa u kojoj se javnost zabavljala 10, 20 dana je kontraproduktivna i štetna za temeljnu namjeru da se vidi da li su dužnosnici pošteno obnašali svoj posao i da li su se za vrijeme obnašanja dužnosti obogatili protivno zakonu, naglasio je.

Farsičnost je pokazao i na dva testa koja je napravio Klub zastupnika LIBRE. Prvi je dopis obnašatelju dužnosti predsjednika Povjerenstva Antunu Kapraljeviću da se zastupnicima LIBRE dostave njihove kartice kako bi ih svojom voljom objavili, ali na to nisu dobili nikakav odgovor, a ni kartice. Dopisom su se obratili i ministru financija i zatražili da im se dostave porezne kartice nekoliko najviših saborskih dužnosnika i svih članova Vlade. No, mini-

star je odgovorio da su, prema članku 8. Općeg poreznog zakona one porezne tajne. Prema tome, ministar uopće ne poštuje činjenicu da postoji novi zakon koji izričito kaže da su porezne kartice javna stvar, kazao je. Vladin prijedlog da porezne kartice ne budu više javna stvar, ocijenio je korakom unazad, te u ime Kluba podržao prijedlog zastupnice Adlešić da i porezne i imovinske kartice budu javne.

Upozorio je i da je Povjerenstvo od konstituiranja problematično, da su članovi stranačke osobe i tako u sukobu interesa u pogledu odnosa s predstavnicima svoga, odnosno nekih drugih klubova. Istaknuo je da Povjerenstvo ne bi smjelo raditi veliku političku misu i predstavu, te naveo primjer britanskog parlamenta gdje taj posao obnaša osoba od općeg povjerenja, parlamentarni povjerenik koji nastoji raditi diskretno, a prijašnja je povjerenica napustila posao upravo zbog snažnog koketiranja s javnosti. Javnost to treba znati, ali treba u tome imati pravila i mjeru, poručio je.

Ponovio je da će Klub zastupnika LIBRE podržati drugi prijedlog Zakona da i porezne i imovinske kartice budu javne, te da ne može podržati ovaj zakonski tekst, jer je on u jednom dijelu neostvariv, a u drugom restriktivan i ide ispod razine postojećeg Zakona. Posebno lošim ocijenio je što Vlada nije prihvatila većinu primjedbi klubova, ni zastupnika i to na ignorantski način. Prijedlog zakona nije pomak naprijed nego je samo nastavak neodgovornog odnosa, nije, nažalost, stvaranje nikakvih pozitivnih nego negativnih iskustava, kazao je. Izrazio je na kraju nadu da će i ta negativna iskustva ipak biti predložak da se jedan put donese kvalitetan zakon.

Ispravljajući navod da Zakon nije donio ništa dobrog, **Antun Kapraljević (HNS)** je kazao da je oko 200 građana zvalo Povjerenstvo zainteresirani kako da ne uđu u sukob interesa. Naveo je pritom kako je jedan saborski zastupnik to riješio odlaskom iz Sabora, a jedan gradonačelnik podnošenjem ostavke na mjesto direktora određene tvrtke. Veza no uz dopis Povjerenstvu, objasnio je da

imovinske kartice nisu ni bile vlasništvo Povjerenstva, da ih je ono preuzelo od predsjednika Sabora.

Reagirat će se kad već bukne afera

Pojedinačnu raspravu započela je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** koja je na početku istaknula kako bi u ovom trenutku bila veća korist da je Vlada učinila što joj je dužnost, dakle donijela podzakonske akte kako bi Povjerenstvo zaista otpočelo s radom u punini svog djelovanja i ovlaštenja. Naglasila je i da Povjerenstvo djeluje u krnjem sastavu sa šest članova, do danas nema sedmog člana. Istaknula je i kako misli da Zakon, pa i predložene izmjene trebaju biti u cilju preventivnog djelovanja. Podržala je sve koji su istaknuli da je ovo bila idealna prigoda da se napravi korak naprijed, da zaista članstvo u nadzornim odborima bude inkompatibilno s državnim dužnostima. Međutim, ovdje imamo i korak natrag, izrijeckom se govori da za vrijeme obnašanja javne dužnosti u nadzornim odborima mogu biti državni dužnosnici, a Vlada još nije izišla s popisom trgovačkih društava u kojima ima pretežno vlasništvo i gdje je posebno zainteresirana. Uopće nije bitno da za takvo članstvo državni dužnosnik ne prima naknadu. Bitno je da se on tu nalazi, da to stvara sumnju, pozorenje u javnosti da ipak ima nekakav utjecaj, kazala je.

Kao osnovnu manu postojećeg zakona, koju Vlada još proširuje, a trebalo je ići upravo obrnutim smislom tako da onaj koji se odlučio za bavljenje javnim poslom ne može u isto vrijeme obavljati nikakvu drugu djelatnost, osim znanstvene, nastavničke što se priznaje svugdje u svijetu. Sva ostala druga profesionalna djelatnost, obrt, obiteljsko gospodarstvo nigdje nije moguće osim kod nas, kazala je, ističući da se kod nas od izuzetka napravilo pravilo.

Vežano uz prijenos upravljačkih prava, složila se s prigovorom zastupnika Radoša, da negdje tih 0,5 posto može značiti puno, a negdje ni 20 posto ne znači ništa.

Osvrćući se na prijedlog da Povjerenstvo od slučaja do slučaja ocjenjuje da priroda djelatnosti nije u suprotnosti s obavljanjem javne dužnosti, rekla je kako bi to i Povjerenstvo dovelo do čudne situacije kada to dozvoliti, a kada ne, ponovno vodilo arbitriranju. U svakom slučaju Povjerenstvo će reagirati kad već bukne nekakva afera, bruka, ili neko prigovaranje u javnosti, a to nije dobro, jer osnovni smisao Zakona je bio da se preveniraju takve situacije, zaključila je.

U ispravku netočnog navoda **Ivan Jarnjak (HDZ)** je kazao da sedmi član Povjerenstva nije imenovan samo zato što oporba nema kandidate i ne može se dogovoriti. Uslijedila je razmjena povreda Poslovnika, u kojoj je zastupnica **Antičević-Marinović** kazala da je oporba dala svoje prijedloge, ali time očito vladajući nisu bili zadovoljni, a zastupnik Jarnjak istaknuo da je oporba dala prijedloge i povukla svoje kandidate na sjednici Odbora i nije dala druge prijedloge.

Svoju raspravu **Zvonimir Mršić (SDP)** počeo je prijedlogom da se za sedmog člana imenuje zastupnik Tadić, još tijekom dana obavi glasovanje i riješi ta situacija.

Podsjetio je na svoju raspravu iz prvog čitanja da je Zakon nekonzistentan, jer je pisan za državne dužnosnike, a onda su amandmansi ubačeni čelnici jedinica lokalne samouprave. Napomenuo je pritom da su neke njegove primjedbe ugrađene kako bi Zakon ipak bio unekoliko primjenjiv, ali i istaknuo da predloženo rješenje niti sada nije u potpunosti primjenjivo. Misli da je to prvi zakon koji na isti način tretira i državu i lokalnu samoupravu. Izjasnio se za vrlo strogo definiranje sprečavanja sukoba interesa i na državnom i na lokalnom nivou, ali misli da bi za čelnike jedinica lokalne samouprave to trebalo učiniti posebnim zakonom.

Istaknuo je da će Zakon biti onoliko djelotvoran koliko je snažna javnost u Hrvatskoj.

Što će biti snažnija javnost, što će imati veći utjecaj na politički život, to će i Zakon, ali i ponašanje političara, odgo-

vornih ljudi, državnih dužnosnika biti odgovornije. Jer u trenutku kada javnost ukaže na sukob interesa i to rezultira smjenom, ili time da ta osoba bude eliminirana iz političkog života onda nam niti jedan zakon neće biti potreban, bit će to odgovorno ponašanje i tada ćemo imati jasna pravila definirana u javnosti tko može i na koji način moralno i časno obnašati javne dužnosti u Hrvatskoj, kazao je.

Ukazujući što bi trebalo popraviti, rekao je da je nelogično da su u Zakonu župani i gradonačelnik Zagreba, njihovi zamjenici, a nema predsjednika Skupštine Zagreba i njegovih zamjenika. Ponovio je da se zalaže da se čelnici lokalne samouprave izbace iz Zakona, jer misli da je to grubo uplitanje i kršenje autonomije lokalne samouprave. Smatra i da je definiranje rektora i prorektora sveučilišta, uplitanje u autonomiju sveučilišta, a ne vidi razliku između prorektora i dekana kada se govori o mogućnosti sukoba interesa. Predložio je i da se alineja o zapovjednicima korpusa Oružanih snaga, s obzirom na reformu i preustroj, definira na neki opći način. Ne vidi razloga da se u Zakon ne ugrade članovi uprava poduzeća u većinskom vlasništvu države.

Što će biti snažnija javnost, što će imati veći utjecaj na politički život, to će i Zakon, ali i ponašanje dužnosnika biti odgovornije.

Osvrćući se na članak 6. po kojem se može imati obrt, ali ne udio u trgovačkom društvu, rekao je kako misli da tu dolazi do diskriminacije po pitanju poduzetništva. Treba definirati ili da se možete baviti poduzetništvom, ili se ne možete baviti. Nema nikakve razlike između obrta koji vrijedi milijune eura, i poduzeća koje ima temeljni kapital 20 tisuća i imate udjel od 0,5 posto, odnosno razlika je velika – po ovom Zakonu možete biti vlasnik takvog obrta, ali ne možete imati 25 posto, nego 0,5 posto u poduzeću koje ima temeljni kapital 20

tisuća kuna. Također je upozorio da će državni dužnosnici 6 mjeseci moći biti u nadzornim odborima, dok Vlada ne donese taj popis, ali se taj rok ne daje predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave u kojima se u roku 8 dana mora izići iz nadzornih odbora.

Jure Bitunjac (HDZ) u replici je zamijetio da se ne može vući znak jednakosti između izvršne vlasti na lokalnoj razini i zakonodavne kada je riječ o gradskim vijećima, županijskim skupštinama. Odgovarajući, zastupnik Mršić je objasnio da je govorio o gradu Zagrebu koji ima poseban status.

Kome se sve prilagođava Zakon?

Kako je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** odustala od rasprave, ona je nastavljena istupom **Ljubice Lalić (HSS)**. I ona je podsjetila na imenovanje članova Povjerenstva, ističući da saborska većina ne želi prihvatiti kandidata jedne oporbene stranke, da čak sama želi vršiti odabir između oporbenih zastupnika što jasno pokazuje da ne želi nepristrano i nezavisno Povjerenstvo. Dužnosnici koji mogu doći u sukob interesa su iz redova vladajuće stranke i to je bio razlog da se zakonom uredi da se predsjednik Povjerenstva imenuje iz redova oporbe, kazala je i naglasila da ni tu nije ispoštovana volja oporbe i da je imenovanjem predsjednika bez glasa oporbe u sumnju dovedena uloga Povjerenstva. Ne treba mudrosti da bi se shvatilo zašto vladajuća većina želi imati nadzor nad Povjerenstvom – osim saborskih zastupnika više nema državnih dužnosnika iz oporbenih redova, jer su svi počišćeni, kazala je.

Osim saborskih zastupnika više nema državnih dužnosnika iz oporbenih redova, jer su svi počišćeni.

Osvrćući se na prijedlog da dužnosnik može zadržati dar simbolične vri-

jednosti, do 500 kuna, upitala je da li to podrazumijeva da će dužnosnik uz dar zahtijevati prilaganje računa kako bi se mogla nedvojbeno utvrditi vrijednost. To je nedopustivo i jednostavnije je propisati da dužnosnik ne smije zadržati nikakav dar, kazala je.

Osvrnula se i na proširenje djelatnosti koje dužnosnik može obavljati, poslove u obrazovanju, bavljenje športskom djelatnošću. Hoće li, uz dužnosničku plaću, za te poslove primati i dodatnu plaću ili naknadu, dodatnih 100, 200 tisuća ili nekoliko milijuna kuna, upitala je, citirajući odredbu važećeg zakona prema kojoj to nije moguće. Neka se gospođa odluče što će raditi, jer za isto vrijeme ne mogu primati dvostruke plaće ili naknade, poručila je.

Vezano uz odredbu o prijenosu upravljačkih prava, rekla je da se prijenosom upravljačkih prava dužnosnik odriče upravljanja, ali ostaje temeljni interes – ostvariti što veću dobit njegova društva. Zar se može i teoretski isključiti mogućnost da dužnosnik, ako je nečastan i nepošten neće pogodovati svojem društvu samo zbog toga što je svoja upravljačka prava prenio na nekog drugog, upitala je. Ne može, odgovorila je i poručila da je zbog toga nebitno da li i koliko dionica ili udjela ima, bitno je da ne može pogodovati sebi ili svom društvu kapitala zato što je dužnosnik.

Po izmjenama i novi će dužnosnici moći biti članovi nadzornih odbora u trgovačkim društvima od posebnog državnog interesa, još se uvijek ne zna kojih, jer je Vlada prijedlog povukla iz procedure. Ako je vjerovati novinarima, neki šogori, zetovi, kumovi i prijatelji, te ostali rođaci ministara našli su svoje mjesto u odborima, dakako uz naknadu. Ako će i ubuduće uloga članova biti da prate društvo do njegova odlaska u stečaj onda vam mi iz Slavonije poručujemo – hvala, nama takvi članovi nadzornih odbora ne trebaju, to znamo i sami raditi bez plaćanja troškova puta, kazala je.

Podsjetila je da se, kada se u prošlom sazivu donosio Zakon, tražilo da se izvjesi slika samo dvojice političara. Koliko bi sada slika trebalo visjeti

u Saboru, za koliko osoba i političara, kome se sve prilagođava ovaj Zakon. Zakon je neučinkovit, neplodan, pučki rečeno, jalov i kao takav nam ne treba, zaključila je zastupnica Lalić.

Ispravljaajući navod da većina u Saboru nije željela prihvatiti prijedlog oporbe o članovima Povjerenstva, zastupnik **Jarnjak** je kazao da se oporba nije mogla usuglasiti, da je predložila tri kandidata, a kada je izabran Kapraljević, ostala su se dva člana povukla i odustala i od tada se čeka na oporbu da predloži sedmog člana.

U izmjeni povreda Poslovnika, zastupnica **Lalić** je kazala da zastupnik Jarnjak obmanjuje javnost ponavljajući stalno neistinu, a **Jarnjak** podsjetio da je dogovoreno da neće biti međusobnog vrijeđanja, te da postoji fonogram za ono što je rekao.

Ispravkom je pak reagirao **Franjo Matušić (HDZ)** navodeći da je Povjerenstvo, iako nedostaje jedna član, funkcioniralo i danas funkcionira i sastaje se kada to želi.

Konačni prijedlog objedinio je neka pozitivna rješenja iz prvog čitanja, potpunije definirajući krug dužnosnika, primanje darova, pitanje vlasničkih udjela, istaknuo je na početku svoje rasprave **Velimir Pleša (HDZ)**.

Sukob interesa su situacije kada dužnosnik i s njim povezane osobe ostvaruju prihode koji možda omogućavaju i profit pri čemu svoju poziciju koristi i na nemoralan način, kazao je. Zbog toga je bitno, dodao je, da se prijedlogom zakona ta situacija ograničava, odnosno zabranjuje. Naglasio je i da svrha Zakona nije samo poštivanje procedure ulaska u EU, već da on ima veliku važnost i za funkcioniranje Hrvatske kao pravne države. Borba protiv korupcije hrvatski je nacionalni interes, kazao je, podsjećajući na prošlogodišnje međunarodne ocjene po kojima je Hrvatska na gornjem dijelu liste kumpiranih država, na 53. mjestu od 103 zemlje. Samo pojavljivanje na ovakvoj listi dovoljno je glasan alarm za hitno djelovanje, kazao je.

Podsjetio je da je prošle jeseni Zakon upropašten u zadnji čas amandmanima

tadašnje Vlade kojima je ublažena odredba o sprečavanju sukoba interesa, da je tadašnja oporba, današnja vlast upozoravala kako je to učinjeno da bi se stvorio prostor za daljnji nesmetani politički poduzetnički angažman tadašnjeg ministra javnih radova i predsjednika Sabora. Istaknuo je kako se može ustvrditi kako je tadašnja Vlada amandmanom pokazala svu licemjernost i poništila intenciju donošenja zakona. Zakon je u takvom tekstu bio donesen u predizborne svrhe, a njegova primjena odnosila se i tako tek na ovu Vladu, jer je prijašnja tijekom svog mandata bila zauzeta nekim drugim, vrlo često poduzetničkim aktivnostima, kazao je. No, dodao je da je današnja Vlada vrlo brzo i čvrsto odlučila izmijeniti Zakon i znatno pooštriti i proširiti odredbe o poslovima i dužnostima, kao i prigodama nespojivim dužnosnicima. Zaključno je podržao prijedlog zakona u nadi da se njime stvara barem osnovno zakonsko polazište za borbu protiv korupcije i nepotizma, te istaknuo da će ono što slijedi trajati puno duže.

U ispravku netočnog navoda zastupnica **Antičević-Marinović (SDP)** je kazala kako je bezočna neistina da je Zakon donesen u samo predizborno vrijeme, radi samih izbora, te podsjetila da je njegovo donošenje bilo mukotrpno.

Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** u replici je kazao kako zastupnici HDZ-a s pravom spotiču da je Zakon donesen za bivšeg saziva loš, ali i upitao zašto Zakon ne vrate na ishodišni, HSP-ov dio. Jer taj je zakon u tom obliku donesen u BiH, ako može tamo štimati, zašto ne bi ovdje štimalo, kazao je.

Replicirao je i zastupnik **Mršić** ističući da ovaj Zakon nije zakon o sprečavanju korupcije, da korupcija postoji i postojat će i kada Zakon bude donesen u bilo kojem obliku, da je ona nešto kriminalno i njome se trebaju baviti neki drugi državni organi, državno odvjetništvo, policija, a ne Povjerenstvo za sprečavanje sukoba interesa. Odgovarajući na repliku zastupnik **Pleša** je kazao da je jasno da nije isto korupcija i sprečavanje sukoba interesa, ali da sukob interesa vrlo često dovodi do korupcije.

Zakon je prva stepenica da se sukob interesa počne iskorjenjivati

Emil Tomljanović (HDZ) upitao je, je li uopće moguće strogo razgraničiti privatno od javnog u obavljanju bilo koje djelatnosti i može li se uistinu samo zakonom razriješiti sve one probleme koji se u društvu nalaze pod pojmovima nepotizma, izravnog utjecaja na donošenje u javnoj sferi poslovnih odluka, privilegija. To se zasigurno ne može samo zakonom, ali on sigurno predstavlja temelj i prvu stepenicu da se sukob interesa definira, a potom koliko je to god moguće iskorijeni i svede na najmanju moguću mjeru. Predloženim zakonom apsolutno se poboljšava normativno rješenje važećeg zakona jer se, uz ostalo, određuje tko se smatra dužnosnikom, ograničava mu se pravo na primanje i zadržavanje darova, proširuje krug poslova koje može obavljati za vrijeme obnašanja dužnosti i smanjuje visina udjela dionica koje može imati u trgovačkim društvima. Zaključno izmjenom zakona detaljnije se i preciznije određuju one situacije koje nedvojbeno predstavljaju sukob interesa u obnašanju javnih dužnosti, naveo je.

Ruža Lelić (HDZ) navela je da podržava donošenje predloženog zakona jer se njime ispravljaju neke nelogičnosti u važećim zakonskim odredbama. No, upitala je, kako jedan liječnik zato što operira, dežura, pregledava, radi kao član nekog povjerenstva, profesor i mnogi drugi koji u okviru svoje struke obavljaju poslove koje su obavljali i prije nego su postali dužnosnici mogu biti u sukobu interesa, ili mogu to obavljati, a ne mogu primati naknadu. Dodala je kako to smatra nelogičnošću i nereálnošću koja otežava provedbu zakona, a vodi i k negativnoj selekciji. Svojim radom u Hrvatskom saboru i na drugim dužnosničkim poslovima trebamo raditi krajnje savjesno, odgovorno i nepristrano i po tome će nas cijeniti, a ne po tome što dijelom nećemo raditi u struci, poručila je.

Miroslav Korenika (SDP) izrazio je bojazan da se predloženim zakonom

nastavljaju jalovi razgovori i pregovori o tome koliko je tko u sukobu interesa, te da ispada da su po tom pitanju saborski zastupnici najveći kamen spoticanja. Ipak, dodao je, mislim da dužnosnici u izvršnoj vlasti imaju daleko veće mogućnosti biti u sukobu interesa.

Naveo je da ni bivša ni sadašnja Vlada nisu bile principijelne kada se sastavljao popis dužnosnika i kao primjer naveo da bi po svom značaju i predsjednik zagrebačke gradske skupštine trebao biti obuhvaćen odredbama koje se odnose na sukob interesa. Predložio je da se lokalnoj samoupravi ostavi mogućnost da sama propiše zakonske obveze i na svojoj razini utvrditi pitanje sukoba interesa. Upozorio je da se kod predložene odredbe koja propisuje kada državni dužnosnici mogu biti u nadzornim odborima poduzeća u državnom vlasništvu nije naznačeno koliki udio država mora imati u tom poduzeću. Podsjetio je da u važećem zakonu stoji da treba biti većinski udio, ali drži da je predložena odredba bolja, jer primjerice i u znatno manjim udjelima (INA, Hrvatski telekom) dobro je da država ima svoje predstavnike. No, rekao je, kako bi to trebalo važiti i za jedinice lokalne samouprave, što po predloženom zakonu nije slučaj.

Izrazio je žaljenje što Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa ne obavlja svoj posao.

Smatra da bi za sprečavanje korupcije i nepotizma koji su izraženiji na nižim razinama trebalo izmijeniti i Zakon o javnoj nabavi. Vladi je zamjerio što u popisu trgovačkih društava nije navela njihove vrijednosti i državne udjele.

Krešimir Ćosić (HDZ) smatra da je sukob interesa političara nešto čemu javnost pridaje posebnu pozornost i što je neprihvatljivo svakom društvu, a poglavito razvijenim demokracijama. Taj problem, ocijenio je, nije niti jednostavan niti lagan i kada se govori o predloženom zakonu teba govoriti o određenim ograničenjima. Neprihvatljivim i nedopustivim je naveo da pojedini dužnosnici sudjeluju u prevelikom broju nadzornih odbora, jer, naveo je, u tom slučaju zbog vremena, ne mogu kvalitetno obavljati svoj posao. Dodao je da se sukob inte-

resa ne može riješiti restrikcijama, zabranom državnim dužnosnicima da sudjeluju u nadzornim odborima. Također je rekao kako sukob interesa nije vezan samo za kategoriju dužnosnika već i na mnoge druge društvene skupine i rezultat je nedovoljne profesionalne kulture, nedostatka etike. Ponovio je kako je iluzija da se zakonom to može riješiti i podsjetio da u svijetu brojne škole posebnu pozornost pridaju profesionalnoj etici. To je izuzetno važna komponenta o kojoj se u raspravi uopće nije govorilo, naveo je i dodao kako je sukob interesa također vrlo često i posljedica nekonkurentnog gospodarstva i nesposobnosti da se proizvodi kvalitetno, brzo i jeftino.

Pero Kovačević (HSP) u replici je naveo kako Vlada nije izradila i Hrvatskom saboru predložila popis trgovačkih društava od posebnog državnog interesa te da državni dužnosnici koji su u više nadzornih odbora ne mogu kvalitetno obavljati svoj posao.

Ćosić mu je odgovorio da većina državnih dužnosnika koji su u nadzornim odborima svoj posao obavlja savjesno i kvalitetno, i dodao kako je neprihvatljivo da pojedinac sudjeluje u radu 10-ak odbora.

Replicirajući **Ćosiću**, **Dragutin Lesar** naveo je također kako Vlada nije napravila popis trgovačkih društava, a da bez toga nije smjela imenovati bilo koga u nadzorne odbore poduzeća u kojima država ima svoje udjele.

Mato Arlović rekao je kako je **Ćosić** u pravu kada kaže da se zakonom ne može u cijelosti riješiti pitanje sukoba interesa ili da se ne može riješiti restrikcijama, ali one, dodao je, mogu biti jedno od sredstava. Naveo je kako su na dnevnom redu tri predložena zakona koja mogu dovesti do sukoba interesa – zakon o prijenosu vlasti, izmjene zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i zakon o pravima dužnosnika.

Vlada prije četiri mjeseca nije mogla izraditi popis poduzeća

U ime predlagatelja **Antun Palarić** je rekao kako Vlada ne može ostaviti trgo-

vačka društva u državnom vlasništvu bez nadzora i da stoga nema nikakvog sukoba ako je državni dužnosnik član u nadzornom odboru takvog trgovačkog društva. Također je rekao da Vlada prije četiri mjeseca nije mogla Hrvatskom saboru poslati popis trgovačkih društava, da je to učinila sada i da Saboru ne može naređivati kad će ga prihvatiti.

U ispravcima netočnih navoda oporbene zastupnici **Korenika**, **Lesar** i **Mršić** ustvrdili su kako problem nije u tome što bi neki dužnosnik bio u nadzornom odboru, već što Vlada nije dostavila popis trgovačkih društava.

Mato Arlović je pak naveo kako je Vlada dostavila u Hrvatski sabor pa povukla popis te zbog toga Sabor nije o njemu ni mogao odlučivati, a na to su podsjetili **Ingrid Antičević-Marinović** i **Antun Kapraljević**.

U raspravi je **Antun Kapraljević (HNS)**, koji je na čelu saborskog Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa naveo što je sve Povjerenstvo napravilo od početka svoga rada. Naveo je kako zakonom nije utvrđeno do kada Vlada mora izraditi popis trgovačkih društva i Sabor to usvojiti. Sve dok se to ne učini ni jedan dužnosnik niti iznimno ne može biti član nadzornog odbora, rekao je i pozvao Vladu i Sabor da to što prije učine i popis nakon toga dostave Povjerenstvu. Također je rekao da Povjerenstvo nema uvjete za rad, da nema stručnu službu, pravnik i da zbog svega toga do sada nije razmatralo imovinske kartice.

Tonči Tadić (HSP) u raspravi je naveo kako je inicijativa za predloženi zakon potekla od HSP-a, a da mu je svrha bila onemogućiti najopasniji oblik korupcije, a to je sprega visoke politike i biznisa. To je trebala biti svrha zakona, a sve što se u raspravi spominjalo, od imovinskih kartica, članstva u nadzornim odborima itd., je samo drveće od kojega se ne vidi šuma. Ističući da je predloženi zakon iznimno važan za Hrvatsku naveo je da su i sve europske institucije istaknule važnost borbe protiv korupcije što je i preduvjet svih mogućih europskih integracijskih procesa u zemljama kandidatima. Što će nam 400 zakona pri-

lagodeh standardima Europske unije ako nemamo djelotvoran mehanizam za borbu protiv korupcije. Koju mi to Europu glumimo, upitao je i dodao da se ponašamo na balkanski način. Zakon o sprječavanju sukoba interesa je važan za investiranje u Hrvatsku, jer, pojasnio je, nitko se od stranaca neće natjecati ako se natječe s firmom koja je u vlasništvu ministra koji sam sebi "štela" poslove.

Pozvao se na ankete po kojima se 82 posto građana izjasnilo da je za zabranu imenovanja dužnosnika u nadzorne odbore i ustvrdio da je od početnog HSP-ovog zakonskog teksta kojim se i to predviđalo malo pomalo udaljavalo. Zastupnicima koji su se u raspravi zauzeli da on bude na čelu saborskog Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa poručio je da bi na to pristao da je predloženi zakon onakav kakav je bio prije godinu dana. Sada se od toga sve više udaljava i imat ćemo zakon koji će biti neprovediv, rekao je i još jednom ponovio da je glavni problem u "štelanju poslova", koji su na koncu štetni za državu.

U petominutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika **LIBRE** **Vilim Herman** naveo je kako je predloženi zakon – zakon kojim se zapravo izbjegava suočiti s pravim problemima i tragičnim posljedicama u društvu. Zauzeo se da saborsko Povjerenstvo dobije potrebnu stručnu i financijsku pomoć kako bi profunkcioniralo te da se umjesto imovinskih kartica predaju porezne kartice. Poručio je da Klub zastupnika **LIBRE** ne može podržati predloženi zakon, jer iz njega nije razvidno kako će se odgovoriti na konkretna pitanja.

Ivo Josipović (Klub zastupnika SDP-a) rekao je kako predloženi zakon jest poboljšanje u odnosu na važeći i da će ga zastupnici **SDP-a** podržati uz neke popravke i amandmane.

Naveo je kako bit zakona nije da se u Povjerenstvu raspravlja, je li neki dužnosnik za članak u novinama dobio 600-800 kuna ili ministar koji drži ambulantu 200-400 kuna, već da je njegova bit spriječiti velike zloporabe politike i Povjerenstvo se na to mora koncentrirati. Važnom je ocijenio primjenu zakona i

pozvao zastupnike i sve državne dužnosnike da čuvaju dignitet.

Navodeći da se u prvim danima rada Povjerenstva malo "zastradilo" rekao je kako nije bit da se javnost izivljava ima li netko stan veći ili manji, već da je bit u usporedbi imovine dužnosnika na početku i kraju mandata i je li je stekao zakonito i na način koji ne predstavlja sukob interesa. Sve dugo je višak i degradacija i saborskih zastupnika i članova Vlade, rekao je.

Predložio je da se s liste dužnosnika izbrišu rektori i prorektori, jer se to kosi s ustavnim određenjem autonomije sveučilišta.

Završna riječ predlagatelja

Smisao predloženog zakona je da se eliminiira sukob privatnog i javnog interesa, a ne da se stvara profesionalna struktura ljudi koji se samo bave politikom, rekao je u završnoj riječi u ime predlagatelja državni tajnik **Antun Palarić**. Predloženim odredbama fokusira na bit i jačanje saborskog Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa riskirajući optužbe da se predlaže imunitet tamo gdje mu nije mjesto. Izrazio je uvjerenje da će stručne saborske službe Povjerenstvu osigurati tehničku podršku kako bi bio jedna od karika u eliminiranju korupcije.

S ciljem da se napravi korak naprijed u rješavanju te problematike, da se povrati povjerenje građana u institucije i dužnosnike i odbiju insinucije da su dužnosnici u većini u sukobu interesa pozvao je zastupnike da podrže predloženi zakon, a Povjerenstvo da nastavi s radom.

Porezne kartice Povjerenstvu

Neposredno pred glasovanje zastupnica Adlešić (HSL) izvijestila je da je povukla svoj Prijedlog iz procedure, jer smatra da se Vladin Konačni prijedlog može izmijeniti prihvaćanjem amandmana koji je podnijela.

Dragutin Lesar (HNS) smatra da su, s obzirom na broj amandmana i njihovu narav, ispunjeni uvjeti da se Konačni prijedlog uputi u treće čitanje.

Naime, Konačni prijedlog ima 17 članaka, podnijeta su 24 amandmana, a po Poslovniku kod velikog broja amandmana ili kad je njihova narav takva da bitno mijenjaju predloženi zakon, takvi se prijedlozi šalju u treće čitanje.

Nisu, jer ste po Poslovniku prijedlog za treće čitanje trebali podastrijeti u pisanoj formi, odgovorio mu je predsjednik Sabora Vladimir Šeks.

Vlada je prihvatila sve amandmane Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, s tim da je za amandman na članak 5. ponudila svoju formulaciju po kojoj "dužnosnici koji za vrijeme obna-

šanja javne dužnosti primaju plaću za dužnost koju obnašaju ne smiju primati drugu plaću, osim ako obavljaju djelatnost dopuštenu ovim Zakonom". Državni tajnik Palarić, pojasnio je pritom da postoji kategorija državnih dužnosnika koji rade na fakultetima i kod kojih se to tretira kao plaća.

Prihvaćeni amandmani postaju sastavnim dijelom Zakona.

Uz svoju formulaciju Vlada je prihvatila i amandman zastupnice Adlešić pa sada glasi "Podaci iz staka 1. i 2. su javni i mogu se objaviti bez suglasnosti dužnosnika". Porezne kartice moraju se dostaviti Povjerenstvu, jer porezne kartice po prirodi stvari nisu javni dokument, naveo je državni tajnik.

Od amandmana zastupnika **Josipovića (SDP)** Vlada je prihvatila onaj na članak 8., dok je sam zastupnik, nakon Palarićevih objašnjenja, povukao amandmane na članke 6. i 8.

Od 14 amandmana zastupnika **Kapraljevića (HNS)** Vlada je prihvatila samo amandman na članak 12.

Amandman Kluba zastupnika HSS-a nije dobio Vladinu, a ni podršku zastupnika.

Sabor je sa 74 glasa "za", 24 "potiv" i 21 "suzdržanim", donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti.

M.U; S.Š.-H.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora